

ЗАКОН

о железници

"Службени гласник РС", бр. 41 од 31. маја 2018, 62 од 27. јула 2023.

НАПОМЕНА ИЗДАВАЧА: Закон о изменама и допунама Закона о железници („Службени гласник РС”, број 62/2023) ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно 4. августа 2023. године, осим одредаба чл. 39. и 40. овог закона, које се примењују по истеку годину дана од дана ступања на снагу овог закона и одредаба члана 38. овог закона, које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији, односно од дана почетка пуне примене Транспортне заједнице у складу са чланом 40. Уговора о оснивању Транспортне заједнице и чланом 1. Протокола VI – Прелазни аранжмани између Европске уније, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 11/17), ако пуна примена Транспортне заједнице почне пре приступања Републике Србије Европској унији (види члан 57. Закона – 62/2023-29) (текст Закона пре измена и допуна из броја 62/2023 можете погледати са десне стране у делу "Верзије пречишћеног текста").

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

Овим законом уређује се управљање железничком инфраструктуром, обављање делатности железничког превоза, лиценцирање железничких превозника, приступ железничкој инфраструктури, услужним објектима и услугама, начела и поступци за одређивање и обрачун цена приступа јавној железничкој инфраструктури (у даљем тексту: цена приступа) и цена услуга у вези са обављањем железничког превоза, додела капацитета јавне железничке инфраструктуре, индустријске железнице и индустријски колосеци, надлежности Дирекције за железнице (у даљем тексту: Дирекција), права путника и услуге јавног превоза путника железницом од општег економског интереса.

Одредбе овог закона примењују се на унутрашњи и међународни железнички саобраћај, ако потврђеним међународним уговором није другачије одређено.

Значење појединих израза

Члан 2.

Поједини изрази, у смислу овог закона, имају следеће значење:

1) **алтернативни превозни пут** је други превозни пут између истог полазишта и одредишта, ако постоји могућност замене између два превозна пута у пружању услуге превоза робе или путника од стране железничког превозника, што је ближе одређено у Изјави о мрежи;

2) **воз** је прописно састављен и заквачен низ вучених возила са једним или више вучних возила или само вучно возило или више заквачених вучних возила прописно сигнализован, са припадајућим возним особљем, који саобраћа по прописаним правилима;

3) **градска железница** је железница са посебним саобраћајно-техничким карактеристикама којом се врши јавни превоз на територији јединице локалне самоуправе, односно подручју насељених места у саставу јединице локалне самоуправе;

4) градски и приградски превози су превози чија је основна сврха задовољење превозних потреба градске средине или конурбације, укључујући пограничну конурбацију, као и превозних потреба између градске средине или конурбације и њихове околине;*

4а) зона потребне прегледности је тродимензионални простор прегледности у коме се врши безбедно заустављање друмских возила испред саобраћајног знака који означава место на коме пут прелази преко железничке пруге на путном прелазу;*

5) **јединствена карта представља једну или више карата*** које представљају уговор о превозу за коришћење узастопних железничких услуга које пружа један или више железничких превозника;

6) **додатне услуге** су услуге у вези са обављањем железничког превоза из члана 15. став 4. овог закона;

7) **додела капацитета** је додела капацитета железничке инфраструктуре у облику трасе воза коју врши управљач инфраструктуре;

8) **експлоатација јавне железничке инфраструктуре** је додела трасе воза, управљање саобраћајем и наплата цена приступа;

9) **железничка возна средства** су вучна, вучена и железничка возила за посебне намене;

10) **железнички превозник** је привредно друштво или друго правно лице које је регистровано за претежну делатност пружања услуга железничког превоза робе и/или путника и коме је издата лиценца, уз обавезу да обезбеди вучу, или које обезбеђује само вучу. Железничким превозником, **са аспекта приступа железничкој инфраструктури, услужним објектима и услугама у вези са обављањем железничког превоза,***

сматра се и привредно друштво или друго правно лице које обавља железнички превоз за сопствене потребе и коме је издата лиценца за превоз за сопствене потребе;

11) *брисана је (види члан 1. Закона – 62/2023-29);*

12) **загушена инфраструктура** је део јавне железничке инфраструктуре за који се потражња за капацитетом инфраструктуре не може у потпуности задовољити током одређених периода времена, па чак и после усклађивања различитих захтева за капацитетима инфраструктуре;

13) **заштитни пружни појас** је земљишни појас са обе стране пруге у ширини од 100 m, рачунајући од осе крајњих колосека;

14) **изводљива алтернатива** је приступ другом услужном објекту који је економски прихватљив железничком превознику и омогућује му пружање предметне услуге превоза робе или путника;

15) **Изјава о мрежи** је документ којим се детаљно утврђују општа правила, рокови, поступци и критеријуми који се тичу начина обрачуна цена и доделе капацитета, укључујући и друге релевантне информације које су неопходне да би се могао поднети захтев за капацитет инфраструктуре;

16) **индустријска железница** је железница којом управља привредни субјекат и користи је за превоз робе и/или лица за сопствене потребе;

17) индустријски колосек је железнички колосек који се прикључује на мрежу и служи за допремање и отпремање робе, као и за почетне, завршне и друге радње (утовар, истовар, маневрисање и сл.) у железничком превозу робе;*

18) **индустријски колосек за сопствене потребе** је индустријски колосек који се користи искључиво за потребе његовог власника, односно корисника;

19) **инфраструктурни појас** је земљишни појас са обе стране пруге у ширини од 25 m, мерећи од осе крајњих колосека који функционално служи за употребу, одржавање и технолошки развој капацитета инфраструктуре;

20) **јавна железничка инфраструктура** обухвата целокупну железничку инфраструктуру која чини мрежу којом управља управљач инфраструктуре, искључујући пруге и споредне колосеке (индустријске пруге и колосеке), који су прикључени на мрежу;

21) **јавни превоз** је превоз лица или ствари који је доступан сваком под једнаким условима и врши се на основу закљученог уговора о превозу путника или робе између железничког превозника и корисника његових услуга;

- 22) **јавни превоз путника од општег интереса** обухвата услуге железничког превоза путника од општег економског интереса које се пружају јавности на недискриминаторској основи и континуирано;
- 23) **капацитет инфраструктуре** је могући број траса возова за распоређивање на одређеном делу јавне железничке инфраструктуре у одређеном периоду;
- 24) **колосек за гарирање** је споредни колосек посебно намењен за привремени смештај железничких возила између два уврштавања у воз;
- 25) **Компјутеризовани систем за информације и резервације у железничком превозу (КСИРЖП)** је компјутеризовани систем који садржи информације о железничким путничким услугама које нуде железнички превозници, као што су: план и ред вожње за превоз путника, расположивост седишта за превоз путника, цене и посебни услови, приступачност возова за особе са инвалидитетом и особе са смањеном покретљивошћу и начини на које се могу извршити резервације или издати карте или јединствене карте у мери у којој су поједини или сви начини на располагању корисницима;
- 26) **конурбација** је спајање двају или више насеља у једну урбану целину;
- 27) **координација** је поступак током којег управљач инфраструктуре и подносиоци захтева за капацитетом инфраструктуре покушавају да реше **сукобљене*** захтеве;
- 28) **лиценца** је исправа којом орган надлежан за лиценцирање потврђује способност привредног друштва или другог правног лица које је регистровано за обављање делатности јавног превоза робе и/или путника да пружа услуге железничког превоза као железнички превозник, које могу бити ограничене на пружање одређене врсте услуга или обављање железничког превоза за сопствене потребе;
- 29) **манипулативна пруга** је део железничке инфраструктуре који служи за превоз робе за потребе привредних субјеката, по потреби и без утврђеног реда вожње;
- 30) **међународни превоз путника** обухвата услугу превоза путника возом који прелази најмање једну државну границу и код које је основна сврха услуге да превози путнике између станица у различитим државама, при чему воз може бити састављен од различитих делова који могу имати различита полазишта и одредишта, ако сва путничка кола пређу најмање једну државну границу;
- 31) **међународни превоз робе** обухвата транспортну услугу у оквиру које воз прелази најмање једну државну границу. Воз може бити спојен и/или раздвојен, а различити делови могу имати различита полазишта и одредишта, под условом да сви вагони пређу најмање једну државну границу;

32) **метро** је просторно независан шински систем високог капацитета за превоз путника у градском и приградском саобраћају са посебним конструктивним и енергетско-погонским карактеристикама;

33) **мрежа** је мрежа пруга, укључујући везне и споредне колосеке, са елементима железничке инфраструктуре, којом управља управљач инфраструктуре, намењена железничком превозу робе и/или путника, као и превозу за сопствене потребе, који могу вршити железнички превозници према начелу транспарентног и недискриминаторског приступа мрежи;

34) **надокнада за обавезу јавног превоза** обухвата корист, нарочито финансијску, коју надлежни орган непосредно или посредно пружа из средстава јавних фондова током периода спровођења обавезе јавног превоза или у вези са тим периодом;

35) **непосредно додељивање** је додељивање уговора о обавези јавног превоза одређеном железничком превознику без претходног тендерског поступка;

36) **обавеза јавног превоза путника** је захтев који је дефинисан или утврђен од стране надлежног органа у циљу обезбеђивања услуга јавног превоза железницом од општег интереса, а који железнички превозник, ако би поступао руководећи се само комерцијалним интересима, не би прихватио или га не би прихватио у истој мери или под истим условима без надокнаде;

37) **обнова железничке инфраструктуре** обухвата радове великог обима замене елемента на постојећој инфраструктури, којима се не мења њено целокупно функционисање;

38) **одржавање железничке инфраструктуре** обухвата радове који се изводе у циљу очувања стања и капацитета постојеће инфраструктуре;

39) **оквирни споразум** је правно обавезујући општи споразум којим се утврђују права и обавезе подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре и управљача инфраструктуре у погледу капацитета инфраструктуре који ће се додељивати и ценама које ће се наплаћивати у периоду дужем од периода примене једног важећег реда вожње;

40) **оператор услужног објекта** је субјект одговоран за управљање једним или више услужних објеката или пружање једне или више услуга железничким превозницима из члана 15. овог закона, укључујући и управљање железничком инфраструктуром која чини део инфраструктуре услужног објекта;

41) **оператор јавног превоза путника** је железнички превозник који пружа услуге јавног превоза путника;

- 42) **опште правило** је мера која се без дискриминације примењује на све услуге јавног превоза путника исте врсте на одређеним релацијама за које је одговоран надлежни орган;
- 43) **основне услуге** су услуге у вези са обављањем железничког превоза из члана 15. ст. 1. и 2. овог закона;
- 44) **план побољшања капацитета инфраструктуре** обухвата меру или низ мера са роковима за њихово спровођење са циљем ублажавања ограничења капацитета инфраструктуре која доводе то тога да се један део инфраструктуре прогласи загушеном инфраструктуром;
- 45) **подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре** подразумева железничког превозника или међународну групацију железничких превозника или друга лица и правне субјекте, као што су надлежни органи, пошиљаоци, шпедитери и оператори у комбинованом транспорту, који имају интерес за обављање јавне услуге или комерцијални интерес за прибављање капацитета инфраструктуре;
- 46) **пратеће услуге** су услуге у вези са обављањем железничког превоза из члана 15. став 5. овог закона;
- 47) **превоз путника** је превоз путника железницом, који је доступан јавности, на основу уговора о превозу, искључујући превоз путника другим врстама шинског превоза као што су метро или трамваји;
- 48) **превоз робе** је превоз робе железницом, који је доступан јавности, на основу уговора о превозу;
- 49) **превоз за сопствене потребе** је превоз железницом који врши привредно друштво или друго правно лице за сопствене потребе, односно за потребе обављања његове делатности, што обухвата и делатности у вези са изградњом, испитивањем, одржавањем или обновом железничке инфраструктуре или у вези са пружањем услуга из члана 15. овог закона;
- 50) **погранични споразум** је сваки споразум између две или више држава чија је сврха да олакша пружање прекограничних железничких услуга;
- 51) **продавац карата** је сваки посредник у продаји железничких услуга који закључује уговоре о превозу путника и продаје карте у име железничког превозника или за сопствени рачун;
- 52) **пружни појас** је земљишни појас са обе стране пруге у ширини од 8 m, у насељеном месту 6 m, мерећи од осе крајњих колосека, земљиште испод пруге и ваздушни простор у висини од 14 m. Пружни појас обухвата и земљишни простор службених места (станица, укрсница, стајалишта, распутница и слично) који обухвата све техничко-технолошке објекте, инсталације и приступно-пожарни пут до најближег јавног пута;

53) **путна пропусница** или **сезонска карта** је карта за неограничен број путовања која омогућује овлашћеном имаоцу путовање железницом на одређеном правцу или мрежи у току одређеног временског периода;

54) **путни прелаз** је место укрштања железничке пруге која припада јавној железничкој инфраструктури, индустријској железници или индустријском колосеку и пута у истом нивоу, који обухвата и укрштање тих колосека са пешачком или бицикличком стазом, у ширини од 3 m мерено од осе колосека, укључујући и простор између колосека када се на путном прелазу налази више колосека;

55) **развој железничке инфраструктуре** обухвата планирање мреже, финансијско и инвестиционо планирање, као и изградњу и модернизацију инфраструктуре;

56) **разумна добит** је стопа повраћаја сопственог капитала која узима у обзир ризик, укључујући ризик на приход, или недостатак таквог ризика, који трпи оператор услужног објекта и у складу је са просечном стопом за дати сектор током протеклих година;

57) **регионални превоз** је превозна услуга чија је основна сврха да испуни потребе за превозом у региону, укључујући прекогранично подручје у складу са потврђеним међународним уговором;

58) **ред вожње** је акт управљача јавне железничке инфраструктуре којим се утврђује план саобраћаја возова за превоз путника и робе, као и за сопствене потребе на јавној железничкој инфраструктури током периода важења тог реда вожње;

59) резервација је овлашћење, у папирном или електронском облику, којим се даје право лицу које се превози на претходно потврђени персонализовани аранжман превоза (седиште, постеља, лежај и др.);*

60) **роба** подразумева ствари које се превозе у железничком теретном саобраћају;

61) **теретни коридор** представља одређене железничке пруге, укључујући железничке трајектне линије на територији између држава, које повезују два или више терминала, дуж главног превозног правца и, по потреби, дуж алтернативних превозних праваца и деоница које их повезују, укључујући железничку инфраструктуру и услужне објекте и услуге које се пружају железничким превозницима;

61а) теретни терминал је објекат дуж пруга са робним саобраћајем који је посебно уређен како би се омогућио утовар робе на теретне возове и/или истовар робе са њих, као и интеграција услуга железничког теретног транспорта са услугама друмског, поморског, речног и ваздушног транспорта, односно формирање или промена

састава теретних возова и, по потреби, служи за спровођење граничних поступака на границама са другим земљама;*

62) **транзит** је прелазак преко територије Републике Србије без утовара или истовара робе, односно без укрцавања или искрцавања путника на територији Републике Србије;

63) траса воза је капацитет инфраструктуре неопходан за саобраћај воза између два службена места, у предвиђеном времену и под тачно утврђеним техничко-технолошким условима на јавној железничкој инфраструктури;*

64) **туристичко-музејска железница** је железница са посебним саобраћајно-техничким карактеристикама, којом се врши превоз путника у туристичке сврхе, укључујући и превоз железничким возним средствима музејске вредности;

65) **уговор о условима и начину финансирања управљања јавном железничком инфраструктуром** је уговор између надлежног органа и управљача инфраструктуре из члана 21. овог закона којим се уређују међусобна права и обавезе између уговорних страна;

66) **уговор о обавези јавног превоза** је уговор о јавним услугама превоза путника који закључују оператор јавног превоза путника и надлежни орган у складу са овим законом;

67) **уговор о превозу путника** је уговор о превозу уз финансијску накнаду или бесплатно закључен између железничких превозника или продавца карата и путника за пружање једне или више услуга превоза;

68) **унапређење железничке инфраструктуре (модернизација)** обухвата радове великог обима на инфраструктури којима се побољшава њено целокупно функционисање;

69) **управљач инфраструктуре** је јавно предузеће или привредно друштво одговорно за грађење, експлоатацију, одржавање и обнову јавне железничке инфраструктуре на мрежи, као и за учешће у њеном развоју у оквиру утврђене опште политике развоја и финансирања инфраструктуре;

70) **управљач станице** је организациони субјект коме је поверена одговорност за управљање железничком станицом и који може бити управљач инфраструктуре;

71) **услужни објекат** подразумева постројење, укључујући земљиште, зграде и опрему, посебно распоређене, као целина или делимично, како би омогућили пружање једне или више услуга из члана 15. ст. 2, 4. и 5. овог закона, што укључује и колосеке који повезују мрежу са услужним објектима.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Независност железничких превозника и управљача инфраструктуре

Члан 3.

Обављање делатности управљања јавном железничком инфраструктуром и делатности обављања превоза путника и превоза робе у железничком саобраћају уређује се на начелима раздвајања послова управљања јавном железничком инфраструктуром и послова обављања превоза у железничком саобраћају.

У погледу руковођења, управљања и контроле над административним, економским и рачуноводственим питањима, железнички превозници у непосредном или посредном државном власништву или под контролом државе имају независан статус.

Управљач инфраструктуре одговоран је за сопствено руковођење, управљање и контролу, у складу са овим законом.

Биланси успеха и биланси стања воде се и објављују одвојено, са једне стране, за делатност железничких превозника и, са друге стране, за делатност управљања железничком инфраструктуром.

Одвојени биланси успеха и биланси стања воде се и објављују, са једне стране, за послове који се односе на пружање услуга железничког теретног превоза и, са друге, за делатности које се односе на пружање услуга превоза путника.

Јавна средства исплаћена за област делатности из става 4. овог члана не могу се преносити са једне на другу делатност.

Јавна средства исплаћена за активности које се односе на обавезу јавног превоза путника, исказују се одвојено на релевантним рачунима и не преносе се на делатности које се односе на пружање других услуга превоза нити било којих других делатности.

Рачуни за различита подручја делатности наведена у ст. 4. и 5. овог члана се воде на такав начин да омогућују праћење забране преноса јавних средстава исплаћених на име једне делатности на другу и праћење коришћења прихода од цена приступа и услуга, као и прихода из других комерцијалних делатности.

II. ЖЕЛЕЗНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

Елементи железничке инфраструктуре

Члан 4.

Железничка инфраструктура, у смислу овог закона, састоји се од следећих елемената, који чине пругу и споредне колосеке на мрежи, као и индустријске колосеке прикључене на мрежу:

1) пружни појас;

2) колосек и подлога колосека, нарочито насип, усек, дренажни канали и ровови, зидани ровови, пропусти, обложени зидови, засади за заштиту бочних нагиба итд.; платформе за путнике и робу, укључујући и оне у путничким станицама и теретним терминалима; ивична стаза и пешачке стазе; преградни зидови, живе ограде, ограде; противпожарни појасеви; апарати за загревање скретница; прелази; застори за заштиту од снега итд.;

3) грађевински објекти: мостови, пропусти и други надвожњаци, тунели, покривени усеци и други подвожњаци; потпорни зидови, структуре за заштиту од лавина, **одрона, буке итд.***;

4) путни прелази, укључујући средства за осигурање путних прелаза;

5) горњи строј, а нарочито: шине, ужлебљене шине и заштитне шине; прагови и подужне везе, колосечни причврсни и спојни прибор, застор укључујући туцаник и песак; скретнице, прелази итд.; окретнице и преноснице (осим оних резервисаних искључиво за локомотиве);

6) прилази за путнике и робу, укључујући друмски приступ и приступ за путнике који долазе или одлазе пешке;

7) безбедносне, сигналне и телекомуникационе инсталације на отвореним пругама, у станицама и ранжирним станицама, укључујући постројења за стварање, трансформисање и дистрибуцију електричне енергије за сигнализацију и телекомуникације; зграде за такве инсталације или постројења; колосечне кочнице;

8) инсталације за осветљења за потребе саобраћаја и безбедности;

9) постројење за трансформацију и пренос електричне енергије за вучу возова: двофазни далеководи 110 kV, подстанице изузев разводног постројења 110 kV у тој подстанци, напојни каблови између подстанци и контактних водова, контактна мрежа и носачи, трећа шина са носачима;

10) зграде или делови зграда који су у функцији управљања железничком инфраструктуром, укључујући део опреме за обрачун и наплату цена.*

Железничка инфраструктура не обухвата индустријске железнице, индустријске колосеке за сопствене потребе, као ни колосеке смештене унутар железничких радионица за поправку, депоа или гаража за локомотиве, од граничника у зони радионице, депоа или гараже.

Право приступа железничкој инфраструктури имају сви заинтересовани железнички превозници под једнаким условима, на начин прописан овим законом.

Министар надлежан за послове саобраћаја (у даљем тексту: Министар) ближе одређује елементе јавне железничке инфраструктуре.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Категоризација железничких пруга

Члан 5.*

Железничке пруге на мрежи се категоришу на следећи начин:*

- 1) магистралне пруге – од значаја за међународни и национални саобраћај;***
- 2) регионалне пруге – од значаја за регионални и локални саобраћај;***
- 3) локалне пруге – од значаја за локални саобраћај;***
- 4) манипулативне пруге – од значаја за привредне субјекте;***
- 5) пруге туристичко – музејске железнице.***

Влада, на предлог министарства надлежног за послове саобраћаја (у даљем тексту: Министарство) доноси акт о категоризацији железничких пруга које припадају јавној железничкој инфраструктури.*

На пруге туристичко-музејске железнице не примењују се одредбе овог закона којима се уређује приступ железничкој инфраструктури и услугама, обрачун цена приступа и додела капацитета железничке инфраструктуре.*

Влада уређује начин и услове организовања јавног превоза у туристичке сврхе на туристичко-музејској железници.*

Дирекција уређује услове за изградњу и реконструкцију туристичко-музејске железнице.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

1. Управљање јавном железничком инфраструктуром

Јавна железничка инфраструктура

Члан 6.

Јавна железничка инфраструктура је добро у општој употреби у својини Републике Србије, које могу користити железнички превозници под једнаким условима, у складу са овим законом.

Јавна железничка инфраструктура користи се под условима и на начин утврђеним овим законом.

На јавној железничкој инфраструктури железнички саобраћај одвија се под условима утврђеним прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају.

Управљање јавном железничком инфраструктуром је делатност од општег интереса.

Делатност из става 4. овог члана може обављати јавно предузеће или привредно друштво, чији се правни положај уређује законом којим се уређује положај јавних предузећа.

Управљач инфраструктуре мора бити независан у процесу одлучивања од свих осталих субјеката на тржишту железничких услуга, укључујући и друга привредна друштва која с управљачем инфраструктуре чине повезана друштва у смислу закона којим се уређују привредна друштва.

Члан органа управљања субјекта на тржишту железничких услуга, односно члан органа управљања његовог контролног друштва, ако се ради о повезаним друштвима у смислу закона којим се уређују привредна друштва, не може истовремено бити члан органа управљања управљача инфраструктуре.

Ако су управљач инфраструктуре и субјект на тржишту железничких услуга повезана друштва, члан органа управљања управљача инфраструктуре и члан органа управљања субјекта на тржишту железничких услуга не могу истовремено бити и чланови органа управљања њиховог контролног привредног друштва.

Управљач инфраструктуре мора да има сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, који издаје Дирекција.

Сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром издаје се у складу са прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају.

Независност основних функција управљача инфраструктуре

Члан 7.

Основне функције управљача инфраструктуре, које су одлучујуће за равноправни и недискриминаторски приступ инфраструктури, су:

- 1) одлучивање о додели трасе воза, укључујући и процену расположивости капацитета инфраструктуре и доделу појединачних траса возова, у складу са овим законом;
- 2) утврђивање висина цена приступа, укључујући и наплату тих цена, у складу са овим законом.

Ако управљач инфраструктуре, по својој правној форми, организацији или функцијама одлучивања није независан од било ког железничког превозника, вршење основних функција управљача инфраструктуре из става 1. овог члана поверава се привредном друштву које оснива Влада и које мора бити независно по својој правној форми, организацији и одлучивању од било ког железничког превозника.

Одредбе овог закона које се односе на основне функције управљача инфраструктуре у вези са обрачуном и наплатом цена приступа и доделом

капацитета железничке инфраструктуре, сходно се примењују на привредно друштво у случају из става 2. овог члана.

Активности управљања јавном железничком инфраструктуром

Члан 8.

Управљање јавном железничком инфраструктуром, у смислу овог закона, обухвата:

- 1) организовање, регулисање и управљање железничким саобраћајем;
- 2) обезбеђење приступа и коришћења железничке инфраструктуре;
- 3) одржавање железничке инфраструктуре;
- 4) заштита железничке инфраструктуре;
- 5) вршење инвеститорске функције на изградњи и реконструкцији, односно модернизацији железничке инфраструктуре;
- 6) друге активности утврђене овим законом и законима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система.

Пренос послова управљања

Члан 9.

Ако управљач инфраструктуре, после спроведене анализе и процене потреба тржишта, оцени да нема довољно интересовања за приступ и коришћење одређеног дела јавне железничке инфраструктуре, дужан је да, пре спровођења поступка из члана 11. овог закона, о томе обавести Владу, заинтересовану аутономну покрајину, односно јединицу локалне самоуправе.

Ако оцени да постоји интерес да се настави управљање инфраструктуром на конкретном делу јавне железничке инфраструктуре из става 1. овог члана, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, може одлучити да преузме финансирање управљања тим делом јавне железничке инфраструктуре и закључи са управљачем инфраструктуре уговор из члана 21. овог закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе која оцени да постоји интерес да се настави управљање инфраструктуром на конкретном делу јавне железничке инфраструктуре из става 1. овог члана може одлучити да самостално оснује управљача инфраструктуре.

У случају из става 3. овог члана, на захтев аутономне покрајине, односно јединица локалне самоуправе, управљач инфраструктуре доноси одлуку о преносу послова управљања инфраструктуром на предметном делу железничке инфраструктуре новооснованом управљачу инфраструктуре, уз сагласност Владе.

Пренос послова управљања инфраструктуром из става 4. овог члана се односи на регионалне, локалне и манипулативне пруге.

Управљање јавном железничком инфраструктуром из става 1. овог члана врши се у складу са одредбама овог закона.

Аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе или привредно друштво које има интерес да учествује у финансирању управљања јавном железничком инфраструктуром на одређеном делу мреже, може закључити посебан уговор са управљачем инфраструктуре на период краћи од пет година, којим ће се уредити предмет и начин финансирања и међусобна права и обавезе уговорних страна у вези са учешћем у финансирању управљања на предметном делу јавне железничке инфраструктуре. Управљач инфраструктуре обавештава Владу о свим закљученим уговорима из овог става и њиховој реализацији.

Дужности управљача инфраструктуре

Члан 10.*

Управљач инфраструктуре је дужан да обезбеди безбедно и несметано организовање, регулисање и управљање железничким саобраћајем, несметан приступ и коришћење јавне железничке инфраструктуре и приступ услужним објектима који су му поверени на управљање и услугама које он пружа у тим објектима свим заинтересованим подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре, под равноправним, недискриминаторским и транспарентним условима, као и трајно и непрекидно одржавање и заштиту железничке инфраструктуре, у складу са прописима.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Обустављање коришћења дела јавне железничке инфраструктуре и одузимање својства добра у општој употреби

Члан 11.

Коришћење дела јавне железничке инфраструктуре за вршење превоза може бити обустављено ако за тај део не постоји јавни интерес или интерес железничких превозника за пружањем услуга железничког превоза, односно превоза за сопствене потребе.

Управљач инфраструктуре је дужан да пре доношења одлуке о обустављању коришћења дела јавне железничке инфраструктуре обавести о својој намери да обустави коришћење дела јавне железничке инфраструктуре из става 1. овог члана надлежне државне органе, органе територијалне аутономије, органе локалне самоуправе, као и организације којима је поверено вршење јавних овлашћења (у даљем тексту: државни органи), подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре, железничке превознике и друге заинтересоване стране, као и да објави у дневним листовима и другим

средствима јавног информисања обавештење о тој намери, ради пружања могућности заинтересованим странама да изнесу своје ставове, најкасније шест месеци пре дана предвиђеног за обустављање коришћења.

Одлуку о обустављању коришћења дела јавне железничке инфраструктуре из става 2. овог члана доноси управљач инфраструктуре, по истеку рока из става 2. овог члана, уз сагласност Владе.

Део јавне железничке инфраструктуре из става 1. овог члана, управљач инфраструктуре може да преуреди у манипулативну пругу или за друге намене и да пропише услове и начин коришћења.

Ако се укаже потреба за поновним успостављањем саобраћаја на делу јавне железничке инфраструктуре из става 3. овог члана управљач инфраструктуре доноси одлуку, уз сагласност Владе.

Ако не постоји интерес за било коју врсту превоза на делу јавне железничке пруге из става 2. овог члана, управљач инфраструктуре доноси акт којим се предлаже одузимање својства добра у општој употреби том делу железничке инфраструктуре.

Одлуку о одузимању својства добра у општој употреби железничкој инфраструктури из става 6. овог члана, доноси Народна скупштина, на предлог Владе.

Са делом јавне железничке инфраструктуре којем је у складу са ставом 7. овог члана, одузето својство добра у општој употреби, може се располагати у складу са законом.

2. Приступ железничкој инфраструктури и услугама

Приступ железничкој инфраструктури

Члан 12.

Железнички превозници имају право приступа железничкој инфраструктури под равноправним, недискриминаторским и транспарентним условима у сврху обављања превоза робе и путника, у складу са овим законом.

Приступ услугама

Члан 13.

Управљач инфраструктуре обезбеђује свим железничким превозницима, на недискриминаторски начин, минимални приступни пакет услуга утврђен чланом 14. овог закона.

Оператори услужних објеката на недискриминаторски начин пружају свим железничким превозницима приступ услужним објектима, укључујући и приступ колосецима и услугама које се пружају у тим објектима, у складу са овим законом и законом којим се уређује пловидба и луке на унутрашњим водама.

Како би се гарантовала потпуна транспарентност и недискриминаторски приступ услужним објектима из члана 15. став 2. тач. 1, 2, 3, 4, 7. и 9. овог закона и пружању услуга у овим објектима, ако је оператор услужног објекта под непосредном или посредном контролом железничког превозника који је активан на тржишту услуга железничког превоза за које се користи објекат, оператор услужног објекта мора бити независан од тог железничког превозника у погледу организације и одлучивања, с тим да ова независност не подразумева успостављање одвојеног правног субјекта за услужни објекат и може се остварити организацијом одвојених одељења у оквиру једног правног субјекта.

За све услужне објекте из члана 15. став 2. овог закона оператор услужног објекта и привредни субјекат у чијем је саставу воде одвојене рачуне, укључујући одвојене билансе стања и билансе успеха.

Ако функционисање услужног објекта из члана 15. став 2. тач. 1, 2, 3, 4, 7. и 9. овог закона обезбеђује управљач инфраструктуре или је оператор услужног објекта под непосредном или посредном контролом управљача инфраструктуре, сматра се да је гарантована потпуна транспарентност и недискриминаторски приступ том услужном објекту ако је остварена независност основних функција управљача инфраструктуре из члана 7. овог закона.

На захтеве за приступ и пружање услуга у услужном објекту из члана 15. став 2. овог закона оператор услужног објекта одговара у разумном року који утврђује Дирекција.

Захтеве за приступ и пружање услуга у услужном објекту могу да подносе лица из члана 2. тачка 45) овог закона основана, односно регистрована у Републици Србији, као и међународне групације железничких превозника чији је најмање један члан регистрован у Републици Србији.

Захтеви из става 6. овог члана могу се одбити искључиво ако постоје изводљиве алтернативе које железничким превозницима омогућују да обављају превоз робе или путника на истим или алтернативним превозним путевима под економски прихватљивим условима.

Оператор услужног објекта није обавезан да улаже у ресурсе или објекте како би испунио све захтеве железничких превозника.

Ако се захтеви железничких превозника односе на приступ и пружање услуга у услужном објекту којим управља оператор услужног објекта из става 3. овог члана, оператор услужног објекта је дужан да оправда у писаном облику одлуку о одбијању и наведе изводљиве алтернативе у другим објектима.

Оператор услужног објекта из члана 15. став 2. овог закона ће, у случају сукобљених захтева железничких превозника, настојати да испуни све захтеве у мери у којој је то могуће.

Ако није доступна изводљива алтернатива, и није могуће испунити све захтеве за капацитетом за релевантан услужни објекат, подносилац захтева може поднети захтев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтев) Дирекцији, у року од 30 дана од дана сазнања за одбијање његовог захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту.

Ако се услужни објекат из члана 15. став 2. овог закона не користи најмање две узастопне године, а оператору тог објекта су железнички превозници изразили интерес за приступ, власник тог услужног објекта је обавезан да објави да је експлоатација објекта доступна за лизинг или закуп као железнички услужни објекат, у целости или делимично, осим ако оператор тог услужног објекта докаже да је у току поступак враћања у претходно стање због чега није могућа његова употреба од стране било ког железничког превозника.

Ако оператор услужног објекта пружа било коју од услуга из члана 15. став 4. овог закона као додатну услугу, пружа их железничким превозницима на њихов захтев и на недискриминаторски начин.

Железнички превозници могу да захтевају, као помоћне услуге, услуге наведене у члану 15. став 5. овог закона од управљача инфраструктуре или других оператора услужних објеката.

Оператор услужног објекта није у обавези да изврши тражене помоћне услуге, али ако одлучи да понуди било коју од ових услуга, пружа их железничким превозницима на њихов захтев и на недискриминаторски начин.

Влада, ради несметаног функционисања тржишта железничких услуга, својим актом ближе уређује појединости поступка и критеријуме који се примењују за приступ услугама које се пружају у услужним објектима наведеним у члану 15. ст. 2, 4. и 5. овог закона.

3. Услуге које се пружају железничким превозницима

Минимални приступни пакет услуга

Члан 14.

Управљач инфраструктуре пружа железничким превозницима са којима је закључио уговор о коришћењу железничке инфраструктуре минимални приступни пакет услуга, који обухвата:

- 1) поступање са захтевима за капацитетом железничке инфраструктуре;
- 2) право да се користи додељени капацитет;
- 3) коришћење железничке инфраструктуре, укључујући скретнице и рачвање;

- 4) управљање саобраћањем возова, укључујући сигнализацију, регулисање, пријем и отпрему возова, комуникацију и пружање информација о кретању воза;
- 5) коришћење опреме за напајање електричном енергијом за вучу, ако постоји;
- 6) све остале информације неопходне за реализацију или извршење превоза за који је капацитет додељен.

Цена приступа укључује минимални приступни пакет услуга.

Основне, додатне и пратеће услуге

Члан 15.

Железничким превозницима, на њихов захтев, мора бити омогућен приступ, услужним објектима, укључујући приступне колосеке, као и коришћење основних услуга које се пружају у овим објектима, под условима који су недискриминаторски и транспарентни, у складу са овим законом.

Услужни објекти из става 1. овог члана су:

- 1) станичне зграде, односно део станичних зграда, у путничким станицама, намењен путницима у железничком саобраћају, и други објекти у функцији путничког саобраћаја, укључујући дисплеј за информације о путовању и одговарајуће место за услуге издавања карата;
- 2) теретни терминали;
- 3) ранжирне станице и колосеци за формирање возова, укључујући колосеке за маневрисање;
- 4) колосеци за гарирање намењени возилима железничких превозника која су у функцији коришћења додељеног капацитета инфраструктуре;
- 5) објекти за одржавање, с изузетком објеката за одржавање намењених возовима за велике брзине или за друге врсте возних средстава која захтевају специфичне објекте, у којима се врше радови који се не изводе рутински као део свакодневних активности и захтевају да се возило искључи из саобраћаја;
- 6) остали технички објекти, укључујући објекте за чишћење и прање;
- 7) објекти лука на унутрашњим водама повезани са железничким активностима;
- 8) објекти за пружање помоћи;
- 9) објекти за складиштење и снабдевање горивом, за које се цене исказују одвојено.

Железничким превозницима се, поред минималног приступног пакета услуга и основних услуга, могу пружати и додатне и пратеће услуге.

Додатне услуге могу да обухватају:

- 1) електричну енергију за вучу;
- 2) предгревање путничких возова;
- 3) прилагођене уговоре за:
 - (1) контролу превоза опасне робе,
 - (2) помоћ у саобраћању специјалних возова.

Пратеће услуге могу да обухватају:

- 1) приступ телекомуникационим мрежама;
- 2) пружање додатних информација;
- 3) технички преглед возних средстава;
- 4) услуге издавања карата у путничким станицама;
- 5) услуге одржавања које се пружају у објектима за одржавање намењеним возовима за велике брзине или другим врстама возних средстава која захтевају специфичне објекте, у којима се врше радови који се не изводе рутински као део свакодневних активности и захтевају да се возило искључи из саобраћаја.

Обезбеђивање електричне енергије за вучу железничким превозницима од стране управљача инфраструктуре, односно оператора услужног објекта, не сматра се енергетском делатношћу у смислу прописа којима се уређује енергетика. Управљач инфраструктуре, односно оператор услужног објекта који поседује елемент железничке инфраструктуре из члана 4. став 1. тачка 9) овог закона, је крајњи купац електричне енергије у смислу прописа којима се уређује енергетика.

Управљач инфраструктуре посебно исказује цене за основне, додатне и пратеће услуге које он пружа уз минимални приступни пакет услуга, у складу са закљученим уговором о коришћењу инфраструктуре.

Оператори услужних објеката у својој Информацији из члана 18. овог закона прецизирају минимални пакет основних услуга које пружају железничким превозницима.

Железничким превозницима којима је омогућен приступ колосецима који повезују са услужним објектом, односно колосецима који су у склопу инфраструктуре услужног објекта, оператор услужног објекта пружа минимални приступни пакет услуга, на који се сходно примењује члан 14. овог закона.

Оператор услужног објекта и подносилац захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту, односно железнички превозник кога одреди подносилац захтева који није железнички превозник, уговором уређују

међусобна права и обавезе у вези са договореним услугама из овог члана и приступом колосецима који чине инфраструктуру тог услужног објекта.

III. ОБРАЧУН ЦЕНА ПРИСТУПА И ДОДЕЛА КАПАЦИТЕТА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

1. Општи принципи

Ефикасно коришћење капацитета инфраструктуре

Члан 16.

Начин обрачуна цена приступа и додела капацитета јавне железничке инфраструктуре морају бити у складу са начелима утврђеним овим законом и омогућити управљачу инфраструктуре оптимално ефикасно искоришћење расположивих капацитета инфраструктуре.

2. Изјава о мрежи

Члан 17.

Управљач инфраструктуре, после консултација са заинтересованим странама, израђује и објављује Изјаву о мрежи. Управљач инфраструктуре је дужан да садржину радне верзије Изјаве о мрежи учини доступном заинтересованим странама **објављивањем на својој интернет страници*** најкасније десет дана пре обављања консултације.

Изјава о мрежи се објављује на српском језику и може се прибавити после плаћања цене која не премашује трошкове њеног објављивања. Текст Изјаве о мрежи се ставља на располагање бесплатно у електронском облику на интернет страници управљача инфраструктуре на српском и енглеском језику, као и на интернет страници међународног удружења управљача инфраструктуре.

Изјава о мрежи садржи следеће информације:

- 1) део којим се утврђује природа инфраструктуре која је на располагању железничким превозницима и услове за приступ истој. Информације у овом делу су на годишњем нивоу конзистентне са регистром железничке инфраструктуре који се објављују у складу са законом којим се уређује интероперабилност железничког система или се позивају на овај регистар;
- 2) део о начелима обрачуна цена и висини цена који садржи детаљне информације о начину обрачуна цена, као и информације о ценама, као и остале релевантне информације о приступу које се односе на услуге из члана 15. овог закона за које постоји само један расположиви пружалац услуга. Овај део садржи детаље методологије, правила и, по потреби, скале које се користе за примену чл. 23–27. овог закона, у погледу трошкова и цена. Овај део садржи информације о променама цена о којима је већ одлучено или које се предвиђају за период од наредних пет година, ако су расположиве;

3) део о начелима и критеријумима за доделу капацитета. Овим се утврђују опште карактеристике капацитета инфраструктуре које су на располагању железничким превозницима и сва ограничења која се односе на њену употребу, укључујући могуће захтеве за капацитетом за одржавање. Такође се прецизирају поступци и рокови који се односе на поступак доделе капацитета. Овај део садржи специфичне критеријуме који се примењују током тог поступка, нарочито:

(1) поступке у складу са којима подносиоци захтева могу да захтевају капацитете од управљача инфраструктуре,

(2) захтеве који се тичу подносиоца захтева,

(3) распоред за подношење захтева и поступак доделе и процедуре по којима се захтевају информације о распоређивању и процедуре за заказивање планираних и непредвиђених радова на одржавању и ограничења капацитета,

(4) начела којима се руководе поступци координације и систем решавања спорова обезбеђен као део овог поступка,

(5) поступке који се прате и критеријуме који се користе када је инфраструктура загушена,

(6) детаље о ограничењима у погледу коришћења инфраструктуре,

(7) услове под којима се, приликом одређивања приоритета за поступак доделе, узимају у обзир претходни нивои искоришћења капацитета.

Наводе се детаљи мера предузетих да се обезбеди адекватан третман услуга превоза робе, међународних услуга и захтева у складу са *ad hoc* поступком. Садржи шаблон обрасца за подношење захтева за доделу капацитета. Управљач инфраструктуре објављује и детаљне информације о поступцима доделе међународних траса возова;

4) део са информацијама у вези са подношењем захтева за лиценцу и сертификат о безбедности железнице који се издају у складу са овим законом и законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају или упућивање на веб сајт на којем се такве информације објављују у електронском облику бесплатно;

5) део са информацијама о поступцима за решавање спорова и Захтева који се односе на питања приступа железничкој инфраструктури и услугама и систему учинка наведеном у члану 26. став 2. тачка 7) и члану 37. став 7. овог закона;

6) део са информацијама о приступу и обрачуна цена услуга у услужним објектима из члана 15. овог закона, укључујући и минимални пакет основних услуга које пружају железничким превозницима, укључујући и приступ колосецима. Оператори услужних објеката које не контролише управљач инфраструктуре достављају информације о ценама приступа

услужном објекту и ценама пружања услуга, као и информације о техничким условима приступа ради укључивања у Изјаву о мрежи или указују на веб сајт на којем се те информације објављују у електронском облику бесплатно;

7) модел оквирних споразума између управљача инфраструктуре и подносилаца захтева у складу са чланом 33. овог закона.

Општим условима уговора о коришћењу инфраструктуре који закључују управљач инфраструктуре и железнички превозник којем је додељен капацитет инфраструктуре сматра се део Изјаве о мрежи који садржи податке који се односе на:

- 1) услове за приступ железничкој инфраструктури, услужним објектима и услугама које пружа управљач инфраструктуре;
- 2) начела и начин одређивања и обрачуна цена;
- 3) висину цене приступа, цене приступа услужним објектима којима управља управљач инфраструктуре и цене услуга које у њима пружа, за додатне и пратеће услуге које пружа управљач инфраструктуре;
- 4) начела и критеријуме за доделу инфраструктурног капацитета.

Управљач инфраструктуре је дужан да врши измене и допуне Изјаве о мрежи ако дође до било које промене података које она садржи.

На израду и објављивање измена и допуна Изјаве о мрежи у делу који се односи на начела и начин одређивања и обрачуна и висину цене приступа, цене приступа услужним објектима којима управља управљач инфраструктуре, цене услуга које у њима пружа и цене додатних и пратећих услуга које пружа управљач инфраструктуре, сходно се примењују одредбе ст. 1. и 2. овог члана. Те измене и допуне Изјаве о мрежи морају бити објављене најмање шест месеци пре почетка примене.*

Управљач инфраструктуре дужан је да објави текст измена и допуна Изјаве о мрежи на својој интернет страници и/или да у објављеном пречишћеном тексту Изјаве о мрежи, на почетку текста наведе у ком делу су извршене измене и кратак садржај измена, а да у самом тексту Изјаве о мрежи јасно назначи измене.*

Изјава о мрежи се објављује у року који не може бити краћи од **два*** месеца пре последњег дана за подношење захтева за доделу капацитета инфраструктуре.

Захтев који се односи на садржину Изјаве о мрежи може се поднети Дирекцији у року од седам месеци од дана њеног објављивања.

У односу на садржину измена и допуна Изјаве о мрежи, Захтев се може поднети Дирекцији у року од 30 дана од дана објављивања.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Информација о услужном објекту

Члан 18.

Лучки оператер у смислу закона којим се уређује пловидба и луке на унутрашњим водама и који пружа услуге у луци на унутрашњим водама, која је повезана са железничком инфраструктуром и оператор теретног терминала израђују и објављују Информацију о том услужном објекту, која садржи детаљне информације неопходне за приступ услужном објекту за чије је управљање одговоран и услугама у вези са обављањем железничког превоза из члана 15. овог закона које се у том услужном објекту пружају.

Ако су оператор услужног објекта и давалац услуга у том објекту различита правна лица, дужни су да донесу и објаве заједничку Информацију за тај услужни објекат.

Оператори услужних објеката који нису обухваћени ставом 1. овог члана обавезни су или да израде и објаве Информацију о услужном објекту из става 1. овог члана или да доставе све релевантне информације управљачу инфраструктуре ради објављивања у Изјави о мрежи.

Министар прописује ближе елементе Информације о услужном објекту из ст. 1. и 2. овог члана.

Уговор о коришћењу јавне железничке инфраструктуре

Члан 19.

Железнички превозник коме је додељен капацитет инфраструктуре или железнички превозник који има закључен уговор са подносиоцем захтева за доделу капацитета инфраструктуре који није железнички превозник, закључује уговор са управљачем инфраструктуре о уређивању међусобних права и обавеза у вези са коришћењем додељеног капацитета инфраструктуре и уговореним услугама које пружа управљач инфраструктуре.

Уговором о коришћењу јавне железничке инфраструктуре ближе се уређују међусобна права и обавезе између управљача инфраструктуре и железничког превозника, а која се посебно односе на гарантовање техничких и других услова за безбедно одвијање железничког саобраћаја, примену прописа који уређују транспорт опасне робе, као и на плаћање цена приступа и цена услуга.

Уговори из става 1. овог члана закључују се под условима који су недискриминаторски и транспарентни, у складу са овом законом.

Уговори из става 1. овог члана закључују се најкасније **месец дана*** пре почетка важења новог реда вожње, односно одмах по додели ad hoc трасе.

Ако после закључивања уговора из става 1. овог члана, а за време важења тог уговора, железнички превозник преко овлашћеног лица поднесе на доказани начин *ad hoc* захтев за доделу трасе, сматра се да је закључен анекс тог уговора моментом доделе тражене трасе од стране управљача инфраструктуре.

Министар ближе уређује обавезне елементе уговора о коришћењу железничке инфраструктуре.

*Службени гласник РС, број 62/2023

3. Цене приступа и услуга

Успостављање, одређивање и обрачун цена

Члан 20.

Методологију за одређивање цена приступа из члана 14. овог закона и цена услуга из члана 15. овог закона утврђује Влада, поштујући независност управљања утврђену чланом 7. овог закона.

Влада може актом из става 1. овог члана да уређује временски ограничене системе компензације за коришћење железничке инфраструктуре, за доказиво неплаћене трошкове конкурентских видова транспорта који се тичу заштите животне средине, незгода и инфраструктуре, у мери у којој ти трошкови премашују еквивалентне трошкове железнице.

Управљач инфраструктуре утврђује специфична правила за обрачун цена приступа и цена услуга која су усклађена са методологијом за одређивање цена из става 1. овог члана. Методологија за одређивање цена и специфична правила за обрачун цена приступа и пружања услуга садржани су у Изјави о мрежи или се указује на интернет страницу на којој се оне објављују.

Управљач инфраструктуре утврђује и наплаћује цене приступа из члана 14. овог закона и цене за пружање својих услуга из члана 15. овог закона у складу са методологијом за одређивање цена из става 1. овог члана и правилима за обрачун цена из става 3. овог члана.

Висину цена приступа и цена приступа услужним објектима којима управља управљач инфраструктуре и, када је могуће, висину цена услуга из члана 15. овог закона које се пружају у тим услужним објектима, управљач инфраструктуре утврђује на неодређено време и доставља Дирекцији на мишљење. Дирекција даје мишљење на висине цена из овог става у року од два месеца од дана пријема захтева управљача инфраструктуре за давање мишљења.

Влада даје сагласност на висину цене приступа и цене приступа делу јавне железничке инфраструктуре који повезује са услужним објектима из члана 15. овог закона.

Измену цена из става 5. овог члана врши управљач инфраструктуре у случају промене околности које утичу на њихову висину, по претходно прибављеном мишљењу Дирекције. Дирекција даје мишљење на измењену висину цена у року од два месеца од дана пријема захтева управљача инфраструктуре за давање мишљења. Влада даје сагласност на измењену висину цене приступа и цене приступа делу јавне железничке инфраструктуре који повезује са услужним објектима из члана 15. овог закона.*

У случају **повећања*** цена које су објављене у Изјави о мрежи, управљач инфраструктуре је дужан да објави измену Изјаве о мрежи у погледу цена најкасније шест месеци пре почетка примене измена Изјаве о мрежи.

Управљач инфраструктуре је дужан да обрачун и наплату цена врши према истим начелима за целу мрежу, изузев у случајевима из члана 24. овог закона.

Управљач инфраструктуре обавезан је да приликом утврђивања цена примени такав обрачун цена којим се различитим железничким превозницима, а који обављају исте врсте превоза, обезбеђују једнаке и недискриминаторске цене у складу са правилима утврђеним у Изјави о мрежи.

Управљач инфраструктуре поштује комерцијалну поверљивост информација које му достављају подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Уговор о условима и начину финансирања управљања јавном железничком инфраструктуром

Члан 21.

Међусобна права и обавезе управљача инфраструктуре и Владе, односно аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе уређују се управним уговором о условима и начину финансирања управљања јавном железничком инфраструктуром за период који није краћи од пет година, у складу са овим законом и законом којим се уређују управни уговори.

Управљач инфраструктуре закључује уговор из става 1. овог члана са аутономном покрајином или јединицом локалне самоуправе уз сагласност Владе.

За послове у вези са старањем о безбедности у железничком саобраћају, одржавања и побољшања квалитета услуга управљача инфраструктуре, посебно ће се предвидети подстицаји за смањење трошкова управљања железничком инфраструктуром, за приступ инфраструктури која повезује са услужним објектима и за услуге које пружа управљач инфраструктуре,

уговором из става 1. овог члана или регулаторним мерама или комбинацијом подстицаја, као и за смањење висине цена, путем регулаторних мера.

Подстицаји регулаторним мерама из става 3. овог члана треба да буду засновани на анализи остваривих смањења трошкова, не доводећи у питање надлежности Дирекције из члана 121. овог закона.

Услови уговора из става 1. овог члана и структура договорених плаћања за обезбеђивање финансирања управљача инфраструктуре се договарају унапред за читав уговорни период, а по усвајању закона којим се утврђује буџет Републике Србије, односно одлуке којом се утврђује буџет аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе закључује се анекс тог уговора, којим се опредељује обим средстава на годишњем нивоу за финансирање управљања јавном железничком инфраструктуром за сваку буџетску годину.

Уговорне стране из става 1. овог члана дужне су да пре потписивања предметног уговора обавесте све познате подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре, и на њихов захтев, потенцијалне подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре, да имају могућност да изразе своје ставове о садржини предметног уговора.

Уговор из става 1. овог члана објављује се у року од 30 дана од дана закључивања на интернет страницама уговорних страна. Управљач инфраструктуре је дужан да усклади Програм пословања и годишњи Програм изградње, реконструкције и одржавања железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја из члана 48. став 3. овог закона са уговором из става 1. овог члана.

Уговором из става 1. овог члана ће се осигурати, узимајући у обзир нормалне пословне услове, у периоду од пет година, да стање на пословним рачунима управљача инфраструктуре буде резултат равнотеже прихода од цена приступа јавној железничкој инфраструктури, цена услуга из члана 15. овог закона које пружа управљач инфраструктуре и прихода од других комерцијалних послова и средстава обезбеђених од стране државе с једне стране и расхода за јавну железничку инфраструктуру с друге стране.

Управљач инфраструктуре успоставља и одржава регистар својих средстава и средстава за чије управљање је одговоран, који ће се користити за оцену потребног финансирања за њихову поправку или замену. Регистар ће укључивати и детаље о расходима услед обнове и унапређења инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре одређује начин опредељивања трошкова за различите услуге које нуди железничким превозницима.

Основна начела и елементи уговора о условима и начину финансирања управљања јавном железничком инфраструктуром

Члан 22.

Уговор о условима и начину финансирања управљања јавном железничком инфраструктуром садржи најмање следеће елементе:

1) област примене **уговора*** у погледу инфраструктуре и услужних објеката, структурираних у складу са чл. 14. и 15. овог закона. Уговор обухвата све аспекте управљања инфраструктуром, укључујући одржавање и обнову инфраструктуре која је већ у употреби. По потреби, може да се обухвати и изградња нове инфраструктуре;

2) структуру плаћања или средстава опредељених за услуге управљача инфраструктуре наведене у чл. 14. и 15. овог закона, на одржавање и обнављање и решавање постојећих заосталих ставки за одржавање и обнову. По потреби, може да се обухвати структура плаћања или средстава додељених за нову инфраструктуру;

3) циљеве ефикасности усмерене на кориснике, у виду показатеља и критеријума квалитета који покривају елементе као што су:

(1) ефикасност рада возова, између осталог у погледу брзине на прузи и поузданости, и задовољства корисника,

(2) капацитети мреже,

(3) управљање основним средствима,

(4) обим активности,

(5) ниво безбедности,

(6) заштита животне средине;

4) ниво могућих кашњења у одржавању и средства чија ће се употреба постепено прекинути и према томе покренути различите финансијске токове;

5) подстицаје из члана 21. став 3. овог закона;

6) минималне обавезе извештавања управљача инфраструктуре у смислу садржаја и учесталости извештавања, укључујући информације које се објављују годишње;

7) трајање уговора, које се синхронизује и у складу је са трајањем плана пословања, концесије или дозволе управљача инфраструктуре, где је применљиво, и методологијом за одређивање цена коју доноси Влада;

8) правила поступања у случајевима великих поремећаја у раду и ванредних ситуација, укључујући планове за поступање у непредвиђеним ситуацијама и превремени раскид **уговора***, као и правовремено обавештавање корисника;

9) корективне мере које се предузимају ако било која од страна крши своје уговорне обавезе или, под изузетним околностима, које утичу на

расположивост јавних средстава. Ово укључује услове и поступке за поновно преговарање и превремени раскид.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Начела обрачуна и наплате цена

Члан 23.

За приступ и коришћење железничке инфраструктуре и услужних објеката, односно за пружање услуга из члана 15. овог закона плаћа се цена управљачу инфраструктуре, односно оператору услужног објекта.

Средства остварена наплатом цена из става 1. овог члана приход су управљача инфраструктуре, односно оператора услужног објекта и користе се за финансирање њиховог пословања.

Управљач инфраструктуре и оператор услужног објекта дужни су да доставе Дирекцији све неопходне информације о утврђеним ценама како би се омогућило вршење надлежности Дирекције.

Управљач инфраструктуре и оператор услужног објекта обавезни су да, на захтев, докажу железничком превознику да су цене приступа, цене приступа услужном објекту и цене услуга које су му фактурисане у складу са овим законом, са Изјавом о мрежи и са Информацијом о услужном објекту.

Цене приступа и цене приступа колосецима који повезују са услужним објектима, одређују се на основу трошкова директно насталих као резултат саобраћања возова.

Влада ближе уређује начин и модалитете израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза, као и случајеве у којима Дирекција може спровести поједностављену контролу обрачуна цене приступа и цене приступа колосецима који повезују са услужним објектима.*

Цене приступа могу да укључе цену која одражава недостатак капацитета одредивог дела инфраструктуре током периода загушења.

Цене из ст. 5. и 7. овог члана могу се утврдити према просеку заснованом на обиму саобраћања возова у одређеном времену, с тим да, тако утврђена цена приступа и цена приступа колосецима који повезују са услужним објектима мора бити сразмерна трошковима услуга пружених железничком превознику.

Цена која се наплаћује за приступ колосецима унутар услужних објеката из члана 15. став 2. овог закона и пружање услуга у тим објектима не могу премашити трошкове пружања услуга плус разумну добит.

Ако услуге из члана 15. овог закона, као додатне и пратеће услуге нуди само један снабдевач, цене које се наплаћују за те услуге не могу премашити трошкове пружања такве услуге, увећане за разумну добит.

Цена коју управљач инфраструктуре наплаћује за услугу из члана 15. став 4. тачка 1. овог закона не може премашити трошкове пружања те услуге.

Када напајање електричном енергијом за вучу, као додатну услугу, врши управљач инфраструктуре, накнада за утрошену електричну енергију за вучу не може премашити трошкове пружања те додатне услуге.

Могућа је наплата цена за капацитете коришћене за одржавање инфраструктуре. Такве цене не премашују нето губитак прихода управљача инфраструктуре који је последица одржавања.

Оператор услужног објекта за пружање услуга из члана 15. овог закона дужан је да достави управљачу инфраструктуре информације о ценама које се објављују у Изјави о мрежи или указује на интернет страницу на којој су те информације доступне бесплатно у електронском облику, у складу са чланом 17. овог закона.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Изузеци од начела обрачуна и наплате

Члан 24.

Управљач инфраструктуре може да обрачуна и наплати додатак, у циљу потпуног покрића својих трошкова, под условом да тржиште железничких услуга то може да поднесе и на основу начела ефикасности, транспарентности и недискриминације, гарантујући при том оптималну конкурентност сегмената железничког тржишта. Овакав систем наплате узима у обзир постигнуто повећање продуктивности железничких превозника.

Ради увођења додатака из става 1. овог члана у систем наплате, управљач инфраструктуре приликом дефинисања списка тржишних сегмената разматра и пореди најмање следеће:

- 1) услуге превоза путника наспрам услуга превоза робе;
- 2) возове који превозе опасну робу наспрам осталих теретних возова;
- 3) услуге у унутрашњем саобраћају наспрам услуга у међународном саобраћају;
- 4) комбиновани транспорт наспрам директних возова;
- 5) услуге у градском или регионалном путничком саобраћају наспрам услуга у међуградском путничком саобраћају;
- 6) саобраћај блок возова наспрам возова са појединачним вагонима;
- 7) услуге редовног превоза наспрам повремених услуга превоза.

За одређене будуће инвестиционе пројекте, као и за одређене инвестиционе пројекте који су у току или су завршени у претходних 30 година, управљач

инфраструктуре може да утврди или настави да утврђује веће висине цена на основу дугорочних трошкова таквих пројеката, ако се њима повећава ефикасност и/или исплативост и ако се иначе ти инвестициони пројекти не би могли или се нису могли предузети. Овакав систем наплате може да обухвати и договоре између управљача инфраструктуре, с једне стране, и подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре или железничких превозника, с друге стране о подели ризика који се односи на нове инвестиције.

Цена приступа која буде утврђена као део коридора у складу са закљученим међународним споразумом, може се другачије одредити, на начин који утврђује Влада.

Ако управљач инфраструктуре намерава да модификује суштинске елементе система обрачуна и наплате на начин прописан овим чланом, дужан је да то објави најкасније три месеца пре рока за објављивање Изјаве о мрежи из члана 17. овог закона.

Управљач инфраструктуре дужан је да обезбеди да су цене приступа за исто коришћење инфраструктуре упоредиве и да на истом сегменту тржишта за упоредиве услуге важе исте цене, као и да у Изјави о мрежи прикаже да систем наплате задовољава ове захтеве, у мери у којој је то могуће без обелодањивања комерцијално осетљивих информација.

Попусти

Члан 25.

Не доводећи у питање начело директних трошкова из члана 23. овог закона, управљач инфраструктуре може да уведе попусте железничким превозницима за цене минималног приступног пакета услуга, приступа железничкој инфраструктури која повезује са услужним објектима и других услуга из члана 15. овог закона, само на начин утврђен овим чланом.

Управљач инфраструктуре може одобрити попуст у износу који одговара стварној уштеди управљача инфраструктуре у административним трошковима. Приликом утврђивања нивоа попушта, не узимају се у обзир уштеде трошкова које су већ садржане у утврђеној цени.

Изузетно од става 2. овог члана, управљач инфраструктуре може одобрити временски ограничени попуст, који мора бити доступан свим корисницима железничке инфраструктуре како би се подстакло развој нових услуга железничког превоза или којим се подстиче коришћење недовољно искоришћене железничке инфраструктуре.

Попусти из става 1. овог члана могу да се односе само на цене које се наплаћују за део железничке инфраструктуре који одреди управљач инфраструктуре.

Слични системи попушта се примењују за сличне услуге. Системи попушта се примењују на недискриминаторски начин за сваког железничког превозника.

Систем учинка

Члан 26.

Системи за обрачун и наплату цена приступа, кроз системе учинка, подстичу железничке превознике и управљача инфраструктуре да минимизирају поремећаје и побољшају учинак железничке мреже. Овај систем може да укључује пенале за активности које ометају експлоатацију мреже, обештећење за превознике која трпе због поремећаја и бонусе којима се награђује за учинак бољи од планираног.

Систем учинка из става 1. овог члана заснива се на следећим основним начелима, која се примењују на читавој мрежи управљача инфраструктуре:

1) како би се остварио уговорен ниво учинка и не би угрозила економска одрживост услуге, управљач инфраструктуре се, у току поступка израде Изјаве о мрежи, са подносиоцима захтева договора о главним параметрима система учинка, нарочито о трајању кашњења, максималним износима плаћања у оквиру система учинка који се односе и на појединачне вожње возова и за све вожње возова железничког превозника током датог временског периода;

2) управљач инфраструктуре доставља железничким превозницима важећи ред вожње, на основу којег се рачунају кашњења, најкасније пет дана пре кретања воза. Управљач инфраструктуре може да примени краћи период обавештавања у случају непредвиђених околности, више силе или касних измена важећег реда вожње;

3) сва кашњења се распоређују у једну од следећих класа и под-класа кашњења:

(1) управљање експлоатацијом/планирањем које се може приписати управљачу инфраструктуре:

- израда реда вожње,
- формирање воза,
- грешке у процедурама експлоатације,
- неправилна примена правила приоритета,
- особље,
- остали узроци;

(2) постројења инфраструктуре за које је одговоран управљач инфраструктуре:

- сигнално-сигурносни уређаји и инсталације,

- сигнално-сигурносни уређаји и инсталације на путним прелазима у нивоу,
- телекомуникационе инсталације,
- опрема за снабдевање електричном енергијом,
- колосек,
- грађевински објекти,
- особље,
- остали узроци;

(3) узроци који настају као резултат грађевинских радова за које је одговоран управљач инфраструктуре:

- планирани грађевински радови,
- неправилности у извршењу грађевинских радова,
- ограничење брзине због дефекта колосека,
- остали узроци;

(4) узроци за које су одговорни други управљачи инфраструктуре:

- кашњење које је проузроковао претходни управљач инфраструктуре,
- кашњење које је проузроковао наредни управљач инфраструктуре;

(5) комерцијални узроци који се могу приписати железничком превознику:

- прекорачење времена стајања,
- захтев железничког превозника,
- утоварне операције,
- неправилности при утовару,
- комерцијална припрема воза,
- особље,
- остали узроци;

(6) железничка возна средства за која је одговоран железнички превозник:

- план обрта железничких возних средстава и измене плана обрта,
- формирање воза које врши железнички превозник,
- проблеми са путничким колима (превоз путника),
- проблеми са теретним вагонима (превоз терета),
- проблеми са колима, локомотивама и моторним гарнитурама,
- особље,

– остали узроци;

(7) узроци који се могу приписати другим железничким превозницима:

– које је проузроковао наредни железнички превозник,

– које је проузроковао претходни железнички превозник;

(8) спољни узроци који се не могу приписати ни управљачу инфраструктуре, ни железничком превознику:

– штрајк,

– административне формалности,

– спољни утицај,

– утицај временских прилика и природни узроци,

– кашњење услед спољних узрока на наредној мрежи,

– остали узроци;

(9) секундарни узроци за које није одговоран ни управљач инфраструктуре, ни железнички превозник:

– *незгоде, несреће и опасности,

– заузетост колосека због кашњења истог воза,

– заузетост колосека због кашњења другог воза,

– обрт,

– веза возова,

– потребно је даље истраживање;

4) ако је могуће, кашњења се приписују једном субјекту, уз разматрање одговорности за узроковање поремећаја, као и могућности поновне нормализације саобраћајних услова;

5) при прорачуну плаћања узима се у обзир просечно кашњење возова са сличним захтевима за тачност;

6) што је раније могуће управљач инфраструктуре обавештава железничког превозника о прорачуну плаћања у склопу система учинка. Овај прорачун обухвата сва кашњења возова у периоду од највише 30 дана;

7) не доводећи у питање постојеће поступке по Захтевима и одредбе члана 121. овог закона, у случају спорова који се односе на систем учинка, одређује се начин решавања спорова који омогућује решавање таквих спорова без одлагања. Утврђени начин решавања спорова мора бити непристрасан у односу на укључене стране. Код примене овог начина решавања спорова одлука се доноси у року од десет радних дана.

Једном годишње управљач инфраструктуре објављује просечан годишњи ниво учинка који су остварили железнички превозници на основу главних параметара договорених за систем учинка.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Цене за резервисање капацитета инфраструктуре

Члан 27.

Ради подстицања ефикасног коришћења капацитета инфраструктуре управљач инфраструктуре може да наплаћује подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно ангажованом железничком превознику ако подносилац захтева није железнички превозник, одговарајуће цене за капацитете инфраструктуре који су додељени али нису коришћени.

Управљач инфраструктуре дужан је да наплати цену из става 1. овог члана подносиоцу захтева за доделу капацитета инфраструктуре којем је додељена траса воза, односно ангажованом железничком превознику, који редовно пропушта да користи додељене трасе или део њих. Управљач инфраструктуре у Изјави о мрежи објављује критеријуме за утврђивање оваквог пропуштања коришћења.

Дирекција контролише критеријуме из става 2. овог члана.

Управљач инфраструктуре у сваком тренутку мора бити у могућности да информисе сваку заинтересовану страну о капацитетима инфраструктуре који су већ додељени железничким превозницима.

4. Додела капацитета инфраструктуре

Право на капацитет

Члан 28.

Капацитет инфраструктуре додељује управљач инфраструктуре.

Додељени капацитет инфраструктуре не може се пренети на треће лице.

Трговина капацитетима инфраструктуре је забрањена и води искључивању из даље доделе капацитета.

Коришћење капацитета од стране железничког превозника које је ангажовао подносилац захтева за доделу капацитета који није железнички превозник не сматра се преношењем из става 2. овог члана.

Право коришћења одређеног капацитета инфраструктуре у облику трасе воза може се одобрити подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре у максималном трајању од периода важења једног реда вожње.

Управљач инфраструктуре и подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре могу закључити оквирни споразум из члана 33. овог закона

за коришћење капацитета железничке инфраструктуре на дужи рок него што је то период важења једног реда вожње.

Поступак доделе капацитета

Члан 29.

Поступак доделе капацитета спроводи управљач инфраструктуре, под условом независности из члана 3. овог закона.

Управљач инфраструктуре се стара о томе да се поступак из става 1. овог члана спроводи на правичан и недискриминаторски начин, у складу са овим законом.

Управљач инфраструктуре је дужан да чува поверљивост комерцијално осетљивих информација које му се достављају.

Сарадња у додели капацитета инфраструктуре на више од једне мреже

Члан 30.

Управљач инфраструктуре, у циљу ефикасне доделе капацитета инфраструктуре у функцији обављања међународног превоза, остварује сарадњу са другим укљученим управљачима инфраструктуре приликом организовања траса возова који прелазе више од једне мреже.

Управљач инфраструктуре може у сарадњи са другим укљученим управљачима инфраструктуре, ако се процени постојање потребе, да предложи и организује међународне трасе возова како би се олакшало саобраћање теретних возова који су предмет ad-hoc захтева из члана 39. овог закона.

Управљач инфраструктуре информисе Дирекцију о развоју заједничких начела и пракси као резултат сарадње из ст. 1. и 2. овог члана.

Управљач инфраструктуре обавезан је да обезбеди да његово учешће у сарадњи из ст. 1. и 2. овог члана, методе рада и сви релевантни критеријуми који се користе за оцену расположивости и доделу капацитета инфраструктуре буду јавно доступни.

Теретни коридори

Члан 31.

У циљу оптималног коришћења железничке инфраструктуре Влада ће предузети мере ради учешћа у успостављању међународних железничких коридора за конкурентни превоз робе, на којима би теретни возови могли обављати превоз под повољнијим условима и без већих задржавања прелазити из једне националне мреже у другу, како би се омогућило побољшање у погледу услова коришћења железничке инфраструктуре.

Влада ће ближе уредити начин остваривања сарадње у погледу успостављања и организације међународних теретних коридора за

конкурентни превоз робе и утврђивања правила за одабир, организацију, управљање и индикативно планирање улагања у теретне коридоре.

Подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре

Члан 32.

Захтеве за капацитете инфраструктуре могу да подносе лица из члана 2. тачка 45) овог закона основана, односно регистрована у Републици Србији, као и међународне групације железничких превозника чији је најмање један члан регистрован у Републици Србији.

Ради коришћења додељеног капацитета инфраструктуре подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре који нису железнички превозници именују железничког превозника за закључивање уговора из члана 19. овог закона са управљачем инфраструктуре. Тиме се не доводи у питање право подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре да закључују оквирне споразуме из члана 33. овог закона са управљачима инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре може утврдити услове које мора да испуњава подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре, како би обезбедио да буду осигурана његова легитимна очекивања која се односе на будуће приходе и коришћење капацитета инфраструктуре, који морају бити наведени у Изјави о мрежи.

Услови из става 3. овог члана морају бити одговарајући, транспарентни, недискриминаторски и прецизно наведени у Изјави о мрежи.

Услови из става 3. овог члана могу се односити само на:

- 1) давање финансијског обезбеђења, које не може прећи примерени износ пропорционалан очекиваном обиму послова подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре и
- 2) способност да сачини захтев за доделу капацитета инфраструктуре на начин одређен у Изјави о мрежи.

Финансијско обезбеђење у смислу става 5. тачка 1) овог члана значи:

- 1) авансно плаћање или
- 2) подношење гаранције за осигурање плаћања дуга управљачу инфраструктуре коју издаје банка или друга финансијска институција.

Подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре може изабрати за које ће се финансијско обезбеђење из става 6. овог члана одредити. Ако подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре изврши авансно плаћање, управљач инфраструктуре не може истовремено тражити друга финансијска обезбеђења за исте планиране активности.

Управљач инфраструктуре може од подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре тражити финансијско обезбеђење ако његова кредитна способност указује на то да би могао имати проблеме с редовним плаћањем цене приступа. Управљач инфраструктуре је обавезан да у одговарајућем делу Изјаве о мрежи наведе критеријуме који се односе на кредитну способност. Управљач инфраструктуре заснива своје захтеве за финансијско обезбеђење на извештају о кредитној способности који није старији од две године, који издаје овлашћени субјект за процену кредитне способности.

Управљач инфраструктуре не може тражити финансијско обезбеђење:

1) од железничког превозника кога је одредио подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре који није железнички превозник, ако је подносилац захтева већ дао финансијско обезбеђење за покриће будућих плаћања за исте планиране активности и

2) ако ће цену приступа директно плаћати управљачу инфраструктуре надлежни орган у складу са закљученим уговором о обавези јавног превоза.

Износ финансијског обезбеђења за једног подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре не може премашити процењени износ цена приступа за два месеца коришћења траженог капацитета железничке инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре не може тражити да финансијско обезбеђење постане важеће или буде плаћено више од десет дана пре првог дана месеца у којем железнички превозник започне са железничким превозом у вези са ценама приступа које су покривене тим финансијским обезбеђењем. Ако се капацитет инфраструктуре додели после тог тренутка, управљач инфраструктуре може тражити финансијско обезбеђење у кратком року.

Управљач инфраструктуре не може одбити захтев за доделу капацитета инфраструктуре, односно доделу одређене трасе воза, из разлога што подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре није сачинио свој захтев у складу са Изјавом о мрежи, осим ако подносилац захтева не одговори на два узастопна захтева управљача инфраструктуре за достављање недостајућих информација или поново одговара на начин који не испуњава услове утврђене Изјавом о мрежи који се односе на поступак доделе траса воза.

У случају из става 12. овог члана, управљач инфраструктуре мора имати задовољавајуће доказе да је предузео све разумне мере како би подржао исправно и благовремено подношење захтева за доделу капацитета инфраструктуре које може доставити Дирекцији на њен захтев.

Оквирни споразуми

Члан 33.

Управљач инфраструктуре и подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре могу да закључе оквирни споразум.

Оквирним споразумом из става 1. овог члана прецизирају се карактеристике понуђеног капацитета инфраструктуре потребног подносиоцу захтева за доделу капацитета инфраструктуре током временског периода који прелази један период важења реда вожње.

Оквирним споразумом се не прецизира детаљно траса воза, већ се настоји да се задовоље легитимне комерцијалне потребе подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре.

Оквирним споразумима не може се искључивати могућност да одговарајућу инфраструктуру користе други подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно железнички превозници.

Оквирни споразуми морају омогућавати да се његови услови измене или ограниче како би се омогућила боља употреба железничке инфраструктуре.

Оквирни споразуми могу да садрже казне за случај измена или раскидања споразума.

Оквирни споразуми се, у начелу, закључују на период од пет година, и могу се обновити на периоде једнаке њиховом првобитном трајању. Управљач инфраструктуре може да пристане на краће или дуже периоде у посебним случајевима. Сваки период дужи од пет година мора бити оправдан постојањем комерцијалних уговора, специјализованих инвестиција или ризика.

За услуге које користе специјализовану инфраструктуру из члана 40. овог закона која захтева значајне и дугорочне инвестиције, које подносилац захтева прописно оправда, оквирни споразум може да се закључи на период од 15 година. Периоди дужи од 15 година дозвољени су искључиво у изузетним случајевима, нарочито када је реч о дугорочним инвестицијама великог обима, и нарочито ако су такве инвестиције обухваћене уговореним обавезама, укључујући вишегодишњи план амортизације.

У изузетним случајевима из става 8. овог члана, оквирним споразумом могу се утврдити детаљне карактеристике капацитета који се пружа подносиоцу захтева током трајања оквирног споразума. Те карактеристике могу да укључују фреквенцију, обим и квалитет траса воза.

Управљач инфраструктуре може да смањи резервисани капацитет који је, током периода од најмање 30 дана, коришћен мање него што је дозвољено граничном квотом из члана 43. овог закона.

Управљач инфраструктуре је дужан да свакој заинтересованој страни, на њен захтев, учини доступном основне информације о сваком закљученом оквирном споразуму, поштујући при том комерцијалну поверљивост информација.

Управљач инфраструктуре доставља Дирекцији сваки закључени оквирни споразум у року од десет дана од дана потписивања.

Влада прописује поступке, садржину и критеријуме који се односе на оквирне споразуме за доделу капацитета железничке инфраструктуре, као и обавезе управљача инфраструктуре у погледу информисања у вези са оквирним капацитетима.

Распоред за поступак доделе

Члан 34.

Ред вожње утврђује управљач инфраструктуре једном за календарску годину и по правилу ступа на снагу у поноћ, друге суботе у децембру текуће године. Ако се врше измене или допуне реда вожње после зиме, нарочито како би се узеле у обзир, по потреби, измене или допуне редова вожње за међународне путничке возове, то се врши у поноћ друге суботе у јуну, и у другим интервалима између тих датума ако је потребно.

Управљач инфраструктуре у оквиру успостављене међународне сарадње са другим управљачима инфраструктуре може договорити друго време почетка важења или измена и допуна реда вожње, о чему је дужан да благовремено обавести јавност и Дирекцију.

Захтеви за доделу капацитета инфраструктуре путем уноса траса воза у ред вожње могу се поднети управљачу инфраструктуре **најраније 12 месеци, а најкасније 10 месеци*** пре ступања на снагу реда вожње. Управљач инфраструктуре разматра и захтеве примљене после тог рока.

Најкасније 11 месеци пре него што ред вожње ступи на снагу, управљач инфраструктуре води рачуна о томе да су привремене међународне трасе возова успостављене у сарадњи са другим релевантним управљачима инфраструктура.

Управљач инфраструктуре израђује нацрт реда вожње најкасније четири месеца после истека рока за подношење захтева из става 3. овог члана. Управљач инфраструктуре одлучује о захтевима које прими после рока из тачке 3. овог члана у складу са поступком објављеним у Изјави о мрежи.

Управљач инфраструктуре може променити додељену трасу воза ако је то неопходно како би се осигурало највеће могуће усклађивање свих захтева за доделу капацитета и ако на то пристане подносилац захтева коме је траса додељена. Управљач инфраструктуре ће ажурирати нацрт реда вожње најкасније 30 дана пре ступања на снагу реда вожње како би биле укључене све трасе возова које су додељене после рока из става 3. овог члана.

Влада прописује распоред за поступак доделе капацитета инфраструктуре по захтевима за унос капацитета инфраструктуре у облику траса воза у ред вожње, посебно код ограничења капацитета, као и поступак израде реда вожње и његових измена.

Управљач инфраструктуре се у оквиру успостављене сарадње договора са другим релевантним заинтересованим управљачима инфраструктуре о томе које све међународне трасе возова треба укључити у ред вожње, пре почетка консултација о нацрту реда вожње. Прилагођавање постигнутих договора врши се само ако је неопходно.

Превоз путника и робе у железничком саобраћају врши се у складу са редом вожње унапред утврђеним од управљача инфраструктуре у складу са овим законом.

Ред вожње, односно измене и допуне реда вожње за јавни превоз путника објављује управљач инфраструктуре у средствима јавног информисања, истиче на видним местима у станичним зградама и објављује и на други уобичајен начин најкасније **пет*** дана пре ступања на снагу.

Железнички превозник дужан је да се придржава објављеног реда вожње, као и да обезбеди редовно и уредно одвијање превоза за време важења реда вожње, осим у случајевима већих поремећаја саобраћаја који су настали због елементарних непогода, **озбиљних несрећа*** и тежих оштећења железничке инфраструктуре.

Дирекција прописује саставне делове реда вожње, облик и њихову садржину.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Захтеви за доделу капацитета инфраструктуре

Члан 35.

Подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре могу да поднесу захтев управљачу инфраструктуре за закључивање уговора из члана 19. овог закона, којим им се додељује капацитет инфраструктуре уз плаћање цене у складу са овим законом.

Захтеви који се односе на унос траса воза у ред вожње у поступку израде реда вожње морају се поднети у року утврђеном чланом 34. став 3. овог закона. Захтеви који се односе на измену важећег реда вожње подносе се у роковима које утврђује Влада актом из члана 34. став 7. овог закона.

Подносилац захтева за доделу капацитета инфраструктуре који је са управљачем инфраструктуре закључио оквирни споразум подноси захтев из става 1. овог члана у складу са тим споразумом.

Поступак распоређивања

Члан 36.

Управљач инфраструктуре задовољава, колико је могуће, све захтеве за доделу капацитета инфраструктуре, укључујући захтеве за трасама возова које прелазе више од једне мреже и, колико је могуће, узима у обзир сва

ограничења за подносиоце захтева, укључујући економске ефекте на њихово пословање.

Управљач инфраструктуре може дати приоритет посебним услугама у оквиру поступка распоређивања, искључиво у складу са чл. 38. и 40. овог закона.

Управљач инфраструктуре је дужан да консултује заинтересоване стране у вези са нацртом реда вожње и да им омогући да у року од најмање 30 дана доставе своје ставове управљачу инфраструктуре.

Заинтересоване стране из става 3. овог члана укључују све подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре, као и друга лица која желе да им се омогући да дају своје коментаре у вези са тим како важећи ред вожње може да утиче на њихову способност да набаве железничке услуге током тог периода важења реда вожње.

Управљач инфраструктуре предузима одговарајуће мере за решавање свих изнетих проблема.

Поступак координације

Члан 37.

Када се у току поступка распоређивања из члана 36. овог закона појаве сукобљени различити захтеви за доделу капацитета инфраструктуре и ако све захтеве за доделу капацитета инфраструктуре није могуће задовољити на други начин, управљач инфраструктуре ће предузети мере да путем координације захтева обезбеди најбољу могућу усклађеност свих захтева.

Ако настане ситуација која захтева координацију, управљач инфраструктуре има право да, у разумним границама, предложи капацитете инфраструктуре који се разликују од захтеваних.

Управљач инфраструктуре предузима мере да, путем консултација са одговарајућим подносиоцима захтева, реши све настале конфликте.

У циљу спровођења консултације из става 3. овог члана управљач инфраструктуре ће, у разумним границама, учинити доступним, бесплатно, у писаном или електронском облику, следеће информације:

- 1) трасе возова које захтевају сви остали подносиоци захтева на истим превозним путевима;
- 2) трасе возова које су прелиминарно додељене свим другим подносиоцима захтева на истим пругама;
- 3) алтернативне трасе возова предложене на релевантним превозним путевима у складу са ставом 2. овог члана;
- 4) све детаље критеријума који се користе у поступку доделе капацитета.

Информације из става 4. овог члана се пружају поштујући комерцијалну поверљивост информација и без навођења идентитета осталих подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре, осим уз писану сагласност.

Начела спровођења поступка координације одређују се у Изјави о мрежи. Ова начела треба да одражавају тешкоће у договарању међународних траса возова и ефекте које модификација може имати на остале управљаче инфраструктуре.

Независно од поступака по Захтевима из члана 121. овог закона поднетим Дирекцији, управљач инфраструктуре одређује у Изјави о мрежи начин решавања спорова у вези са сукобљеним захтевима за доделу капацитета инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре је дужан да одлучи по захтеву за доделу капацитета инфраструктуре у року од десет радних дана од дана окончања поступка решавања спорова из става 7. овог члана.

Ако управљач инфраструктуре одбије захтев за доделу капацитета инфраструктуре или понуди капацитет инфраструктуре под другачијим условима у односу на поднети захтев, подносилац тог захтева за доделу капацитета инфраструктуре може покренути поступак пред Дирекцијом у складу са чланом 121. овог закона.

Загушена инфраструктура

Члан 38.

Ако, после поступка координације и консултација из члана 37. овог закона, није могуће адекватно удовољити захтевима за капацитетом инфраструктуре, управљач инфраструктуре без одлагања проглашава тај део инфраструктуре загушеним. То ће се такође учинити и за инфраструктуру за коју се може очекивати да ће у блиској будућности трпети од недовољног капацитета.

Ако се инфраструктура прогласи загушеном, управљач инфраструктуре спроводи анализу капацитета у складу са чланом 41. овог закона, осим ако се план за побољшање капацитета из члана 42. овог закона већ није почео спроводити.

Ако цене из члана 23. овог закона нису наплаћене или нису постигле задовољавајући резултат и инфраструктура је проглашена загушеном, управљач инфраструктуре може, поред тога, употребити критеријуме приоритета за доделу капацитета инфраструктуре.

Критеријуме приоритета утврђује управљач инфраструктуре, узимајући у обзир значај одређених превозних услуга за друштво, у односу на било коју другу услугу, којима се услед тога даје предност.

У случају из става 3. овог члана Влада може одобрити управљачу инфраструктуре надокнаду која одговара губитку прихода услед потребе да

се одређени капацитет инфраструктуре додели за обављање одређених услуга.

Приликом утврђивања критеријума приоритета, управљач инфраструктуре дужан је да захтевима за доделу капацитета инфраструктуре у функцији пружања услуга јавног превоза путника да приоритет, као и да води рачуна о промовисању развоја националног и међународног железничког превоза робе, под недискриминаторским условима.

Поступци и критеријуми који ће се примењивати у случају загушења инфраструктуре објављују се у Изјави о мрежи.

Ad hoc захтеви за доделу капацитета инфраструктуре

Члан 39.

Ad hoc захтеви за доделу капацитета инфраструктуре су захтеви за појединачне трасе возова који се подносе у току важења утврђеног реда вожње.

Управљач инфраструктуре је дужан да одговори на *ad hoc* захтеве из става 1. овог члана у најкраћем могућем року, а најдуже у року од пет радних дана од дана пријема захтева.

Управљач инфраструктуре дужан је да учини доступним информације о расположивом слободном капацитету инфраструктуре свим подносиоцима, као и потенцијалним подносиоцима, захтева за доделу капацитета инфраструктуре који би могли изразити жељу да користе тај капацитет.

Управљач инфраструктуре, где је потребно, процењује потребу за резервним капацитетима који ће остати расположиви у оквиру последњег израђеног реда вожње како би имао могућност да брзо одговори на предвидљиве *ad hoc* захтеве за капацитетом. Управљач инфраструктуре ће поступити на овај начин и у случају загушења инфраструктуре.

Специјализована инфраструктура

Члан 40.

Капацитет инфраструктуре се сматра расположивим за коришћење у сврху свих врста услуга превоза које одговарају карактеристикама неопходним за обављање саобраћаја на траси воза.

Изузетно, ако постоје одговарајући алтернативни превозни путеви, управљач инфраструктуре може, после консултација са заинтересованим странама, да одреди посебну инфраструктуру за специфичне врсте саобраћаја (у даљем тексту: специјализована инфраструктура).

Ако се одреди специјализована инфраструктура из става 2. овог члана, управљач инфраструктуре може приликом доделе капацитета инфраструктуре, дати приоритет тој врсти саобраћаја.

Давање приоритета из става 3. овог члана не може бити у супротности са правилима о заштити конкуренције.

Одређивање специјализоване инфраструктуре не искључује њено коришћење за остале врсте саобраћаја када постоје расположиви капацитети.

Управљач инфраструктуре објављује у Изјави о мрежи податке о одређеној специјализованој инфраструктури.

Анализа капацитета

Члан 41.

Управљач инфраструктуре дужан је да у случају загушења инфраструктуре из члана 38. овог закона спроведе анализе капацитета инфраструктуре са циљем да се одреде ограничења капацитета инфраструктуре која спречавају да се адекватно изађе у сусрет захтевима за доделу капацитета и предложи методе које ће омогућити да се задовоље додатни захтеви. Анализом капацитета утврђују се разлози загушења и које мере се могу предузети у краткорочном и средњорочном периоду да се смањи загушење.

Анализом капацитета разматра се инфраструктура, поступци рада, карактер различитих услуга које се реализују, као и ефекти свих тих фактора на капацитет инфраструктуре. Мере које треба размотрити обухватају посебно преусмеравање услуга, мењање временских термина услуга, промене брзине и побољшања инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре дужан је да заврши анализу капацитета у року од шест месеци од дана утврђивања да је инфраструктура загушена.

План за побољшање капацитета

Члан 42.

У року од шест месеци од завршетка анализе капацитета из члана 41. овог закона, управљач инфраструктуре доноси план за побољшање капацитета.

План за побољшање капацитета се израђује после консултација са корисницима релевантне загушене инфраструктуре.

Планом за побољшање капацитета се утврђују:

- 1) разлози загушења;
- 2) могући будући развој саобраћаја;
- 3) ограничења за развој инфраструктуре;
- 4) могућности и трошкови за побољшање капацитета, укључујући могуће промене цена приступа.

По основу анализе трошкова и користи могућих утврђених мера, планом из става 1. овог члана одређују се и активности које ће се предузети ради

побољшања капацитета инфраструктуре, укључујући и динамику за спровођење мера.

План из става 1. овог члана доноси се уз сагласност Министра.

Управљач инфраструктуре ће обуставити наплаћивање цена приступа за релевантну инфраструктуру у складу са чланом 23. овог закона у случајевима када:

- 1) не донесе план за побољшање капацитета или
- 2) не оствари напредак у спровођењу активности одређених планом за побољшање капацитета.

Изузетно од става 6. овог члана, управљач инфраструктуре може, уз одобрење Дирекције, да настави да наплаћује ове цене ако:

- 1) није могуће реализовати план за побољшање капацитета из разлога који су ван његове контроле или
- 2) расположиве могућности нису економски или финансијски изводљиве.

Коришћење траса возова

Члан 43.

Управљач инфраструктуре ће у Изјави о мрежи прецизирати услове под којима ће узети у обзир претходне нивое искоришћења траса возова приликом одређивања приоритета за поступак доделе.

Нарочито када се ради о загушеној инфраструктури, управљач инфраструктуре захтева предају трасе воза која је, током периода од најмање 30 дана, била коришћена мање него што је дозвољено граничном квотом која се утврђује у Изјави о мрежи, осим ако се то десило услед не-економских разлога који су изван контроле подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре.

Ако корисник трасе воза својим активностима и железничким возним средствима ограничи или угрози капацитет железничке инфраструктуре, дужан је да поступи по захтеву управљача инфраструктуре и у разумно кратком року отклони поремећај изазван железничким возилима која ограничавају или угрожавају капацитет инфраструктуре, а у супротном управљач инфраструктуре ће, о трошку корисника трасе воза предузети потребне радње.

Капацитет инфраструктуре за радове на одржавању

Члан 44.

Управљач инфраструктуре резервише капацитете инфраструктуре који су неопходни ради извођења радова на одржавању инфраструктуре у току поступка распоређивања из члана 36. овог закона.

Управљач инфраструктуре на одговарајући начин узима у обзир ефекте које резервисање капацитета инфраструктуре за планиране радове на одржавању колосека има на подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре је дужан да без одлагања обавести заинтересоване стране о капацитету инфраструктуре који није на располагању због непланираних радова на одржавању.

Дирекција може затражити од управљача инфраструктуре да јој достави податке из става 3. овог члана, ако то сматра потребним.

Посебне мере које се предузимају у случају поремећаја

Члан 45.

У случају поремећаја у саобраћању возова узрокованих техничким кваром или несрећом, управљач инфраструктуре предузима све неопходне мере да се успостави редовно стање. У ту сврху, он саставља план за поступање у непредвиђеним ситуацијама, са списком тела која треба да обавести у случају озбиљних несрећа или озбиљних поремећаја у саобраћању возова.

О насталим поремећајима у саобраћању возова узрокованих техничким кваром или несрећом и планираном времену за успостављање редовног стања управљач инфраструктуре, без одлагања, обавештава кориснике тог дела железничке инфраструктуре.

У хитним случајевима и ако је то неопходно, услед оштећења које доводи до тога да је инфраструктура привремено неупотребљива, додељене трасе возова могу се повући без упозорења, и то на онолико времена колико је потребно за поправку система.

Управљач инфраструктуре ангажује средства **железничких превозника*** која сматра најподеснијим за успостављање нормалне ситуације.

Железнички превозници су дужни да ставе на располагање своја средства на захтев управљача инфраструктуре у смислу става 4. овог члана.*

У ванредним ситуацијама се поступа у складу са законом којим се уређују ванредне ситуације.

*Службени гласник РС, број 62/2023

5. Погранични споразуми

Члан 46.

У циљу несметаног обављања међународног железничког превоза могу се закључити погранични споразуми са суседним државама.

Одредбе пограничних споразума не могу дискриминисати железничке превознике, нити ограничавати слободу железничких превозника да пружају прекограничне услуге.

Поштујући начела из пограничног споразума, управљач инфраструктуре може са управљачем инфраструктуре из суседне државе закључити споразум којим се уређује међусобна сарадња.

IIIA ИЗГРАДЊА, РЕКОНСТРУКЦИЈА, ОБНОВА И ОДРЖАВАЊЕ ЈАВНЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ*

*Службени гласник РС, број 62/2023

1. Изградња и реконструкција железничке инфраструктуре*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Изградња железничке инфраструктуре

Члан 47.

Изградња железничке инфраструктуре врши се у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката и законима којима се уређују безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система.

Под изградњом железничке инфраструктуре, у смислу овог закона, сматра се изградња нове железничке пруге, као и изградња телекомуникационих, сигнално-сигурносних, електро-енергетских, електровучних и других постројења и уређаја, зграда и објеката на новој и постојећим пругама.

Национални програм јавне железничке инфраструктуре

Члан 48.

Влада доноси Национални програм железничке инфраструктуре (у даљем тексту: Национални програм), који обухвата:

- 1) постојеће карактеристике и стање железничке инфраструктуре Републике Србије;
- 2) развојне компоненте у изградњи нових капацитета инфраструктуре од посебног значаја за Републику Србију;
- 3) планове изградње, реконструкције и одржавања железничке инфраструктуре са дефинисањем структуре, динамике реализације и приоритета, висине и извора финансијских средстава потребних за извршење активности из Националног програма.

Национални програм доноси се за период од пет година.

На основу Националног програма управљач инфраструктуре израђује годишњи Програм изградње, реконструкције и одржавања железничке

инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја са пројекцијом за наредне четири године.

Управљач инфраструктуре објављује на својој интернет страници предлог програма из става 3. овог члана, консултује подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре и друге заинтересоване стране у поступку доношења програма и даје им рок од најмање 15 дана за достављање сугестија и предлога у вези са програмом.

Програм из става 3. овог члана се пројектује тако да обезбеди оптимално и ефикасно коришћење, обезбеђивање и развој железничке инфраструктуре, притом обезбеђујући финансијску равнотежу и обезбеђивање средстава за остваривање тих циљева.

Управљач инфраструктуре два пута годишње подноси Министарству извештај о реализацији годишњег програма изградње, реконструкције и одржавања железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја.

Министарство подноси Влади једанпут годишње извештај о реализацији Националног програма на основу извештаја из става 6. овог члана.

Министар прописује садржину и форму извештаја из става 6. овог члана.

Члан 49.

Управљач инфраструктуре је дужан, да пре отпочињања радова, а најмање 120 дана раније, објави почетак радова на изградњи, реконструкцији и обнови јавне железничке инфраструктуре у дневним листовима или на други уобичајени начин, да би привредно друштво, друго правно лице, односно предузетник који се стара о објектима уграђеним **у пружном и инфраструктурном појасу*** (цевоводи, водоводи, електричне, телефонске и ваздушне линије, подземни каблови и друге сличне инсталације и уређаји), као и у случају када намерава да те објекте изгради, могао да усклади радове на тим објектима са радовима на изградњи, реконструкцији и обнови железничке инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре и привредно друштво, друго правно лице и предузетник из става 1. овог члана, уређују уговором међусобна права и обавезе у вези са извођењем радова на изградњи, реконструкцији и обнови железничке инфраструктуре и радове на објектима уграђеним или који ће се уградити **у пружном појасу***.

Обавеза је привредног друштва, другог правног лица, односно предузетника који се стара о објектима уграђеним **у пружном појасу*** (цевоводима, водоводима, електричним, телефонским и ваздушним линијама, подземним кабловима и другим сличним инсталацијама и уређајима) да о свом трошку и у захтеваном року од стране управљача инфраструктуре, исте измести пре почетка радова на реконструкцији и обнови железничке инфраструктуре или их прилагоди потребама извођења радова, а ако то не учини управљач

инфраструктуре је овлашћен да наведене радње предузме о трошку тог лица.

Обавеза је лица из става 3. овог члана да пре почетка радова на изградњи јавне железничке инфраструктуре, у року који одреди управљач инфраструктуре, објекте из става 3. овог члана измести или их прилагоди потребама извођења радова, а трошкове измештања наведених објеката, подразумевајући и трошкове градње, односно постављања тих објеката на другој локацији, сноси управљач инфраструктуре.

Управљач инфраструктуре води евиденцију о уграђеним објектима из става 1. овог члана, по пругама, месту уградње и управљачима тих објеката.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 50.

Ако железничку инфраструктуру треба реконструисати или обновити због изградње другог објекта (јавни пут, рудник, каменолом, акумулационо језеро, аеродром и сл.), део железничке инфраструктуре који се реконструише или обнавља мора бити изграђен са елементима који одговарају категорији те железничке инфраструктуре, без обзира на стварно стање у коме се налазила у моменту реконструкције.

Трошкове реконструкције или обнове железничке инфраструктуре из става 1. овог члана сноси инвеститор објекта због чије изградње се врши реконструкција железничке инфраструктуре, ако се другачије не споразумеју инвеститор и управљач инфраструктуре.

Реконструкција железничке инфраструктуре

Члан 51.

Реконструкцијом железничке инфраструктуре сматрају се и радови на постојећој железничкој инфраструктури или елементима железничке инфраструктуре који могу бити од утицаја на стабилност железничке инфраструктуре, објеката на железничкој инфраструктури, који одступају од услова под којима је одобрена изградња и радови промене основне карактеристике трасе железничке пруге у појасу њеног основног правца, као и побољшавање параметара елемената железничке инфраструктуре. Реконструкција железничке инфраструктуре врши се на основу одобрења за реконструкцију које издаје министарство надлежно за послове грађевинарства.

Реконструкција железничке инфраструктуре врши се у складу са законом, техничким прописима и стандардима.

Управљач инфраструктуре уписује у јавне књиге, катастар непокретности и катастар водова, све промене на земљишту и објектима јавне железничке инфраструктуре.

Обнова железничке инфраструктуре којом се не мења функција и положај у простору постојећег објекта

Члан 52.

Обнова железничке инфраструктуре којом се не мења функција и положај у простору постојеће железничке инфраструктуре (линијског инфраструктурног објекта) у односу на просторни и/или урбанистички план по коме је исти изграђен, подразумева радове на елементима железничке инфраструктуре којима се унапређује поузданост, ефикасност и безбедност железничког саобраћаја без промене функције и положаја у простору постојећег објекта.

Радови обнове изводе се на постојећем железничком земљишту и унутар регулационих линија јавних железничких пруга.

Радови на обнови железничке инфраструктуре, нарочито су:

- 1) обнова доњег строја пруге заменом ослабљених делова доњег строја (трупа), проширењем планума, банкина за каналице железничких каблова и осталих елемената доњег строја (трупа) пруге;
- 2) обнова горњег строја пруге заменом шина, прагова, туцаника и скретница на пружним и станичним колосецима;
- 3) обнова путничких перона, платформи за путнике и робу, приступних стаза, степеништа и надстрешница и сл.;
- 4) обнова стабилних постројења електричне вуче заменом дотрајалих и технички нефункционалних елемената;
- 5) обнова енергетских постројења, постројења за рекулпериацију, постројења за мерење потрошње електричне енергије;
- 6) обнова сигнално-сигурносних постројења заменом дотрајалих и технички нефункционалних елемената, искључивање и демонтажа делова;
- 7) обнова телекомуникационих постројења и каблова заменом дотрајалих и технички нефункционалних елемената, постројења и каблова;
- 8) обнова тунела, замена делова тунелских облога, хидроизолација и одводњавања тунела и слободног профила тунела;
- 8а) обнова и сервисирање система техничке заштите и система за аутоматско откривање, дојаву и гашење пожара;***
- 9) обнова и замена делова потпорних и обложних зидова, као и галерија;
- 10) обнова колосека на мосту, инсталација на мосту и слободног профила за железничка возила на колосеку моста;
- 11) реконструкција путног прелаза у пружном појасу пруге;

12) обнова зграда свих намена, хала и радионица, њихово прилагођавање основној намени и обнова фасаде према стандардима енергетске ефикасности.

Обнова железничке инфраструктуре којом се не мења функција и положај у простору постојеће железничке инфраструктуре врши се на основу одобрења за извођење радова које издаје министарство надлежно за послове грађевинарства.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Утврђивање јавног интереса*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 53.*

Утврђује се јавни интерес за експропријацију, административни пренос и непотпуну експропријацију непокретности ради изградње, реконструкције и одржавања јавне железничке инфраструктуре.*

Корисник експропријације је Република Србија, а предлог за експропријацију, административни пренос и непотпуну експропријацију непокретности, који је потребан за изградњу, реконструкцију и одржавање јавне железничке инфраструктуре, може поднети лице које, у складу са одредбама овог закона, обавља делатност управљања јавном железничком инфраструктуром.*

Јавни интерес утврђен овим законом траје до добијања употребне дозволе за изграђену јавну железничку инфраструктуру, а за реконструкцију и одржавање до завршетка радова на реконструкцији и одржавању јавне железничке инфраструктуре.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Експропријација, административни пренос и непотпунa експропријација непокретности за потребе јавне железничке инфраструктуре*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 54.*

Реконструкција или изградња јавне железничке инфраструктуре, као и друге инфраструктуре (као што су телекомуникациони предајници и каблови, електроенергетски водови, регулација водотокова, путна инфраструктура, водоводи, гасоводи и сл.) за потребе изградње реконструкције и одржавања јавне железничке инфраструктуре ван граница пружног појаса, је у јавном интересу.*

Предлог за експропријацију непокретности из става 1. овог члана подноси лице из члана 53. став 2. овог закона.*

Када је ради реконструкције или изградње јавне железничке инфраструктуре спроведена потпуна експропријација, непокретност која је експроприсана постаје власништво Републике Србије.*

Када је за потребе изградње и реконструкције, односно модернизације јавне железничке инфраструктуре спроведена непотпуна експропријација, корисник експропријације је управљач железничке инфраструктуре. Корисник непотпуне експропријације за изградњу нежелезничког објекта у пружном појасу је лице које је на основу посебног закона или одлуке надлежног органа, донесене на основу посебног закона, задужено за његово управљање и одржавање и које је склопило уговор о службености пролаза за предметни нежелезнички објекат кроз пружни појас са управљачем јавне железничке инфраструктуре. Управљач инфраструктуре у име Републике Србије, као власника, закључује уговоре којима се успоставља службеност у корист непокретности које су у својини Републике Србије.*

Реконструисане или изграђене објекте инфраструктуре преузима правно лице које је на основу посебног закона којим се уређује коришћење и управљање одређене инфраструктуре или одлуке надлежног органа донете на основу тог закона овлашћено за њихово коришћење и управљање, у року од 30 дана од дана издавања употребне дозволе.*

Правно лице које је у складу са овим законом одређено за корисника експропријације, има сва права и обавезе које има корисник експропријације у складу са прописима којима се уређује експропријација.*

На поступак експропријације и друга питања везана за експропријацију која овим законом нису посебно уређена, примењују се одредбе закона којим се уређује експропријација.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

2. Одржавање јавне железничке инфраструктуре*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 55.

Јавна железничка инфраструктура мора да се одржава у стању које обезбеђује безбедан и несметан железнички саобраћај, као и квалитетан и уредан превоз, а у складу са прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и техничким прописима и стандардима.

Одржавање јавне железничке инфраструктуре обухвата редовно одржавање и ванредно одржавање.

Технолошку целину за одржавање чине сви елементи јавне железничке инфраструктуре. Одржавањем се интервенише на појединим елементима који се тиме доводе у стање којим се не умањује технолошка функција пруге и спречава се стварање уских грла на прузи.

Управљач инфраструктуре посебним актом одобрава увођење сваке лагане вожње или трајно ограничење брзине у односу на пројектоване параметре пруге, са образложењем разлога смањења брзине саобраћаја и смањења капацитета пруге, уз прописивање техничких мера за њихово санирање, као и планирани рок за укидање лагане вожње, који доставља републичком инспектору за железнички саобраћај.

Члан 56.

Радови на редовном одржавању су нарочито: одржавање и замена елемената горњег строја железничке пруге (скретница, колосека и колосечних веза), истим или другим типом којима се параметри железничке пруге одржавају на пројектованом нивоу; радови на доњем строју железничке пруге (одводњавање и уређење косина); уклањање дрвећа, шикаре и шибља из пружног појаса, замена и обнова истим или другим материјалима пропуста и мостова * , ако се не мења њихов отвор; замена и допуна елемената сигнално-сигурносних и телекомуникационих уређаја и постројења; замена и допуна елемената стабилних постројења електро вуче, као и осталих постројења за трансформацију и пренос електричне енергије за вучу возова; адаптација и поправка зграда железничких службених места и осталих објеката на железничким службеним местима који су у функцији железничког саобраћаја којима се не мења њихова конструкција и спољни изглед; чишћења снега и леда са колосека, постројења и површина на станичним перонима, стајалиштима и др.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 57.*

Радови на ванредном одржавању су радови главне оправке, санације и други радови који се изводе ради отклањања последица ванредних догађаја (несрећа, поплава, земљотреса и сл.) и отклањања критичног или слабог стања на елементима постојеће железничке инфраструктуре са циљем поновног успостављања безбедног саобраћаја и постизања пројектованих параметара, у складу са прописом којим се уређује начин одржавања горњег строја железничких пруга, односно начин одржавања доњег строја железничких пруга.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 58.

Ако јавну железничку инфраструктуру треба санирати или адаптирати због изградње другог објекта (јавни пут, рудник, каменолом, акумулационо

језеро, аеродром и сл.), део јавне железничке инфраструктуре који се санира или адаптира мора бити изграђен са елементима који одговарају категорији те железничке инфраструктуре, без обзира на стварно стање у коме се налазила у моменту санације или адаптације.

Трошкове санирања или адаптирања железничке инфраструктуре из става 1. овог члана сноси инвеститор објекта због чије изградње се врши санирање или адаптирање железничке инфраструктуре, ако се другачије не споразумеју инвеститор и управљач инфраструктуре.

Члан 59.

Одржавање заједничких стубова и заједничких конструкција на мосту изграђеном за јавну железничку инфраструктуру и јавни пут врши управљач железничке инфраструктуре у складу са саобраћајно-техничким прописима и стандардима. О коловозној конструкцији пута стара се управљач путне инфраструктуре, док се о колосеку брине управљач инфраструктуре.

Трошкове одржавања заједничких стубова и конструкције на мосту из става 1. овог члана, сnose у једнаким износима управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре.

Управљач путне инфраструктуре заштитном оградом одваја путну од јавне железничке инфраструктуре како на мосту тако и на деоницама путева на којима постоје места са растојањем мањим од 4,5 m мерено од осе колосека.

Управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре дужни су да закључе уговор којим ће прецизно бити дефинисана међусобна права и обавезе о одржавању:

- 1) заједничких стубова, заједничких конструкција и одржавању и руковању уређајима за управљање саобраћајем – сnose у једнаким износима управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре;
- 2) коловозне конструкције пута на мосту, као и растојања између главне шине и конструкције коловоза – сноси управљач путне инфраструктуре.

Уговор из става 4. овог члана закључује се на неодређено време, уз обавезу управљача железничке инфраструктуре да о промени техничких података годишње обавести управљача путне инфраструктуре.

Члан 60.

Ако на железничкој инфраструктури дође до прекида саобраћаја због елементарних непогода и других несрећа, а управљач инфраструктуре није у стању сам да отклони настале поремећаје и успостави железнички саобраћај у што је могуће краћем року, јединица локалне самоуправе на чијој је територији дошло до прекида железничког саобраћаја пружа помоћ и у сарадњи са управљачем инфраструктуре одређује мере за отклањање поремећаја и успостављање железничког саобраћаја у најкраћем могућем року.

У случају да се за отклањање елементарних непогода и других несрећа из става 1. овог члана, користе услуге физичких и правних лица, техничка средства и материјал, одговарајућа накнада пада на терет управљача инфраструктуре, уз могућност рефундирања трошкова од оснивача.

3. Путни прелази, реконструкција и одржавање путних прелаза*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 61.

Размак између два укрштања железничке инфраструктуре и пута не може да буде мањи од 2.000 m, осим у изузетним случајевима које прописује Министар.

Члан 62.

На путном прелазу, железничком инфраструктуром и железничким саобраћајем управља управљач железничке инфраструктуре (управљач инфраструктуре, оператор услужног објекта, власник, односно овлашћени управљач индустријског колосека који чини део железничке инфраструктуре), а путном, уличном и пешачком инфраструктуром и саобраћајем управља управљач путне инфраструктуре, тако што је сваки управљач дужан да створи услове за безбедан прелазак места укрштања на инфраструктури којом управља.

У току извођења радова на путним прелазима, изменом железничког саобраћаја управља управљач железничке инфраструктуре, а изменом друмског саобраћаја управља управљач путне инфраструктуре.

Укрштање железничке инфраструктуре са јавним путевима ван простора за који су донети урбанистички планови у начелу изводи се њиховим свођењем на најнеопходнији број, усмеравањем два или више јавних путева на заједничко место укрштања.

Укрштање железничке инфраструктуре са некатегорисаним путевима изводи се усмеравањем тих путева на најближи јавни пут који се укршта са односном железничком инфраструктуром. Ако то није могуће треба међусобно повезати некатегорисане путеве и извести њихово укрштање са железничком инфраструктуром на заједничком месту.

Управљач железничке инфраструктуре одређује место укрштања у складу са условима за уређење простора и условима за безбедност саобраћаја, у споразуму са управљачем некатегорисаних путева.

Члан 63.

Ако до укрштања железничке инфраструктуре и пута дође по захтеву јединице локалне самоуправе, привредног друштва или другог правног лица или предузетника, трошкове изградње надвожњака, подвожњака, односно путног прелаза, трошкове постављања уређаја и направа и друге трошкове

осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, сноси управљач путне инфраструктуре, односно подносилац захтева.

Управљач железничке инфраструктуре, који обуставља превоз, дужан је доставити управљачу пута захтев за уклањање саобраћајних знакова на путу којим се упозоравају учесници у друмском саобраћају на путни прелаз, а железничке елементе путног прелаза и уређаје за затварање саобраћаја на путном прелазу да привремено уклони, док траје време обуставе превоза.

Члан 64.*

О отварању нових и укидању постојећих путних прелаза на јавној железничкој инфраструктури одлучује Министар, на захтев управљача путне инфраструктуре или заинтересованог привредног друштва или другог правног лица или предузетника, уз претходно прибављено мишљење управљача железничке инфраструктуре.*

На захтев управљача путне инфраструктуре или заинтересованог привредног друштва или другог правног лица или предузетника путни прелаз може да се отвори и користи са ограниченим роком функционисања, ако се не нарушава безбедност и функционисање јавне железничке инфраструктуре, уз претходно прибављено мишљење управљача железничке инфраструктуре.*

Захтев из ст. 1. и 2. овог члана треба да садржи детаљно образложење са саобраћајно-техничком анализом потребе, начина, места и мера за осигурање безбедног саобраћаја, за свако отварање новог и укидање постојећег путног прелаза и мишљење управљача инфраструктуре.*

Образложени захтев из ст. 1. и 2. овог члана може поднети и управљач железничке инфраструктуре уз претходно прибављено мишљење управљача путне инфраструктуре.*

Управљач путне инфраструктуре дужан је да учини доступним све расположиве податке потребне за израду образложења из става 4. овог члана.*

Одлука из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.*

Министар ближе уређује начин отварања и коришћења путног прелаза са ограниченим роком функционисања, као и образац захтева за отварање и коришћење путног прелаза са ограниченим роком функционисања.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 65.

Ако се путни прелаз замењује надвожњаком, односно подвожњаком или се укида због усмеравања пута, трошкове измена извршених због тога на железничкој инфраструктури и путу, ако се другачије не споразумеју, сnose:

- 1) управљач железничке инфраструктуре – ако је та промена условљена претежно потребама железничког саобраћаја;
- 2) управљач путне инфраструктуре – ако је та промена условљена претежно потребама друмског саобраћаја, а на путу који користи претежно одређено предузеће, друго правно лице или предузетник, трошкове измена на железничкој инфраструктури и путу сноси у целости то предузеће, друго правно лице или предузетник.

У случају свих других промена у вези са укрштањем, укључујући прилагођавање и побољшање сигурносних и других уређаја, трошкове измена на железничкој инфраструктури и путу из става 1. овог члана сnose заједнички управљач железничке инфраструктуре, управљач путне инфраструктуре и привредно друштво, друго правно лице или предузетник сразмерно потребама железничког и друмског саобраћаја које су условиле те промене, ако се другачије не споразумеју.

Члан 66.

Ако изградњом путне инфраструктуре дође до њеног укрштања са железничком инфраструктуром у нивоу, трошкове изградње дела пута у зони путног прелаза сноси управљач путне инфраструктуре.

Ако изградњом железничке инфраструктуре дође до њеног укрштања са путном инфраструктуром у нивоу, трошкове изградње дела пута у зони путног прелаза сноси управљач железничке инфраструктуре.

Члан 67.

Управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре дужни су да закључе уговор којим ближе уређују међусобне односе у погледу путних прелаза и у тим оквирима утврђују врсту и обим радова на одржавању коловоза и време извођења тих радова, висину трошкова за осигурање безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, начин плаћања трошкова и уређују друга питања из тих односа.

Уговор из става 1. овог члана закључује се на период од највише десет година уз могућност обнављања, а Анекс уговора из става 1. овог члана мора бити потписан најкасније до 31. децембра текуће године за наредну годину.

Ако управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре не закључе уговор из става 1. овог члана у року из става 2. овог члана, управљач железничке инфраструктуре може, у циљу одржавања путног прелаза у стању којим се осигурава безбедно одвијање саобраћаја, утврдити да је неопходно извођење одређених радова на одржавању

коловоза на путном прелазу и спровести извођење тих радова о трошку управљача путне инфраструктуре.

Управљач путне инфраструктуре дужан је да плати управљачу железничке инфраструктуре трошкове из става 3. овог члана у року од 30 дана од дана пријема обавештења о висини трошкова.

Члан 68.*

Управљач железничке инфраструктуре, као и управљач путева дужни су да на путном прелазу спроведу мере за безбедан и несметан саобраћај и да путне прелазе одржавају у стању којим се обезбеђује безбедно и несметано одвијање саобраћаја, у складу са законима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и безбедност саобраћаја на путевима.*

Трошкове одржавања путног прелаза и трошкове осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу сноси:*

1) управљач железничке инфраструктуре за трошкове одржавања колосека и осталих делова железничке инфраструктуре на путном прелазу, сигналних уређаја и знакова који упозоравају железничке раднике у возу на путни прелаз, железничких телефонских веза са путним прелазима;*

2) управљач путне инфраструктуре за вредност услуге одржавања колвоза на путном прелазу, одржавања растојања између главне шине и конструкције колосека и контрашине и трошкове саобраћајних знакова на путевима који упозоравају учеснике у саобраћају на путни прелаз, којима управља управљач путне инфраструктуре;*

3) управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре заједно, на равне делове, за трошкове одржавања уређаја за давање знакова којима се учесницима у друмском саобраћају најављује приближавање воза путном прелазу и уређаја за затварање саобраћаја на путном прелазу, као и за трошкове руковања уређајима за затварање саобраћаја на путном прелазу и друге непосредне трошкове за осигурање безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу.*

Ако некатегорисани пут користи претежно одређено предузеће, друго правно лице или предузетник, трошкове одржавања колвоза и осигурања безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу из става 2. тач. 2) и 3) овог члана сноси у целини то предузеће, друго правно лице или предузетник.*

У случају спора у вези са одређивањем претежног корисника из става 3. овог члана, претежног корисника одређује надлежни орган

јединице локалне самоуправе, а ако има више корисника са приближно једнаким уделом, они сnose једнак део трошкова.*

Код категорисаних путева управљач железничке инфраструктуре и управљач путне инфраструктуре поступају у складу са одредбама става 2. тач. 2) и 3) овог члана.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 69.*

О одржавању путног прелаза, као и о осигурању безбедног и несметаног саобраћаја на путном прелазу, стара се управљач железничке инфраструктуре, изузев коловоза на путном прелазу, одржавања растојања између главне шине и конструкције колосека и контрашине и трошкова саобраћајних знакова на путевима који упозоравају на путни прелаз учеснике у саобраћају којим управља управљач путне инфраструктуре, на начин да се преко путног прелаза може вршити безбедан и несметан друмски саобраћај.*

Остале делове пута, са обе стране пружног појаса, укључујући зону потребне прегледности ван ширине путног прелаза, одржава управљач путне инфраструктуре на начин који омогућава безбедан и несметан железнички саобраћај.*

Зону потребне прегледности у ширини пружног појаса одржава управљач железничке инфраструктуре.*

Зона потребне прегледности мора бити обезбеђена учесницима друмског саобраћаја на свакој тачки пута испред путног прелаза, а одређује се на основу вредности рачунске брзине друмских возила и највеће допуштене брзине железничког возила на прузи.*

Министар ближе прописује начин одређивања зоне потребне прегледности на путном прелазу.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 70.

Одредбе чл. 61–69. овог закона сходно се примењују и на путне прелазе на индустријској железници и индустријским колосецима за сопствене потребе, као и на колосецима смештених унутар железничких радионица за поправку, депоа или гаража за локомотиве, а посебно у погледу права и обавеза привредног друштва или другог правног лица који управља индустријском железницом, као и власника, односно корисника индустријског колосека за сопствене потребе.

4. Заштита железничке инфраструктуре*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 71.

У инфраструктурном појасу, осим у зони пружног појаса, изузетно се могу градити објекти који нису у функцији железничког саобраћаја и трамвајски и тролејбуски контактни водови и постројења, а на основу испуњених услова и сагласности коју подносиоцу захтева издаје управљач инфраструктуре, као поверено јавно овлашћење, у форми решења, и ако је изградња тих објеката предвиђена урбанистичким планом јединице локалне самоуправе која прописује њихову заштиту. Прописане мере заштите тих објеката спроводи инвеститор објекта о свом трошку.

У пружном и инфраструктурном појасу могу се постављати надземни и подземни електроенергетски водови, телеграфске и телефонске ваздушне линије и водови, канализације и цевоводи и други водови и слични објекти и постројења на основу испуњених услова и издате сагласности управљача инфраструктуре, која се издаје у форми решења.

Управљач железничке инфраструктуре закључује уговор о успостављању права службености пролаза на неодређено време, а висина накнаде се утврђује посебним законом.*

Уговор о успостављању права службености пролаза закључује се између управљача јавне железничке инфраструктуре и управљача комуналне инфраструктуре, као и других правних лица која постављају надземне и подземне водове у случајевима из става 2. овог члана и у случајевима прописаним законом којим се уређују планирање и изградња.*

Уговор о успостављању права службености пролаза* закључује се између управљача инфраструктуре и управљача индустријске железнице и индустријског колосека у случајевима изградње и реконструкције инфраструктуре индустријске железнице и индустријског колосека.

У **инфраструктурном појасу*** у зони грађевинских објеката као што су железнички мостови, вијадукти и тунели на удаљености не мањој од 8 m од спољне ивице носача моста, спољне ивице портала тунела могу се изузетно градити и објекти који нису у функцији железничког саобраћаја, а испод доње ивице конструкције моста и вијадука могућа је изградња објеката не ближе од 3 m, мерено од ивице конструкције, а на основу испуњених услова и сагласности управљача инфраструктуре, која се издаје у форми решења.

У заштитном пружном појасу, на удаљености 50 m од осе крајњег колосека, или другој удаљености у складу са посебним прописом, не могу се градити објекти као што су рудници, каменоломи у којима се користе експлозивна средства, индустрија хемијских и експлозивних производа, постројења и други слични објекти.

Против решења о одбијању захтева за издавање сагласности из ст. 1, 2. и 6. овог члана инвеститор објекта може да поднесе жалбу Министарству.

Министар ближе прописује услове и начин за прибављање сагласности управљача инфраструктуре, садржину техничке документације и активности које инвеститор комуналне инфраструктуре (водовод, канализација, гасовод, каблови и сл.) треба да изврши током прибављања сагласности управљача инфраструктуре, изградње и експлоатације кроз пружни појас.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Радње угрожавања железничког саобраћаја

Члан 72.*

У пружном појасу забрањено је вршење радњи којима се угрожава железнички саобраћај, а нарочито:*

- 1) свако оштећивање, уништавање, уклањање или одузимање елемената или делова елемената железничке инфраструктуре из члана 4. став 1. тач. 2)–9) овог закона, без обзира на количину и вредност оштећених, уништених, уклоњених или одузетих елемената инфраструктуре;***
- 2) наношење штете железничким возним средствима;***
- 3) намиривање вучних возила погонским горивом на местима која нису предвиђена за те радње;***
- 4) неовлашћено отварање врата и отвора на теретним колима и товарним јединицама у току превоза;***
- 5) уклањање средстава која обезбеђују товарне јединице које се превозе железницом од самопокретања;***
- 6) претовар, претакање, утовар, истовар, утакање и/или истакање робе из кола – кола цистерни на местима која нису предвиђена за те радње, осим у случајевима нужде код санације последица несрећа или незгода;***
- 7) бацање или стављање било каквог предмета на железничку пругу;***
- 8) бацање било каквог предмета на железничка возна средства или возила која се превозе возом;***
- 9) прелажење преко пруге и станичних колосека и неовлашћено ходање пругом;***
- 10) додиривање и прилаз (деловима тела, алатом или опремом) на растојању мањем од 2 m (у свим правцима – опасна зона) деловима контактне мреже који су под напоном;***
- 11) извођење радова у близини железничке пруге који би могли оштетити железничку пругу или умањити стабилност терена, или на**

било који други начин угрожавати или ометати железнички саобраћај;*

12) неовлашћено подизање браника, односно полубраника путног прелаза, стављање или вешање било чега на браник, полубраник или други сигнално-сигурносни уређај путног прелаза, или на било који други начин ометање нормалног функционисања браника, полубраника или другог уређаја на путном прелазу, као и прелажење преко путног прелаза када су браници, односно полубраници спуштени или ако сигнално-сигурносни уређаји показују забрањен прелаз преко пруге;*

13) неовлашћено уклањање заштитних конструкција, опреме, заштитних ограда и противзвучних баријера које су у функцији заштите железничког саобраћаја;*

14) оштећивање, уништавање или уклањање знакова обавештења, упозорења и забране.*

У договору са надлежним државним органима, управљач инфраструктуре и железнички превозници предузимају адекватне мере у оквиру својих надлежности, у циљу обезбеђивања и заштите железничке инфраструктуре и железничких возних средстава, обезбеђивања одвијања и подизања нивоа безбедности и заштите железничког саобраћаја.*

Управљач инфраструктуре може вршити снимање железничке инфраструктуре, из ваздуха и са тла, у циљу заштите имовине неопходне за обављање своје делатности, а у сврху спречавања радњи којима се угрожава железнички саобраћај, заштите имовине и надзора над објектима, који су у функцији безбедности железничког саобраћаја.*

Снимање железничке инфраструктуре из става 3. овог члана може се вршити као вид техничке заштите у складу са прописима којима се уређује приватно обезбеђење.*

Податке о личности које прикупи употребом уређаја за снимање железничке инфраструктуре, управљач инфраструктуре може даље обрађивати само уколико је то неопходно за остваривање сврхе из става 3. овог члана.*

Министар ближе прописује начин обраде и коришћења података до којих се дошло приликом снимања железничке инфраструктуре.*

***Службени гласник РС, број 62/2023**

У инфраструктурном појасу забрањено је свако одлагање отпада, смећа као и изливање отпадних вода.

У инфраструктурном појасу не може се садити високо дрвеће које својом висином може угрозити железничку инфраструктуру, односно безбедност железничког саобраћаја, постављати знакови, извори јаке светлости или било који предмети и справе које бојом, обликом или светлошћу смањују видљивост железничких сигнала или које могу довести у забуну раднике у вези значења сигналних знакова или на други начин угрозити безбедност железничког саобраћаја.

Управљач инфраструктуре овлашћен је да од власника, односно држаоца захтева хитно отклањање неправилности из ст. 1. и 2. овог члана и о томе одмах обавештава Министарство, односно републичког инспектора за железнички саобраћај ради предузимања законом прописаних мера.

Ако републички инспектор за железнички саобраћај не може из објективних разлога (нерешени имовинско-правни односи, недоступан власник или држалац и сл.) да наложи власнику, односно држаоцу хитно отклањање неправилности, наложиће управљачу инфраструктуре да отклони наведене неправилности о трошку власника, односно држаоца.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 74.

Привредна друштва, правна лица и предузетници који врше пошумљавање голети и уређење бујица у заштитном пружном појасу и управљач инфраструктуре споразумно утврђују учешће у трошковима пошумљавања голети и уређења бујица и вододерина, имајући у виду значај и обим ових радова за заштиту железничке инфраструктуре.

Члан 75.

На местима где железница пролази кроз шуму или поред шуме, односно земљишта засађеног пољопривредним културама које су лако запаљиве, управљач инфраструктуре је дужан да предузме прописане мере за заштиту од пожара **у пружном појасу***, а железнички превозник мере заштите од пожара од железничких возила.

Корисници, односно сопственици шума и земљишта из става 1. овог члана, дужни су да у појасу ширине 10 m у шумама уредно уклањају дрвеће, растиње и лишће, а у појасу ширине 5 m на другом земљишту благовремено уклањају сазреле пољопривредне културе и по потреби предузимају друге мере заштите од пожара.

Ширина појаса из става 2. овог члана рачуна се од спољне ивице пружног појаса.

*Службени гласник РС, број 62/2023

5. Градска железница*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 76.*

Градска железница, односно лаки шински системи и метро, услови за њихову изградњу, реконструкцију и одржавање, као и услови за организовање превоза градском железницом, односно лаким шинским системом и метроом, уређују се посебним законом.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

6. Индустијска железница и индустријски колосек*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 77.

Одредбе овог закона којима се уређује изградња, реконструкција, одржавање и заштита железничке инфраструктуре сходно се примењују и на индустријску железницу и индустријске колосеке за сопствене потребе.

Индустријска железница може бити прикључена на железничку инфраструктуру управљача инфраструктуре.

Привредно друштво, друго правно лице или предузетник може имати индустријски колосек прикључен на железничку инфраструктуру управљача инфраструктуре, као и индустријске колосеке, постројења, уређаје и објекте на тим колосецима, железничка возна средства и друга средства изграђена по посебним техничким нормативима и стандардима.

Прикључење индустријских железница из става 2. овог члана и индустријских колосека из става 3. овог члана, одржавање одвојних скретница и поступак усаглашавања предмера радова уређују уговором управљач инфраструктуре и привредно друштво, друго правно лице или предузетник који је власник, односно корисник индустријске железнице, односно индустријског колосека.

Одржавање одвојних скретница врши управљач инфраструктуре, а трошкове одржавања сноси власник, односно корисник индустријске железнице, односно индустријског колосека.

Управљач инфраструктуре утврђује висину трошкова за одржавање одвојних скретница у складу са уговором из става 4. овог члана.

Код изградње новог, реконструкције и доградње постојећег индустријског колосека, власник индустријског колосека и управљач инфраструктуре уговором о конституисању права службености пролаза дефинишу услове за извођење радова.

Власник, односно корисник индустријског колосека, дужан је да донесе акт којим се утврђује начин за организовање и регулисање маневарског рада,

одржавање и заштиту индустријског колосека, лице одговорно за спровођење акта, одржавање железничких возних средстава и других средстава која се користе на индустријском колосеку, по претходно прибављеној сагласности Дирекције.

Власник, односно корисник индустријске железнице дужан је да донесе акт о условима и начину обављања превоза на индустријској железници и којим одређује лице одговорно за спровођење акта, по претходно прибављеној сагласности Дирекције.

Измене и допуне акта из ст. 8. и 9. овог члана доносе се по претходно прибављеној сагласности Дирекције, а морају се доставити Дирекцији на сагласност најкасније 15 дана од дана настанка промењених околности у односу на важећи акт.

Дирекција прописује садржину акта из ст. 8. и 9. овог члана.

За издавање сагласности из ст. 8. и 9. овог члана плаћа се такса.*

Висина такси из става 12. овог члана утврђује се законом којим се уређују републичке административне таксе.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

7. Концесија и јавно-приватно партнерство*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 78.

Концесија и јавно-приватно партнерство могу се давати за изградњу, реконструкцију и управљање железничком инфраструктуром, у складу са прописима којима се уређују управни уговори, јавно-приватно партнерство и концесија.

IV. ПРЕВОЗ У ЖЕЛЕЗНИЧКОМ САОБРАЋАЈУ

1. Општи услови за обављање превоза на јавној железничкој инфраструктури

Члан 79.

Јавни превоз путника и робе на јавној железничкој инфраструктури обавља железнички превозник који има лиценцу и сертификат о безбедности за превоз, издате од Дирекције, односно надлежног органа друге државе на основу потврђеног међународног уговора, и уговор о коришћењу јавне железничке инфраструктуре.

Железнички превозник за сопствене потребе може обављати превоз на јавној железничкој инфраструктури ако има лиценцу за превоз за сопствене потребе и испуњава прописане услове за безбедност саобраћаја предвиђене законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају.

Управљач инфраструктуре може саобраћати на јавној железничкој инфраструктури за потребе обављања његове делатности ако има одобрење које издаје Дирекција и испуњава услове прописане законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају, а који се односе на превоз за сопствене потребе.

Одобрење из става 3. овог члана Дирекција издаје на захтев управљача инфраструктуре који пружи доказ да испуњава услове који се односе на стручност и покриће за грађанску одговорност.

На услове из става 3. овог члана сходно се примењују одредбе члана 81. овог закона које се односе на привредно друштво или друго правно лице које обавља или ће обављати железнички превоз за сопствене потребе.

На издавање, суспензију и одузимање одобрења из става 3. овог члана сходно се примењују одредбе чл. 82–85. овог закона.

Пословање железничких превозника у складу са комерцијалним начелима

Члан 80.

Железнички превозници који пружају услуге превоза робе и путника послују према тржишним принципима и управљају активностима које су под одговорношћу њихових управних органа, у интересу пружања ефикасних и одговарајућих услуга по најнижим трошковима за квалитет услуге који се тражи.

Железничким превозницима из става 1. овог члана се управља у складу са начелима која важе за комерцијална предузећа, без обзира на њихову власничку структуру, укључујући и извршавање обавезе јавног превоза коју је установио надлежни орган у складу са овим законом.

Железнички превозници из става 1. овог члана доносе планове пословања, укључујући програме инвестирања и финансирања. Наведени планови се припремају тако да се оствари финансијска равнотежа предузећа и технички, комерцијални, финансијски и други циљеви управљања, уз навођење начина за остваривање тих циљева.

2. Лиценцирање железничких превозника

Члан 81.

Лиценца се издаје подносиоцу захтева, привредном друштву или другом правном лицу чија је регистрована претежна делатност пружање услуга железничког превоза робе и/или путника, као и привредном друштву или другом правном лицу које обавља или ће обављати железнички превоз за сопствене потребе, основаном у Републици Србији, који пружи доказе о испуњавању услова који се односе на добар углед, финансијску способност, стручност и покриће за грађанску одговорност, у складу са овим законом.

Услов који се односи на добар углед подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које је регистровано за обављање делатности јавног превоза робе и/или путника испуњава ако:

- 1) подносилац захтева за издавање лиценце и лица овлашћена за управљање нису правоснажно осуђивани за тешка кривична дела, кривична дела против привреде и привредне преступе;
- 2) подносилац захтева за издавање лиценце и лица овлашћена за управљање нису осуђивани за кажњива дела утврђена прописима у области железничког транспорта, радних односа, безбедности и здравља на раду, као и царинским прописима, ако подносилац захтева тражи да обавља прекогранични превоз робе, који подлеже царинским процедурама;
- 3) над подносиоцем захтева за издавање лиценце није покренут поступак стечаја или ликвидације.

Услов који се односи на добар углед подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које обавља или ће обављати железнички превоз за сопствене потребе испуњава ако над подносиоцем захтева за издавање лиценце није покренут поступак стечаја или ликвидације.

Услов који се односи на финансијску способност подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које је регистровано за обављање делатности јавног превоза робе и/или путника испуњава ако је подносилац захтева финансијски способан да испуњава своје постојеће и потенцијалне обавезе, које су реално процењене, за период од 12 месеци.

Ради утврђивања испуњености услова у погледу финансијске способности, подносилац захтева из става 4. овог члана доставља Дирекцији уз захтев информације и доказе о:

- 1) расположивим средствима, укључујући износ средстава на банковном рачуну, резервисана средства за прекорачења и зајмове;
- 2) новчаним средствима и основним средствима који су доступни као јемство;
- 3) обртним средствима;
- 4) релевантним трошковима, укључујући трошкове набавке возила, земљишта, објеката, инсталација и возног парка;
- 5) трошковима активе подносиоца захтева;
- 6) плаћању пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање (у даљем тексту: доприноса).

Услов из става 4. овог члана не сматра се испуњеним ако подносилац захтева нередовно уплаћује доспеле порезе и доприносе.

Услов који се односи на финансијску способност подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које обавља или ће обављати железнички превоз за сопствене потребе испуњава ако редовно уплаћује доспеле порезе и доприносе.

Услов који се односи на стручност подносилац захтева испуњава ако има или ће у тренутку када буде започео са радом имати успостављену унутрашњу организацију и руководство које поседује одговарајуће знање и искуство неопходно да на безбедан и поуздан начин обавља оперативну контролу и надзор над обављањем делатности које су наведене у лиценци.

Услов који се односи на покриће за грађанску одговорност подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које је регистровано за обављање делатности јавног превоза робе и/или путника испуњава ако је адекватно осигуран или поседује одговарајуће гаранције по тржишним условима за покриће, у складу са важећим законским прописима и потврђеним међународним уговорима, за своју одговорност у случају несреће, посебно када се ради о путницима, пртљагу, роби, поштанским пошиљкама и трећим лицима.*

Услов који се односи на покриће за грађанску одговорност подносилац захтева привредно друштво или друго правно лице које обавља или ће обављати железнички превоз за сопствене потребе испуњава ако је адекватно осигуран или поседује одговарајуће гаранције по тржишним условима за покриће, у складу са важећим законским прописима и потврђеним међународним уговорима, за своју одговорност у случају **несреће***, посебно када се ради о трећим лицима.

Приликом оцене о испуњености услова из ст. 9. и 10. овог члана могу се узети у обзир специфични детаљи и степен ризика различитих врста превоза, нарочито превоза за сврхе културе или баштине.

Не може се захтевати да покриће из ст. 9. и 10. овог члана произведе дејство пре него што подносилац захтева започне обављање превоза.

Подносилац захтева из става 1. овог члана дужан је да у захтеву назначи планирани дан отпочињања вршења превоза робе и/или путника, односно превоза за сопствене потребе, који мора бити у периоду до шест месеци од дана подношења захтева. Подносилац захтева који ће обављати превоз само са вучом дужан је да то изричито наведе у захтеву.

Дирекција издаје лиценцу:

- 1) за превоз робе и/или путника;
- 2) за превоз за сопствене потребе.

Лиценцу издаје Дирекција у форми решења и на обрасцу лиценце.

За сваку издату лиценцу Дирекција сачињава документ који садржи информације о издатој лиценци, **који објављује на својој интернет страници***.

Привредно друштво или друго правно лице којем је издата лиценца за превоз за сопствене потребе не сме пружати услугу превоза нити закључивати уговоре о превозу железницом.*

Образац лиценце из става 15. овог члана и садржину и форму документа из става 16. овог члана прописује Дирекција.

Дирекција ближе уређује начин доказивања испуњености услова за издавање лиценце, посебно износ минималног покрића из ст. 9. и 10. овог члана и минималне износе и износе релевантне за утврђивање испуњавања услова из става 4. овог члана.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 82.

Лиценцу је Дирекција дужна да изда ако су испуњени услови из члана 81. став 1. овог закона, у року од 30 дана од дана подношења захтева.

Лиценца се издаје на неодређено време, док железнички превозник испуњава услове утврђене овим законом и непреносива је.

Издавање лиценце није условљено поседовањем сертификата о безбедности за превоз, које издаје Дирекција у складу са законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају.

Решење о одбијању издавања лиценце коначно је у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

О издатим лиценцама Дирекција води евиденцију.

Члан 83.

Дирекција проверава сваких 12 месеци да ли железнички превозник, испуњава услове из члана 81. став 1. овог закона **и ажурира документ који садржи информације о издатој лиценци***.

Ако постоји озбиљна сумња да железнички превозник испуњава услове из члана 81. став 1. овог закона, Дирекција може у свако доба да провери да ли железнички превозник и даље испуњава услове за издавање лиценце.

Ако се приликом провере из ст. 1. и 2. овог члана утврди да неки од услова из члана 81. став 1. овог закона није испуњен, Дирекција ће решењем суспендовати или одузети лиценцу.

У случају када је лиценца суспендована или одузета због неиспуњавања услова који се односи на финансијску способност из члана 81. став 4. овог закона, Дирекција може издати привремену лиценцу, до реорганизације железничког превозника под условом да безбедност није угрожена.

Привремена лиценца се издаје на период који не може бити дужи од шест месеци од дана издавања.

Ако железнички превозник не обавља превоз у периоду од шест месеци непрекидно или када не отпочне са обављањем превоза у периоду од шест месеци од дана издавања лиценце, Дирекција може решењем одузети лиценцу или је суспендовати док се не стекну услови да се настави обављање превоза за који је издата лиценца.

Подносилац захтева за издавање лиценце може тражити да се одреди дужи рок за отпочињање обављања превоза, узимајући у обзир посебну природу услуга које ће пружати.

Ималац лиценце је дужан да обавести Дирекцију о извршеним статусним променама, промени правне форме или реорганизацији у року од 30 дана од дана настале промене. Дирекција може решењем одлучити да је то лице дужно да поново поднесе захтев за добијање лиценце.

Лице из става 7. овог члана може наставити са обављањем превоза, осим ако Дирекција не оцени да је безбедност у железничком саобраћају угрожена, у ком случају му Дирекција решењем одузима лиценцу.

Ако је услед статусних промена, промене правне форме или реорганизације железнички превозник брисан из регистра привредних субјеката, или је на други начин престао да постоји, лиценца престаје да важи по сили закона.

У случају када ималац лиценце намерава да значајно измени или прошири делатност, дужан је да достави Дирекцији захтев за проверу испуњености услова из члана 81. овог закона.

Дирекција решењем одузима лиценцу железничком превознику против кога је покренут стечајни или поступак ликвидације, осим ако железнички превозник у разумном временском периоду достави доказе о задовољавајућем финансијском реструктурирању.

Ималац лиценце је дужан да обавести Дирекцију о промени података садржаних у решењу о издавању лиценце (пословно име, седиште и др), која не представља промену у смислу става 7. овог члана, као и да у року од 30 дана од дана настале промене поднесе одговарајући захтев за измену решења о издавању лиценце.*

Дирекција по захтеву из става 12. овог члана доноси решење о измени решења о издавању лиценце, издаје нови образац лиценце и сачињава нови документ који садржи информације о издатој лиценци.*

Дирекција решењем суспендује лиценцу ако је истекао период покрића за грађанску одговорност.

Уз решење донето на основу овог члана Дирекција ће сачинити нови документ са ажурираним информацијама о издатој лиценци.

Решење Дирекције из овог члана је коначно у управном поступку и против њега се може покренути спор пред Управним судом.

О доношењу решења о суспендовању или одузимању лиценце и решења о издавању привремене лиценце Дирекција у најкраћем року обавештава управљача инфраструктуре.*

Ималац лиценце дужан је да Дирекцији, на њен захтев, достави податке о испуњености услова за издавање лиценце, као и да без одлагања обавести Дирекцију о свим променама које настану у вези са тим условима.

Садржину лиценце, начин провере испуњености прописаних услова и обавезе превозника у погледу достављања документације за потребе периодичне провере финансијског пословања и испуњености других услова, ближе уређује Дирекција.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 84.

За издавање лиценце плаћа се такса и приход је буџета Републике Србије.

Висина таксе из става 1. овог члана утврђује се законом којим се уређују републичке административне таксе.

Члан 85.

Железнички превозник, коме је суспендована или одузета лиценца, не може обављати превоз путника и робе у железничком саобраћају, као ни превоз за сопствене потребе, осим у случају из члана 83. став 8. овог закона.

3. Пружање услуга превоза путника

Члан 86.

Јавни превоз путника који се обавља по објављеном реду вожње, може бити:

- 1) градски превоз – на територији јединице локалне самоуправе;
- 2) приградски превоз – на ширем подручју јединице локалне самоуправе ако га чине устаљени дневни токови путника;
- 3) регионални превоз – на подручју једног региона, односно територији аутономне покрајине;
- 4) даљински превоз – између две јединице локалне самоуправе на дужим растојањима;
- 5) међународни превоз – између две или више држава.

Члан 87.

Улазак и излазак путника врши се на железничким станицама и другим службеним местима који су унети у ред вожње воза, а улазак и излазак лица у превозу за сопствене потребе врши се на местима која су за то одређена.

Железничке станице и друга службена места која ће бити унета у ред вожње за улазак и излазак путника након изградње нових и реконструкције постојећих пруга морају бити уређена перонима и осветљена.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 88.

У вучном возилу воза којим се обавља превоз морају се, за све време превоза, налазити документа прописана законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају.

У вучном возилу воза којим се обавља јавни превоз робе, мора се за све време превоза, налазити и товарни лист или испис електронског товарног листа, односно други документ који садржи све податке као и товарни лист.

У вучном возилу воза којим се обавља превоз за сопствене потребе, мора се за све време превоза, налазити и:

- 1) списак радника и других лица оверен од стране имаоца железничких возних средстава или други доказ о праву тих радника и лица на превоз;
- 2) документ из кога се може утврдити власник и врста робе које се превозе.

Члан 89.

У обављању превоза за сопствене потребе железнички превозник за сопствене потребе може да врши железнички превоз који је у функцији обављања делатности за коју је регистрован.

Члан 90.

У ванредним ситуацијама Влада може одредити мере којима се обезбеђује функционисање железничког саобраћаја у насталим околностима и којих је дужан да се придржава железнички превозник и управљач инфраструктуре.

V. ПРАВА ПУТНИКА

Лична безбедност путника

Члан 91.

У договору са надлежним државним органима железнички превозници, управљач инфраструктуре и управљачи станица предузимају адекватне мере у оквиру својих надлежности и прилагођавају их прописаном нивоу обезбеђивања да би обезбедили личну безбедност путника на железничким станицама и у возу као и управљање ризиком.

Они сарађују и размењују информације о најбољим праксама у погледу превенције активности, за које се очекује да могу угрозити ниво безбедности.

Недопуштено одрицања и прописивања ограничења

Члан 92.

Обавезе према путницима прописане овим законом не могу се ограничити нити је могуће одрећи их се, нарочито одступањем или рестриктивном клаузулом у уговору о превозу.

Железнички превозници путницима могу понудити повољније услове превоза у односу на права утврђена овим законом.

Стандарди квалитета услуга

Члан 93.

Железнички превозници утврђују стандарде квалитета услуга превоза путника и спроводе систем управљања квалитетом са циљем одржања квалитета услуга.

Минимум стандарда квалитета услуга нарочито обухвата:

- 1) информације и карте;
- 2) тачност услуга, и опште принципе решавања поремећаја у пружању услуга;
- 3) укидање услуга;
- 4) чистоћу возних средстава;***
- 5) анкету о задовољству корисника;
- 6) поступање по притужбама и рекламацијама путника, рефундирање и надокнаду за непоштовање стандарда квалитета услуга;***
- 7) пружање помоћи особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу.

Железнички превозници прате свој учинак у погледу стандарда квалитета услуга и сваке године на својој интернет страници објављују извештај о учинку у погледу квалитета услуга, **најкасније до 30. јуна текуће године за претходну годину.***

*Службени гласник РС, број 62/2023

Обавеза пружања информација о прекиду услуге

Члан 94.

Железнички превозници или, када је применљиво, надлежни органи одговорни за уговор о обавези јавног превоза морају објавити одговарајућим средствима, а пре саме примене, одлуке о прекиду услуга.

Информације о путовању

Члан 95.

Железнички превозници и продавци карата који нуде уговоре о превозу путника у име једног или више железничких превозника пружају путницима, према захтеву, најмање информацију о путовању, пре и у току путовања у регионалном, даљинском и међународном превозу, за које железнички превозник нуди уговор о превозу:

1) пре путовања:

- (1) општи услови уговора,
- (2) ред вожње и услови најбржег путовања,
- (3) ред вожње и услови најјефтинијих цена карата,
- (4) приступачност, услови приступа и постојање просторија у возу намењених особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу,
- (5) приступачност и услови приступа за бицикл,
- (6) расположивост седишта у вагонима, првој и другој класи као и кушет-колима и спаваћим колима,
- (7) активности које могу довести до ометања или кашњења услуге,
- (8) расположивост услуга у возу,
- (9) процедуре за подношење захтева за повраћај изгубљеног пртљага,
- (10) процедуре за подношење притужби;

2) током путовања:

- (1) услуге у возу,
- (2) следећа станица,
- (3) кашњења,
- (4) главне везне услуге,
- (5) питања безбедности и сигурности.

Продавци карата који нуде уговоре о превозу за свој рачун, и организатори путовања, пружају ове информације када год је то могуће.

Информације из става 1. овог члана пружају се у најприкладнијем облику. Нарочита пажња се посвећује у овом смислу потребама особа са слушним односно визуелним оштећењима.

Ради пружања информација и издавања карата железнички превозник и продавац карата морају користити КСИРЖП, успостављен у складу са техничким спецификацијама које се утврђују у складу са законом којим се уређује интероперабилност железничког система.

Кашњење у смислу овог члана је временска разлика између времена предвиђеног доласка путника у складу са објављеним редом вожње и времена њиховог стварног или очекиваног доласка.

Расположивост карата

Члан 96.

Железнички превозници издају, где је могуће, карте, јединствене карте и резервације путницима на најмање од наведених начина продаје:

- 1) на благајнама за продају карата или продајним аутоматима;
- 2) телефоном, преко интернета или неке друге широко доступне информационе технологије;
- 3) у возу.

Без утицаја на ст. 3. и 4. овог члана, железнички превозници издају карте за пружање услуга у складу са уговором о обавези јавног превоза на најмање један од наведених начина продаје:

- 1) на благајнама за продају карата или продајним аутоматима;
- 2) у возу.

Железнички превозници морају понудити могућност куповине карата за њихове услуге у возу, осим када је ово ограничено или онемогућено из разлога безбедности или политике борбе против злоупотребе или обавезног поседовања резервације или оправданих пословних разлога.

Када на станици поласка не постоји благајна за продају карата или продајни аутомат, путници на станици морају бити обавештени о:

- 1) могућности за куповину карата телефоном или преко Интернета или у возу, као и о процедурама за такву куповину;
- 2) најближој железничкој станици или месту на којем постоји благајна за продају карата односно продајни аутомат.

Превоз бицикала возом

Члан 97.

Железнички превозници омогућавају путницима да у воз за превоз путника унесу бицикл, када је прикладно, за одређену новчану накнаду, ако се њима

једноставно рукује, ако ово не утиче неповољно на конкретну железничку услугу, и ако то дозвољавају железничка возна средства.

Авансна исплата*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 97а*

Уколико превоз регулисан једним уговором о превозу изврше узаstopни превозници, железнички превозник који је обавезан уговором о превозу да пружи услугу превоза у току којег се догоди несрећа сматра се одговорним у случају смрти или повреде путника. Када услугу превоза није пружио уговорни превозник, већ извршни превозник, ти превозници су солидарно одговорни.*

На одговорност превозника из става 1. овог члана сходно се примењују одредбе Јединствених правила за уговор о међународном железничком превозу путника – CIV – Додатак А, Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF) од 9. маја 1980. године у верзији на основу Протокола о изменама од 3. јуна 1999. године („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, број 8/84, „Службени лист СРЈ – Међународни уговори“, број 3/93, „Службени гласник РС“, број 102/07 и „Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 1/10, 2/13, 17/15, 7/17 и 9/19).*

У случају смрти путника или ако путник претрпи повреде током коришћења превозне услуге, железнички превозник који је обавезан уговором о превозу да пружи услугу превоза, у току којег се догоди несрећа, дужан је да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана утврђивања идентитета физичког лица које има право на накнаду, изврши авансну исплату у износу који је неопходан да се намире тренутне финансијске потребе сразмерно претрпљеној штети.*

Авансни износ из става 3. овог члана не може бити мањи од 21.000 евра у динарској противвредности по путнику у случају смрти.*

Авансном исплатом не доводе се у питање правила о утврђивању одговорности железничког превозника. Авансна исплата може бити обухваћена каснијим износима исплаћеним на основу закона али је неповратна, осим у случајевима када је штета настала услед немара или кривицом путника или када лице које је примило авансну исплату није лице које има право на накнаду.*

Уговорни превозник је превозник са којим је путник закључио уговор о превозу.*

Узастопни превозник је превозник који на основу уговора о превозу закљученог између путника и уговорног превозника, преузима обавезу даљег превоза.*

Извршни превозник је превозник који није закључио уговор о превозу са путником, а коме је уговорни превозник поверио извршење превоза потпуно или делимично.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Оспоравање одговорности

Члан 98.

Железнички превозник и у ситуацији када оспори своју одговорност за физичку повреду путника, дужан је да учини разуман напор да помогне путнику у потраживању накнаде штете од трећег лица.

Право на превоз

Члан 99.

Железнички превозници и управљачи станица, уз активно учешће репрезентативних организација особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу утврђују или уводе недискриминативна правила приступа у сврху превоза особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу.

Резервације и карте се продају особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу без додатних трошкова.

Железнички превозник, продавац карата или организатор путовања не могу одбити прихватање резервације, или издавање карте, особи са инвалидитетом или особи са смањеном покретљивошћу, или захтевати да ова особа буде у пратњи друге особе, све док то није неопходно у складу са правилима приступа из става 1. овог члана.

Приступачност*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 99а*

Железнички превозници и управљачи станица дужни су да, кроз усаглашавање са техничким спецификацијама интероперабилности које се односе на приступачност железничког система особама са инвалидитетом и особама смањене покретљивости, осигурају да станица, платформе, косе електромоторне рампе за инвалиде, возна средства и друге просторије буду приступачне за те особе.*

У случају непостојања помоћног особља у возу или особља на станици, железнички превозници и управљачи станица морају

уложити разумне напоре да особама са инвалидитетом или особама са смањеном покретљивошћу омогуће приступ превозу железницом.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Информације особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу

Члан 100.

По захтеву, железнички превозник, продавац карата или организатор путовања пружају особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу информације о приступачности железничких услуга и о условима приступа возним средствима у складу са правилима приступа из члана 99. став 1. овог закона и информишу особе са инвалидитетом и особе са смањеном покретљивошћу о расположивом простору у возу.

Пружање помоћи на железничкој станици*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 100а*

При одласку, транзиту или доласку особе са инвалидитетом или особе са смањеном покретљивошћу на железничку станицу на којој је присутно особље, управљач станице пружа бесплатну помоћ на начин који тим особама омогућава укрцавање при одласку, односно искрцавање при доласку ради коришћења услуге за коју је та особа купила карту, не доводећи у питање правила приступа из члана 99. став 1. овог закона.*

Управљач станице не мора да пружи помоћ особама са инвалидитетом или особама са смањеном покретљивошћу на начин из става 1. овог члана када те особе користе услуге превоза из Уговора о обавези јавног превоза, под условом да је надлежни орган успоставио алтернативне могућности или механизме који гарантују једнак или виши ниво приступачности услуга превоза у односу на пружање помоћи на начин прописан ставом 1. овог члана.*

На станицама на којима не постоји особље, железнички превозници и управљачи станица морају да истакну лако доступне информације, у складу са правилима приступа из члана 99. став 1. овог закона, о најближој станици са особљем и непосредно расположивој помоћи за особе са инвалидитетом и особе са смањеном покретљивошћу.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 100б*

Превозник је дужан да у возу и током укрцавања и искрцавања из воза пружи бесплатну помоћ особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу.*

Помоћ у возу из става 1. овог члана обухвата разумне напоре да се особи са инвалидитетом и особи са смањеном покретљивошћу обезбеди приступ услугама у возу који имају и други путници, уколико степен инвалидитета или смањене покретљивости тој особи онемогућава самосталан и безбедан приступ тим услугама.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Услови под којима се пружа помоћ*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 100в*

Железнички превозници, управљачи станица, продавци карата и организатори путовања морају сарађивати ради пружања помоћи особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу у складу са чл. 100а и 100б овог закона, у складу са следећим правилима:*

- 1) помоћ се пружа под условом да је железнички превозник, управљач станице, продавац карата или организатор путовања који је продао карту обавештен о потреби особе са инвалидитетом и особе са смањеном покретљивошћу за помоћи из чл. 100а и 100б овог закона најмање 48 сати пре него што је потребно пружити помоћ. Када се карта односи на више путовања, довољно је једном доставити обавештење, под условом да се пруже и одговарајуће информације о времену каснијих путовања;***
- 2) железнички превозници, управљачи станица, продавци карата и организатори путовања предузимају неопходне мере за примање обавештења из тачке 1) овог члана;***
- 3) уколико не приме обавештење у складу са тачком 1) овог става, железнички превозник и управљач станице морају учинити разумне напоре за пружање помоћи на начин који ће особи са инвалидитетом или особи са смањеном покретљивошћу омогућити путовање;***
- 4) не доводећи у питање надлежности других субјеката изван просторија железничке станице, управљач станице и свако друго овлашћено лице мора одредити места, унутар и изван железничке станице, на којима особа са инвалидитетом и особа са смањеном покретљивошћу може да најави свој долазак на железничку станицу и, по потреби, затражи помоћ;***
- 5) помоћ се пружа под условом да се особа са инвалидитетом или особа са смањеном покретљивошћу појави на одређеном месту у време које одреди железнички превозник или управљач станице који пружа помоћ. То време не може бити дуже од 60 минута пре објављеног времена одласка или времена када се од свих путника**

тражи да се пријаве. Уколико се не одреди време до којег особа са инвалидитетом или особа са смањеном покретљивошћу треба да се пријави, та особа се мора пријавити на за то одређеном месту најмање 30 минута пре објављеног времена одласка или времена када се од свих путника тражи да се пријаве.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Притужбе*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 101.*

Железнички превозници морају успоставити механизам за деловање по основу притужби путника, у вези са правима путника прописаним овим законом. Железнички превозници су дужни да на својој интернет страници и на други одговарајући начин учине путницима широко доступне контакт информације и радни језик у вези са подношењем притужби.*

Железнички превозник је дужан да у року од 30 дана достави образложен одговор или, у оправданим случајевима, да информише путника до ког датума у периоду до три месеца од дана пријема притужбе путник може очекивати одговор.*

Железнички превозник објављује на својој интернет страници годишњу информацију о броју и категорији примљених притужби.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Информисање путника о њиховим правима

Члан 102.

При продаји карата за путовање железницом, осим у градском и приградском саобраћају, железнички превозници, управљачи станица и организатори путовања информишу путнике о њиховим правима из чл. 93–101. овог закона, као и о контакт информацијама Дирекције.

Право на подношење притужбе

Члан 103.

Путници који сматрају да им је ускраћено право утврђено чл. 93–102. овог закона могу поднети притужбу Дирекцији.

Дирекција разматра и притужбе заинтересованих лица која нису путници, а које се односе на права утврђена чл. 93-102. овог закона.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Изузеци од примене*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 103а*

Одредбе чл. 92–95, чл. 97. и 98. и чл. 101–103. овог закона не примењују се на градски и приградски железнички превоз путника.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

VI. КОМБИНОВАНИ ТРАНСПОРТ

Члан 104.

Комбиновани транспорт, у смислу овог закона, обухвата превоз товарне јединице (контернер или измењиви транспортни суд) или друмског возила код кога се већи део превозног пута обавља железницом, а почетни и завршни део превозног пута друмским транспортом на што је могуће краћим растојањима.

Члан 105.

Комбиновани транспорт може бити:

- 1) комбиновани транспорт са пратњом који се односи на транспорт друмског возила железницом са пратњом возача;
- 2) комбиновани транспорт без пратње који се односи на транспорт друмског возила или товарне јединице железницом без пратње возача.

Члан 106.

Товарне јединице или друмска возила натоварени на железничка возна средства, која прекорачују прописане димензије могу се превозити под условима које утврђује управљач инфраструктуре.

Члан 107.

Да би се комбиновани транспорт одвијао потребно је да товарне јединице, друмска возила и железничка возна средства која учествују у комбинованом транспорту испуњавају техничке и технолошке услове и стандарде прописане за ту врсту транспорта.

Товарне јединице које се транспортују на железничким возним средствима морају бити на одређени начин означене.

Железничка возна средства која транспортују товарне јединице морају бити специјализована за комбиновани транспорт и на одређени начин означена.

Железничка инфраструктура на којој се одвија комбиновани транспорт мора испуњавати посебне техничко-технолошке услове и на одређени начин бити означена.

Министар прописује врсте, начин означавања и ближе техничке услове које морају да испуне товарне јединице, железничка возна средства и железничка инфраструктура у обављању комбинованог транспорта.

Члан 108.

Влада ближе уређује одвијање комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт који се налази на железничкој мрежи и одређује документе које друмски превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта.

Члан 109.

У циљу унапређења комбинованог транспорта, Влада ближе уређује државну помоћ и стимулативне мере, у складу са прописима који уређују ову област.

VII. ПРЕВОЗ ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА У ЖЕЛЕЗНИЧКОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 110.

Превоз од општег интереса у железничком саобраћају је градски, приградски, регионални и даљински превоз путника, **као и превоз путника међународним возовима на територији Републике Србије.***

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 111.

Влада, надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: надлежни орган), може, у циљу обезбеђивања превоза од општег интереса, утврдити железничком превознику обавезу јавног превоза.

Критеријуми за утврђивање обавезе јавног превоза су:

- 1) постојање општег интереса;
- 2) доступност других врста превоза;
- 3) трошкови замене превоза у железничком саобраћају другим видом превоза;
- 4) квалитативне и квантитативне могућности железничког превозника.

Члан 112.

Права, обавезе и одговорности железничког превозника и надлежног органа у вези са обавезом јавног превоза уређују се управним уговором о обавези јавног превоза, у складу са овим законом и законом којим се уређују управни уговори.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, обавезе јавног превоза које за циљ имају одређивање максималних тарифа за све путнике или за одређене категорије путника такође могу бити уређене општим правилима.

Надлежни орган пружа железничком превознику надокнаду за обавезу јавног превоза у износу нето финансијског резултата, позитивног или негативног, за настале трошкове и остварене приходе у складу са тарифним обавезама установљеним општим правилима на начин који онемогућује исплату превисоке надокнаде за обавезу јавног превоза. Надлежни орган

задржава право да обавезе јавног превоза за које су одређене максималне тарифе укључи у уговоре о тим обавезама.

Обрачун и пружање надокнаде за обавезу јавног превоза мора се вршити на начин да железнички превозник одржи постојећи ниво или унапреди ниво ефикасног управљања, као пружалац услуга јавног превоза, које може бити предмет објективне процене, као и да се обезбеди довољно висок стандард пружања услуга превоза путника.*

Надокнаде за обавезе јавног превоза по закљученим уговорима о обавези јавног превоза или са општим правилима, морају се обрачунавати у складу са правилима о обрачунавању надокнаде за обавезу јавног превоза које прописује Влада.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 113.

Уговор о обавези јавног превоза и општа правила садрже нарочито одредбе којима се:

- 1) јасно утврђују обавезе железничког превозника које се односе на обавезу јавног превоза, као и релације на које се та обавеза односи;
- 2) утврђују параметри на основу којих се израчунава износ надокнаде за обавезу јавног превоза, као и природа и обим евентуално додељених искључивих права, на начин који онемогућује исплату превисоке надокнаде за обавезу јавног превоза, односно тако да се онемогући да износ те надокнаде премаши износ потребан да се покрију нето финансијски резултати учињених трошкова и остварених прихода вршењем обавезе јавног превоза, узимајући у обзир део прихода који задржава железнички превозник и примерену добит;
- 3) уређује подела трошкова везаних за обавезу јавног превоза. Ови трошкови посебно могу укључивати трошкове за особље, енергију, цене приступа и цене услуга из члана 15. овог закона, одржавање и поправку возних средстава и инсталације неопходне за обавезу јавног превоза, фиксне трошкове и одговарајући повраћај капитала;
- 4) уређује подела прихода од продаје карата, односно који приход железнички превозник може задржати, исплатити га надлежном органу, или се може поделити између њих;
- 5) одређује трајање уговора о обавези јавног превоза;
- 6) утврђују захтеви квалитета укључујући обезбеђивање приступачног прелаза за путнике са инвалидитетом, ако надлежни орган, у складу са законом, захтева од железничког превозника да поштује одређене захтеве квалитета;

7) утврђује ниво квалитета услуге коју обезбеђује железнички превозник (континуитет, редовитост, поузданост, капацитети, приступачност за путнике са инвалидитетом, минимални стандарди квалитета извршења обавезе јавног превоза – информисање, расположивост и издавање возних карата и сл.);

8) утврђују показатељи за оцену квалитета уговорене обавезе јавног превоза, са обрасцима табела које попуњава железнички превозник и доставља надлежном органу;

9) утврђује обавеза железничког превозника да извештава надлежни орган о реализацији уговорних обавеза, укључујући начин и динамику извештавања, уз прописане обрасце извештаја које железнички превозник доставља надлежном органу;

10) утврђују последице неизвршавања или неуредног извршавања уговорних обавеза;

11) утврђује поступак измене уговора.

Искључиво право у смислу овог члана је право којим се железнички превозник овлашћује да пружа одређене услуге јавног превоза путника железницом на одређеној траси воза или мрежи или на одређеном подручју, уз искључивање свих других железничких превозника.

Члан 114.

Уговор о обавези јавног превоза може се доделити:

1) на основу одлуке надлежног органа о непосредном додељивању уговора о обавези јавног превоза;

2) на основу јавног конкурса, отвореног за све железничке превознике.

У случају доделе уговора из става 1. тачка 1) овог члана, уговор о обавези јавног превоза не може трајати дуже од десет година, а у случају доделе уговора из става 1. тачка 2) овог члана, уговор о обавези јавног превоза не може трајати дуже од 15 година.

Изузетно од става 2. овог члана, трајање уговора о обавези јавног превоза, имајући у виду услове амортизације средстава, по потреби се може продужити за највише половину трајања уговора из става 2. овог члана, ако железнички превозник обезбеђује средства која чине значајан део укупних средстава потребних за извршење обавезе јавног превоза обухваћених уговором о обавези јавног превоза и повезана су првенствено са услугама превоза путника које су обухваћене уговором о обавези јавног превоза.

Ако је то оправдано амортизацијом капитала у вези са изузетним инвестицијама у железничку инфраструктуру и возна средства и ако је уговор додељен у конкурентском тендерском поступку, уговор о јавном превозу може трајати и дуже.

Поступак и начин доделе уговора о обавези јавног превоза на основу јавног конкурса

Члан 115.

Јавни конкурс за доделу уговора о обавези јавног превоза спроводи надлежни орган из члана 111. овог закона уз поштовање начела транспарентности и недискриминације.

Надлежни орган је обавезан да чува поверљивост свих техничких, економских, финансијских и других података из достављене понуде.

Ако није другачије предвиђено законом или судском одлуком или конкурсном документацијом, ниједна страна у преговорима не може трећем лицу открити техничке, ценовне или друге елементе у вези са разговорима, комуникацијом или преговорима без сагласности друге стране.

На тајност документације у поступцима доделе уговора о обавези јавног превоза примењују се одредбе закона којим се уређују јавне набавке.

Надлежни органи су дужни да најкасније годину дана пре објављивања позива за подношење понуда или годину дана пре непосредне доделе, у „Службеном гласнику Републике Србије“ буду објављене најмање следеће информације:

- 1) назив и адреса надлежног органа;
- 2) предвиђени начин додељивања;
- 3) услуге и подручја која могу бити обухваћена доделом.

Надлежни органи могу одлучити да ове информације не објаве ако се уговор о обавези јавног превоза односи на пружање услуга јавног превоза путника у обиму до 50.000 km.

Ако после објављивања дође до измене информација, надлежни орган ће без одлагања објавити исправку. Таква исправка не доводи у питање утврђени дан директне доделе или позива за учешће на тендеру.

Надлежни органи могу захтевати да изабрани оператер јавног превоза особљу које је претходно било ангажовано на пружању услуга додели сва права која би им била на располагању да је дошло до промене послодавца у смислу закона којим се уређује област рада. Ако надлежни органи од оператора јавног превоза захтевају да поштује одређене социјалне стандарде, ти стандарди ће бити садржани у конкурсној документацији и у уговорима о обавези јавног превоза, као и списак особља на које се такви захтеви односе, уз транспарентан приказ свих детаља који се тичу њихових уговорних права и услова под којима се сматра да су запослени повезани са услугама.

Ако надлежни органи захтевају од оператора јавног превоза да поштује одређене стандарде квалитета, ови стандарди се укључују у конкурсну документацију и у уговоре о обавези јавног превоза.

Конкурсна документација и уговори о обавези јавног превоза на транспарентан начин утврђују да ли и у ком обиму постоји могућност закључења подуговора. У случају подуговарања, оператор којем је у складу са овим законом поверено вршење услуга јавног превоза путника дужан је да сам пружа већи део тих услуга. Уговор о обавези јавног превоза утврђује услове подуговарања у складу са законом којим се уређују јавне набавке.

На поступак и начин доделе уговора о обавези јавног превоза на основу јавног конкурса, у делу који није уређен овим законом, сходно се примењују одредбе закона којим се уређују јавне набавке.

Члан 116.

Надлежни орган једном годишње објављује на својој интернет страници извештај о утврђеним обавезама јавног превоза, изабраним железничким превозницима и исплатама надокнада за обавезу јавног превоза и искључивим правима додељеним изабраним железничким превозницима на име те надокнаде.

Овај извештај омогућује праћење и оцењивање успешности, квалитета и финансирања обавезе јавног превоза и, ако је то примерено, пружа информације о природи и обиму додељених искључивих права.

У случају директне доделе уговора о обавези јавног превоза, надлежни орган ће објавити следеће информације у року од једне године од доделе: име уговарача, његову власничку структуру и, ако је потребно, име једног или више лица која врше контролу; трајање уговора о јавним услугама; опис услуга превоза које се пружају; опис параметара финансијске надокнаде за обавезу јавног превоза; циљни квалитет, као што су тачност и поузданост и предвиђене награде и казнене мере; услове који се односе на неопходна средства.

На захтев заинтересованих лица, надлежни орган доставља информацију о разлозима на којима се заснива одлука о непосредној додели уговора о јавном превозу.

Члан 117.

Средства за надокнаду обавезе јавног превоза из члана 111. овог закона превозницима обезбеђују се у буџету Републике Србије, у буџету аутономне покрајине, односно у буџету јединице локалне самоуправе.

У случају закључивања вишегодишњег уговора о обавези јавног превоза, по усвајању закона којим се утврђује буџет Републике Србије, односно одлуке којом се утврђује буџет аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе закључује се анекс тог уговора, којим се опредељује обим

средстава на годишњем нивоу за надокнаду обавезе јавног превоза за сваку буџетску годину.

За средства из става 1. овог члана железнички превозник дужан је да води посебну рачуноводствену евиденцију.

Трошкови извршења обавезе јавног превоза морају бити у равнотежи са пословним приходом и исплатама од стране надлежних органа, без могућности преноса прихода у други сектор активности железничког превозника као пружаоца услуга јавног превоза.*

Ако железнички превозник, поред обавезе јавног превоза врши и друге активности, дужан је да за те активности води посебну рачуноводствену евиденцију.*

Варијабилни трошкови, одговарајућа издвајања за фиксне трошкове и примерена добит у вези са другим активностима пружаоца услуга јавног превоза не могу се финансирати из прихода остварених од активности које се обављају у оквиру обавезе јавног превоза.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

VIII. ДИРЕКЦИЈА ЗА ЖЕЛЕЗНИЦЕ

1. Статус и послови Дирекције

Члан 118.

Дирекција, као посебна организација, обавља послове државне управе у области железнице утврђене овим законом, као и законима којима се уређују безбедност у железничком саобраћају, интероперабилност железничког система и жичаре за превоз лица.

Седиште Дирекције је у Београду.

Дирекција има статус правног лица.

Директор Дирекције

Члан 119.

За директора Дирекције поставља се лице које је независно од било којих интереса на тржишту који се односе на сектор железнице и нема никаквог интереса у пословним односима са било којим од предузећа или субјеката који су предмет регулација.

За директора Дирекције не може се поставити лице које је у претходној години имало непосредну или посредну везу са предузећима или телима која су предмет регулација.

Директор Дирекције најмање две године по разрешењу са дужности не може бити ангажован по било ком основу на стручним или управљачким пословима у предузећима или телима која су предмет регулација.

Надлежности Дирекције

Члан 120.

Дирекција обавља послове:

- 1) у области регулисања тржишта железничких услуга;
- 2) у области лиценцирања железничких превозника;
- 3) у области права путника;
- 4) у области безбедности у железничком саобраћају и интероперабилности железничког система;
- 5) у области жичара;
- 6) остваривања међународне сарадње у оквиру своје надлежности;
- 7) обавља и друге послове у складу са овим законом и законима којима се уређују области безбедности у железничком саобраћају, интероперабилности железничког система и жичара за превоз лица.

Надлежност Дирекције у области регулисања тржишта железничких услуга

Члан 121.

Дирекција одлучује по Захтевима које могу поднети подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно подносиоци захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту, који сматрају да су неправедно третирани, дискриминисани или на било који други начин оштећени, а нарочито против одлука које је донео управљач инфраструктуре или, тамо где је одговарајуће, железнички превозник или оператор услужног објекта, а који се тичу:

- 1) Изјаве о мрежи у нацрту и крајњем облику;
- 2) критеријума које оне садрже;
- 3) поступка доделе и резултата тог поступка;
- 4) система обрачуна и наплате цена;
- 5) висине и/или структуре цена приступа које је у обавези, или може бити у обавези да плати;
- 6) Информације о услужном објекту;
- 7) примене одредаба члана 13. овог закона, а посебно приступа и наплате услуга.

Захтев из става 1. овог члана Дирекцији могу поднети и железнички превозници које су ангажовали подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре који нису железнички превозници.

Захтев из става 1. тач. 1), 2), 4), 5) и 6) овог члана Дирекцији могу поднети и потенцијални подносиоци захтева за доделу капацитета инфраструктуре, односно подносиоци захтева за приступ и пружање услуга у услужном објекту.

Захтев који се односи на поступак доделе и резултат тог поступка може се поднети у току поступка доделе, а најкасније у року од 30 дана од дана његовог окончања.

Захтев који се односи на обрачун висине и/или структуру обрачунате цене може поднети железнички превозник који је закључио уговор са управљачем инфраструктуре или оператором услужног објекта у року од три месеца од дана достављања обрачуна.

Одлучивање по Захтеву из става 1. овог члана представља одлучивање у управној ствари у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Не доводећи у питање овлашћења тела надлежног за заштиту конкуренције, Дирекција је овлашћена да прати стање конкуренције на тржишту железничких услуга а нарочито, контролише поступања управљача инфраструктуре, железничког превозника и оператора услужног објекта у смислу става 1. овог члана на сопствену иницијативу и са циљем спречавања дискриминације према подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре. Дирекција нарочито, проверава да ли Изјава о мрежи садржи дискриминаторне одредбе или ствара дискрециона овлашћења управљача инфраструктуре којима би се могли дискриминисати подносиоци захтева.

Дирекција се стара о томе да цене које утврди управљач инфраструктуре буду у складу са овим законом и да су недискриминаторске. Преговори између подносиоца захтева и управљача инфраструктуре у погледу висине цена приступа се дозвољавају само ако се воде под надзором Дирекције. Дирекција интервенише ако оцени да се преговори не одвијају сагласно одредбама овог закона.

Дирекција може давати необавезујућа мишљења о нацртима планова пословања, уговора између надлежних органа и управљача инфраструктуре о условима и начину финансирања управљања железничком инфраструктуром из члана 21. овог закона и плановима за побољшање капацитета из члана 42. овог закона, како би указала посебно да ли су ови акти усклађени са ситуацијом на тржиштима железничких услуга.

Дирекција редовно, а у сваком случају најмање на сваке две године, консултује представнике корисника услуга железничког превоза робе и путника, како би се узели у обзир њихови ставови о железничком тржишту.

Дирекција разматра све притужбе у смислу овог члана и, по потреби, захтева релевантне информације и покреће консултације са свим

релевантним странама, у року од 30 дана од пријема притужбе. Дирекција одлучује о свим притужбама, предузима мере за исправку стања и обавештава релевантне стране о решењу донетом у року од највише шест недеља од пријема свих релевантних информација. Не доводећи у питање право тела за заштиту конкуренције, Дирекција, по потреби, одлучује на сопствену иницијативу о одговарајућим мерама за исправку дискриминације подносилаца захтева за доделу капацитета инфраструктуре, поремећаја тржишта и свих осталих нежељених дешавања на овим тржиштима, нарочито у смислу става 1. овог члана. Дирекција је овлашћена да спроводи ревизије или покреће екстерну ревизију над управљачем инфраструктуре, операторима услужних објеката и, по потреби, железничким превозницима, како би се утврдила усклађеност са одредбама за раздвајање рачуна утврђеним чланом 3. овог закона. У том смислу, Дирекција има право да захтева све релевантне информације. Нарочито, Дирекција је овлашћена да захтева од управљача инфраструктуре, оператора услужних објеката и свих привредних друштава или других субјеката који врше или интегришу различите врсте железничког транспорта или управљања инфраструктуром у складу са чл. 3. и 13. овог закона да доставе одговарајуће рачуноводствене информације.

Управљач инфраструктуре, железнички превозник и оператор услужног објекта дужни су да омогуће приступ пословним просторијама и пословној документацији овлашћеним лицима Дирекције која обављају послове из ст. 1, 7, 8. и 11. овог члана, која имају службену легитимацију.*

Образац службене легитимације из става 12. овог члана прописује Дирекција.*

Не доводећи у питање овлашћења тела надлежног за питања државне помоћи, Дирекција може, ако на основу примљених финансијских извештаја установи да постоји могућност повреде одредаба закона којим се уређује државна помоћ, да о томе обавести надлежне органе.

Дирекција сарађује са телом надлежним за заштиту конкуренције, даје стручна мишљења и обавља друге послове утврђене овим законом.

Дирекција објављује донета решења из ст. 1. и 11. овог члана на својој интернет страници.

Дирекција припрема годишњи извештај о обављању послова у области регулисања тржишта железничких услуга у претходној години и доставља га Влади најкасније до краја **септембра*** текуће године. Извештај се објављује на интернет страници Дирекције.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Надлежност Дирекције у области лиценцирања железничких превозника

Дирекција спроводи поступак лиценцирања железничких превозника из чл. 81–84. овог закона.

Железнички превозници су дужни да омогуће приступ пословним просторијама и пословној документацији овлашћеним лицима Дирекције која обављају послове из става 1. овог члана, која имају службену легитимацију.*

Образац службене легитимације из става 2. овог члана прописује Дирекција.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Надлежност Дирекције у области права путника

Члан 123.*

Дирекција прима и разматра притужбе путника и заинтересованих лица које се односе на права утврђена чл. 93–102. овог закона и даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима.*

У поступку по притужби из става 1. овог члана или по службеној дужности, Дирекција може решењем утврдити мере за отклањање утврђене повреде у складу са овим законом и рок за спровођење утврђених мера.*

Железнички превозници и управљачи станица дужни су да омогуће приступ железничкој станици и возним средствима овлашћеним лицима Дирекције која имају службену легитимацију, а која обављају послове по притужбама путника који сматрају да им је ускраћено право утврђено чл. 93–102. овог закона, или по службеној дужности.*

Образац службене легитимације из става 3. овог члана прописује Дирекција.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Надлежност Дирекције у области безбедности у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система

Члан 124.

Дирекција обавља следеће послове:

- 1) издавање, продужење важења, измене и одузимање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и сертификата о безбедности за превоз, као и провера да ли се управљачи инфраструктуре и железнички превозници придржавају услова утврђених у њима;
- 2) праћење, унапређивање, примена и развој безбедности и регулаторног оквира за безбедност, као и система националних прописа о безбедности,

укључујући и доношење подзаконских аката из области безбедности и интероперабилности железничког саобраћаја;

3) вођење регистара прописаних законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају и законом којим се уређује интероперабилност железничког система;

4) надзор над усаглашеношћу чинилаца интероперабилности са основним захтевима у складу са законом којим се уређује интероперабилност железничког система;

5) издавање дозвола за коришћење структурних подсистема, у складу са законом којим се уређује интероперабилност железничког система;

6) издавање дозвола за коришћење железничких возила;

7) доноси гранске стандарде из области железничког саобраћаја;

8) друге послове утврђене законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају и законом којим се уређује интероперабилност железничког система.

Дирекција, као орган надлежан за регулисање безбедности у железничком саобраћају:

1) обавља послове из своје надлежности на отворен, недискриминаторски и транспарентан начин, омогућава свим странкама да искажу свој став и наводи разлоге за своје одлуке;

2) одмах одговара на молбе и захтеве и тражи достављање додатних информација без одлагања и доноси одлуке у року од четири месеца од достављања свих тражених информација;

3) при обављању послова у сваком тренутку може да затражи техничку помоћ управљача инфраструктуре и железничких превозника или других квалификованих тела;

4) у процесу израде националног регулаторног оквира, консултује се са свим укљученим лицима и заинтересованим странама, укључујући у то управљаче инфраструктуре, железничке превознике, произвођаче, пружаоце услуга одржавања, кориснике и представнике запослених;

5) спроводи надзоре и провере потребне за извршење својих послова и има право да изврши увид у све релевантне документе, као и у објекте, инсталације и опрему управљача инфраструктуре, железничких превозника и других привредних субјеката којима Дирекција издаје исправе прописане законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају.

Овлашћена лица Дирекције која обављају послове из става 2. тачка 5) овог члана дужна су да имају службену легитимацију, чији образац прописује Дирекција.

Надлежност Дирекције у области жичара за превоз лица

Члан 125.

Дирекција у области жичара за превоз лица обавља следеће послове:

- 1) вођење евиденције жичара, специфичних вучних инсталација и свих субјеката одређених законом којим се уређују жичаре за превоз лица који утичу на безбедност рада жичара;
- 2) издавање одобрења за рад жичара;
- 3) издавање одобрења за рад специфичних вучних инсталација;
- 4) друге послове утврђене законом којим се уређују жичаре за превоз лица.

Члан 126.

Рачуноводствене информације које се на захтев достављају Дирекцији су:

1. Одвајање рачуна:

- 1) одвојени биланси успеха и биланси стања за активности пружања услуга превоза робе, путника и активности управљања инфраструктуром;
- 2) детаљне информације о појединачним изворима и коришћењу јавних средстава и других видова компензација на транспарентан и детаљан начин, укључујући детаљан преглед новчаних токова предузећа како би се утврдило на који начин се користе ова јавна средства и други видови компензација;
- 3) категорије трошкова и добити како би се омогућило утврђивање да ли се јавља унакрсно субвенционисање између ових различитих активности, у складу са захтевима Дирекције;
- 4) методологија која се користи за расподелу трошкова између различитих активности;
- 5) ако је регулисано предузеће део групе, сви детаљи о плаћањима између предузећа.

2. Праћење цена приступа:

- 1) различите категорије трошкова, нарочито такве да дају довољно информација о маргиналним/директним трошковима различитих услуга или група услуга како би се омогућио надзор цена приступа;
- 2) довољно информација како би се омогућило праћење појединачних цена које се плаћају за услуге (или групе услуга); ако то захтева Дирекција, ове информације садрже податке о обимима појединачних услуга, ценама за појединачне услуге и укупним приходима од појединачних услуга које плаћају интерни и екстерни корисници;
- 3) трошкови и приходи за појединачне услуге (или групе услуга) исказани на начин који у свом захтеву одреди Дирекција, како би се уочиле могуће

повреде конкуренције, о чему Дирекција обавештава тело надлежно за заштиту конкуренције.

3. Показатељи о финансијском учинку:

- 1) изјава о финансијском учинку;
- 2) збирна изјава о трошковима;
- 3) изјава о трошковима одржавања;
- 4) изјава о оперативним трошковима;
- 5) изјава о приходима;
- 6) додатне напомене којима се проширују и разјашњавају изјаве, ако је потребно.

Члан 127.

Поступак код Дирекције покреће се Захтевом или по службеној дужности у складу са овим законом.

За Захтев из става 1. овог члана плаћа се такса за захтев којим се покреће поступак код органа у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе.

Дирекција је овлашћена да решењем наложи управљачу инфраструктуре, оператору услужног објекта, железничким превозницима, подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре и трећим лицима која су у вези са железничким сектором, да јој достави податке који су јој потребни ради вршења њених надлежности утврђених овим законом.

Тражене информације се достављају у разумном року који својим решењем одређује Дирекција и који не прелази 30 дана, осим ако, под изузетним околностима, Дирекција пристане и одобри временски ограничено продужење које не прелази додатне две недеље.

Ако Дирекција у вршењу својих надлежности у складу са овим законом установи постојање дискриминације или могућност дискриминације према подносиоцима и потенцијалним подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре и железничким превозницима или другу повреду одредаба овог закона у оквиру њене надлежности, решењем ће утврдити меру за отклањање утврђене повреде у складу са овим законом.

Када се ради о поступку по Захтеву подносиоца захтева за доделу капацитета инфраструктуре који се односи на одлуку управљача инфраструктуре којом се одбија његов захтев за доделу капацитета инфраструктуре или против утврђених услова понуде капацитета инфраструктуре, Дирекција може решењем утврдити или да нема основа за измену одлуке управљача инфраструктуре или наложити управљачу инфраструктуре да измени своју одлуку у складу са упутствима Дирекције.

Дирекција спроводи извршење решења Дирекције у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Дирекција је овлашћена да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка у оквиру њене надлежности.

Члан 128.

Против решења Дирекције жалба није дозвољена, а против њега се може поднети тужба Управном суду у року од 30 дана од дана достављања решења.

2. Финансирање Дирекције

Члан 129.

Средства за рад Дирекције обезбеђују се:

- 1) из буџета Републике Србије;
- 2) из других извора у складу са законом.

IX. НАДЗОР

Члан 130.

Надзор над спровођењем овог закона, подзаконских аката донетих на основу овог закона, као и закона, других прописа и општих аката којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система врши Министарство.

Инспекцијски надзор врши Министарство преко републичког инспектора за железнички саобраћај (у даљем тексту: Инспектор), у складу са овим законом и законом којим се уређује инспекцијски надзор.

Поверава се аутономној покрајини на њеној територији вршење послова инспекцијског надзора над применом овог закона, подзаконских аката донетих на основу овог закона, као и закона, других прописа и општих аката којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система.

Члан 131.

Инспектор не може да израђује или учествује у изради техничке документације и техничкој контроли техничке документације за објекте који су предмет инспекцијског надзора и да врши стручни надзор над изградњом, односно извођењем радова на објектима који су предмет инспекцијског надзора.

Члан 132.

У вршењу инспекцијског надзора Инспектор има право и дужност да проверава:

- 1) радове на изградњи, реконструкцији и одржавању железничке инфраструктуре;
- 2) техничку документацију за изградњу, реконструкцију и одржавање железничке инфраструктуре;
- 3) испуњеност услова прописаних за лица која врше послове пројектовања, унутрашње и техничке контроле техничке документације, руковођења извођењем радова и вршења стручног надзора;
- 4) стање железничке инфраструктуре, правилно одржавање железничке инфраструктуре, стање и одржавање железничких возних средстава по прописаним саобраћајно-техничким условима и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају, у циљу обезбеђења железничке инфраструктуре и железничких возних средстава за безбедно и несметано одвијање железничког саобраћаја, као и да ли се о железничким возилима води прописана евиденција;
- 5) регулисање и управљање саобраћајем по прописаним саобраћајно-техничким условима и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система, у циљу безбедног и несметаног одвијања железничког саобраћаја;
- 6) испуњеност услова за управљање железничком инфраструктуром;
- 7) испуњеност услова за превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају;
- 8) обављање превоза путника, лица и робе у железничком саобраћају на начин и под условима прописаним овим законом и прописима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система;
- 9) да ли се правилно и редовно извршава утврђени и објављени ред вожње у железничком саобраћају;
- 10) да ли се железнички саобраћај врши на начин и под условима утврђеним законом, другим прописима и општим актима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система и да ли се спроводе мере које се односе на безбедност у железничком саобраћају;
- 11) да ли је железнички превозник, привредно друштво, друго правно лице или предузетник организовао унутрашњи надзор над безбедним одвијањем железничког саобраћаја и да ли се та контрола редовно и ефикасно врши, као и да ли остварује ефикасну заштиту људи, имовине и животне средине у области железничког саобраћаја на прописан начин у складу са законом, другим прописима и општим актима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система;
- 12) да ли се у саобраћају на железничкој инфраструктури правилно примењују прописи о посудању возова и вучних возила железничким

радницима и да ли ти радници испуњавају услове у погледу стручне спреме и обучености или здравствене способности за обављање послова и задатака, као и да ли се правилно примењују прописи о укупном радном времену, укупном трајању смене и управљања вучним возилом воза, одморима и о распореду у сменама возног и станичног особља, као и особља у другим службеним местима;

13) да ли се правилно спроводе прописане мере за обезбеђење саобраћаја на путним прелазима и на местима укрштања железничких пруга;

14) да ли се правилно спроводи прописани унутрашњи ред у железничком саобраћају;

15) спровођење прописаних мера техничке и физичке заштите железничке инфраструктуре које су од посебног значаја за безбедно одвијање и функционисање железничког саобраћаја и мера заштите од одроњавања, бујица и других елементарних непогода, као и мера за обезбеђење железничког саобраћаја у зимском периоду;

16) да ли се примењују прописи којима се уређују пружни, инфраструктурни и заштитни пружни појас;

Поред права и дужности из става 1. овог члана, у вршењу инспекцијског надзора Инспектор има право и дужност да изврши проверу да ли се правилно спроводе мере безбедности прописане законима којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система.

Члан 133.

У вршењу инспекцијског надзора Инспектор је овлашћен да:

1) забрани, односно обустави извршење радова који се изводе противно закону и другим прописима, техничким нормативима и стандардима приликом извођења радова и употребе материјала при изградњи, реконструкцији и одржавању железничке инфраструктуре, противно условима безбедног одвијања железничког саобраћаја на железничкој инфраструктури или противно прописаним мерама за заштиту железничке инфраструктуре, као и при одржавању железничких возних средстава;

2) нареди привремено искључење из саобраћаја железничких возних средстава и железничке инфраструктуре који не одговарају прописаним техничким и другим условима, ако постоји опасност да би се њиховом употребом, односно даљим коришћењем у саобраћају угрозила безбедност у железничком саобраћају;

3) нареди отклањање недостатака на железничкој инфраструктури и железничким возним средствима којима се угрожава или може бити угрожена безбедност у железничком саобраћају, и по потреби одреди начин и мере за отклањање утврђених недостатака;

4) нареди рушење и уклањање зграда, постројења, уређаја, других објеката и материјала изграђених, односно постављених у пружном појасу противно одредбама овог закона;

5) нареди привремену забрану железничког саобраћаја на новоизграђеној или реконструисаној железничкој инфраструктури, као и привремену забрану употребе новоизграђеног или реконструисаног возила, ако претходно није извршен технички преглед и донето решење којим се дозвољава њихова употреба;

6) нареди да се у управљању и регулисању железничког саобраћаја отклоне неправилности којима се угрожава или може бити угрожено безбедно одвијање железничког саобраћаја и по потреби одреди начин и мере за отклањање неправилности у управљању и регулисању железничког саобраћаја;

7) нареди да се привремено обуставе радови који се изводе **у пружном појасу*** или у непосредној близини железничке инфраструктуре, ако постоји опасност да се тим радовима угрози безбедно одвијање железничког саобраћаја;

8) нареди обуставу радова који се обављају у пружном или у заштитном пружном појасу, као и простору испод моста и вијадукта и изнад трасе тунела, ако се они изводе без грађевинске дозволе и о томе у најкраћем могућем року обавести надлежни орган за издавање грађевинске дозволе;*

9) забрани управљање железничком инфраструктуром ако нису испуњени услови прописани овим законом;

10) забрани коришћење железничке инфраструктуре ако нису испуњени услови за превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају;

11) нареди рушење железничке инфраструктуре или њеног дела, за које није издато одобрење за изградњу, односно реконструкцију;

12) нареди изградњу коловозног застора на земљаном путу који се укршта са железничком инфраструктуром у истом нивоу, у зони путног прелаза;

13) нареди отклањање недостатака који се односе на одржавање железничке инфраструктуре, односно железничких возних средстава и организовање и регулисање железничког саобраћаја, и по потреби одреди начин и мере за отклањање утврђених недостатака;

14) забрани превоз путника, лица и робе који се обавља противно одредбама овог закона;

15) забрани извршење наређења која су противна одредбама закона, других прописа и општих аката којима се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система;

16) забрани обављање послова и задатака возном, односно станичном особљу, које не испуњава прописане услове у погледу стручне спреме и обучености или психичке и физичке способности за вршење својих послова и задатака, односно лицу које нема прописану дозволу за управљање вучним возилом, односно за регулисање железничког саобраћаја на железничкој инфраструктури;

17) забрани возном, односно станичном особљу обављање послова и задатака, ако установи да постоји опасност да ће даљим вршењем и регулисањем железничког саобраћаја угрозити безбедност у железничком саобраћају (замор, алкохол, рад дужи од прописаног и сл.);

18) привремено удаљи или захтева удаљење железничког радника или одговорног лица са послова и задатака, ако установи да су угрозили безбедност у железничком саобраћају;

19) привремено удаљи железничког радника у случајевима прописаним законом којим се уређује безбедност у железничком саобраћају и интероперабилност железничког система.

О утврђеним неправилностима и наложеним мерама Инспектор извештава Дирекцију и може предложити одузимање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом, лиценце за превоз и сертификата о безбедности за превоз.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 134.

Инспектор, у вршењу инспекцијског надзора носи службено одело и службену легитимацију.

Изглед и коришћење службеног одела Инспектора прописује Министар.

Члан 135.

Привредно друштво, друго правно лице, предузетник или физичко лице над којим се врши инспекцијски надзор, дужан је да Инспектору омогући неометано вршење инспекцијског надзора и да без одлагања омогући увид у захтевану документацију и податке, као и несметан приступ објектима, средствима или особљу.

Лица из става 1. овог члана дужна су да изврше наложене инспекцијске мере.

Члан 136.*

Инспектор може управљачу инфраструктуре, железничком превознику, привредном друштву, другом правном лицу, предузетнику и физичком лицу, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор, да усменим решењем изрекне меру и да без

одлагања сачини службену белешку о наложеној мери а да у року од три дана од дана изрицања усменог решења донесе писано решење.*

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 137.

Надзирани субјект у области железничког саобраћаја дужан је да доставља Инспектору извештаје о извршеном унутрашњем надзору железничког саобраћаја, а нарочито: о стању железничких пруга и железничких возила; о свакој озбиљној несрећи; о радовима који се изводе на прузи или у близини железничких пруга, постројења или објеката на прузи и о другим подацима и предузетим мерама који су од значаја за безбедност у железничком саобраћају.

Члан 138.

Против решења инспектора може се изјавити жалба **министру*** у року од 15 дана од дана доставе писаног решења.

Жалба одлаже извршење решења.

Изузетно од одредаба става 2. овог члана, жалба не одлаже извршење решења када је неопходно предузимање хитних мера ради спречавања или отклањања опасности по живот или здравље људи, имовину, права и интересе запослених и радно ангажованих лица, привреду, животну средину, биљни или животињски свет, јавне приходе, несметан рад органа и организација, комунални ред или безбедност, што се посебно образлаже у решењу.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Х. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Кривично дело

Оштећење железничке инфраструктуре

Члан 139.

Ко оштети, уништи, уклони или одузме елемент или део елемента железничке инфраструктуре из члана 4. став 1. тач. 2)–9) овог закона, без обзира на количину и вредност оштећених, уништених или одузетих елемената или делова елемената железничке инфраструктуре, казниће се затвором од три месеца до пет година.

Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити затвором од две до 12 година.

2. Прекршаји

Члан 140.

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице:

- 1) ако није рачуноводствено раздвојено управљање јавном железничком инфраструктуром од делатности превоза путника и робе (члан 3. став 4);
 - 2) ако нису рачуноводствено раздвојене делатности пружања услуга превоза путника и услуга теретног превоза (члан 3. став 5);
 - 3) ако је члан органа управљања управљача инфраструктуре или члан органа управљања субјекта на тржишту железничких услуга истовремено и члан органа управљања њиховог контролног привредног друштва у смислу члана 6. став 7. овог закона;
 - 4) ако је члан органа управљања субјекта на тржишту железничких услуга, односно члан органа управљања његовог контролног друштва истовремено члан органа управљања управљача инфраструктуре у смислу члана 6. став 8. овог закона;
 - 5) ако управља железничком инфраструктуром, а нема сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, издат од Дирекције (члан 6. став 9);
 - 6) ако не обезбеди безбедно и несметано организовање, регулисање и управљање железничким саобраћајем, несметан приступ и коришћење железничке инфраструктуре и приступ услужним објектима који су му поверени на управљање и услугама које он пружа у тим објектима свим заинтересованим подносиоцима захтева за доделу капацитета инфраструктуре, под равноправним, недискриминаторским и транспарентним условима, као и трајно, непрекидно и квалитетно одржавање и заштиту железничке инфраструктуре (члану 10. став 1);
 - 7) брисана је (види члан 53 Закона – 62/2023-29);
 - 8) ако не поступи у складу са чланом 11. став 2. овог закона;
 - 9) ако донесе одлуку о обустављању коришћења дела јавне железничке инфраструктуре без сагласности Владе (члан 11. став 3);
 - 10) ако за све услужне објекте из члана 15. став 2. овог закона оператор услужног објекта и привредни субјекат у чијем је саставу не воде одвојене рачуне, укључујући одвојене билансе стања и билансе успеха (члан 13. став 4);
- 10а) ако не објави Изјаву о мрежи и/или измене и допуне Изјаве о мрежи у складу са чланом 17. овог закона;***

11) брисана је (види члан 53 Закона – 62/2023-29);

12) брисана је (види члан 53 Закона – 62/2023-29);

13) брисана је (види члан 53 Закона – 62/2023-29);

14) ако не објави Информацију о услужном објекту из члана 18. став 1. овог закона;

15) ако не донесу и објаве заједничку Информацију о услужном објекту из члана 18. став 2);

16) брисана је (види члан 53 Закона – 62/2023-29);

17) ако не достави Дирекцији на мишљење утврђену висину цена и висину цена приступа услужним објектима и, када је могуће, висину цена за пружање основних, додатних и пратећих услуга (члан 20. став 5);

18) ако тргује инфраструктурним капацитетом (члан 28. став 3);

19) ако не учини доступном основне информације о сваком закљученом оквирном споразуму на начин утврђен чланом 33. став 11. овог закона;

20) ако не изради нацрт реда вожње у складу са чланом 34. став 5. овог закона;

21) ако управљач инфраструктуре не објави ред вожње, односно измене и допуне реда вожње за јавни превоз путника на начин прописан чланом 34. став 10. овог закона;

22) ако после неуспешне координације без одлагања не прогласи трасу воза која је предмет координације загушеном (члан 38. став 1);

23) ако не решава по ad hoc захтевима у најкраћем могућем року, а најдуже у року од пет радних дана од дана пријема захтева (члан 39. став 2);

24) ако не заврши анализу капацитета у року од шест месеци од када је утврђено да је инфраструктура загушена (члан 41. став 3);

25) ако у року не изради план побољшања капацитета (члан 42. став 1);

26) ако без одлагања не обавести заинтересоване стране о капацитету инфраструктуре који није на располагању због непланираних радова на одржавању (члан 44. став 3);

27) ако не састави план за поступање у непредвиђеним ситуацијама, са списком тела која треба да обавести у случају озбиљних несрећа или озбиљних поремећаја у саобраћању возова (члан 45. став 1);

27а) ако не стави на располагање своја средства на начин прописан чланом 45. став 5. овог закона;*

28) ако не изради годишњи Програм изградње, реконструкције и одржавања железничке инфраструктуре, организовања и регулисања железничког саобраћаја са пројекцијом за наредне четири године (члан 48. став 3);

29) ако не објави на својој интернет страни предлог Програма изградње, реконструкције и одржавања железничке инфраструктуре, организовања и

регулисања железничког саобраћа, не консултује подносиоце захтева за доделу капацитета инфраструктуре и друге заинтересоване стране у поступку доношења програма и не омогући им рок од најмање 15 дана за достављање сугестија и предлога у вези програма (члан 48. став 4);

30) ако железничку инфраструктуру не реконструише са елементима из члана 50. став 1. овог закона;

31) ако железничку инфраструктуру не одржава у стању које осигурава безбедан и несметан железнички саобраћај, као и квалитетан и уредан превоз (члан 55. став 1);

32) ако не врши одржавање заједничких стубова и заједничких конструкција на мосту изграђеном за јавну железничку инфраструктуру и јавни пут, односно ако се не стара о коловозној конструкцији пута или о колосеку у складу са чланом 59. став 1. овог закона;

32а) ако са управљачем железничке инфраструктуре не закључи уговор из члана 67. став 1. овог закона;*

33) ако на путном прелазу не спроведу прописане мере за безбедан и несметан саобраћај и путне прелазе не одржавају у стању којим се обезбеђује безбедно и несметано одвијање саобраћаја (члан 68. став 1);

34) ако гради објекте као што су рудници, каменоломи у којима се користе експлозивна средства, индустрија хемијских и експлозивних производа, постројења и други слични објекти супротно одредби члана 71. став 7. овог закона;

35) ако изврши радњу из члана 72. став 1. тач. 2)–14) овог закона;*

36) ако одлаже отпад, смеће или излива отпадне воде у инфраструктурном појасу (члан 73. став 1);

37) ако сади високо дрвеће које својом висином може угрозити железничку инфраструктуру, односно безбедност железничког саобраћаја, поставља знакове, изворе јаке светлости или било које предмете и справе које бојом, обликом или светлошћу смањују видљивост железничких сигнала или које могу довести у забуну раднике у вези значења сигналних знакова или на други начин угрозити безбедност железничког саобраћаја (члан 73. став 2);

38) ако не предузме прописане мере за заштиту од пожара **у пружном појасу***, односно мере заштите од пожара од железничких возила (члан 75. став 1);

39) ако у појасу ширине 10 m у шумама не уклањају уредно дрвеће, растиње и лишће, а у појасу ширине 5 m на другом земљишту не уклањају благовремено сазреле пољопривредне културе и не предузимају по потреби друге мере заштите од пожара (члан 75. став 2);

40) ако не донесе, односно не измени акт, уз претходно прибављену сагласност Дирекције, у складу са чланом 77. ст. 8, 9. и 10. овог закона;

41) ако обавља превоз путника, лица и робе у железничком саобраћају на железничкој инфраструктури, а нема лиценцу или сертификат о безбедности за превоз издате од Дирекције, односно од надлежног органа друге државе на основу потврђеног међународног уговора или уговор о коришћењу железничке инфраструктуре (члан 79. став 1);

42) ако обавља саобраћај без одобрења из члана 79. став 3. овог закона;

43) ако не обавести Дирекцију о извршеним статусним променама, промени правне форме или реорганизацији у року из члана 83. став 7. овог закона;

44) ако не достави Дирекцији захтев за проверу испуњености услова (члан 83. став 10);

44а) ако не обавести Дирекцију о промени података садржаних у решењу о издавању лиценце (члан 83. став 12.);*

45) ако у вучном возилу воза којим се обавља превоз нема докумената прописаних у члану 88. овог закона;

46) ако обавља превоз за сопствене потребе супротно члану 89. овог закона;

46а) ако не обезбеди приступачност железничког система особама са инвалидитетом и особама смањене покретљивости на начин прописан чланом 99а овог закона;*

46б) ако не пружа помоћ на железничкој станици особама са инвалидитетом или особама са смањеном покретљивошћу на начин прописан чл. 100а и 100б овог закона;*

46в) ако не обезбеди услове за пружање помоћи особама са инвалидитетом или особама са смањеном покретљивошћу на начин прописан чланом 100в овог закона;*

47) ако не означи на одређени начин товарне јединице које се транспортују на железничким возним средствима (члан 107. став 2);

48) ако железничка возна средства која транспортују товарне јединице нису специјализована за комбиновани транспорт или нису на одређени начин означена (члан 107. став 3);

49) ако железничка инфраструктура на којој се одвија комбиновани транспорт не испуњава посебне техничко-технолошке услове или није на одређени начин означена (члан 107. став 4);

49а) ако не поступи у складу са обавезама из члана 121. став 12. овог закона;*

49б) ако не поступи у складу са обавезама из члана 122. став 2. овог закона;*

49в) ако не поступи у складу са обавезама из члана 123. став 3. овог закона;*

50) ако не поступи по налогу Дирекције (члан 127. став 3);

51) ако не поступи у складу са решењем Дирекције (члан 127. ст. 5. и 6);

52) ако не поступи по налогу Инспектора (члан 135. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице привредног друштва или другог правног лица новчаном казном од 30.000 до 100.000 динара.

Новчаном казном од 200.000 до 500.000 динара казниће се предузетник за прекршај из става 1. овог члана.

Новчаном казном од 30.000 до 100.000 динара казниће се физичко лице за прекршај из става 1. **тач. 35), 36) и 39)*** овог члана.

*Службени гласник РС, број 62/2023

Члан 141.

Новчаном казном од 300.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице:

1) ако примени измењене цене које су објављене у Изјави о мрежи пре рока из члана 20. став 8. овог закона;

2) ако пре отпочињања радова, а најмање 120 дана раније, не објави почетак радова на изградњи, реконструкцији и обнови железничке инфраструктуре у дневним листовима или на други уобичајени начин (члан 49. став 1);

3) ако Инспектору не доставља посебна акта из члана 55. став 4. овог закона;

4) ако не утврди стандарде квалитета услуга превоза путника и не спроводе систем управљања квалитетом са циљем одржања квалитета услуга (члан 93. став 1);

4а) ако не прате свој учинак у погледу стандарда квалитета услуга и не објаве сваке године на својој интернет страници извештај о учинку у погледу квалитета услуга у складу са чланом 93. став 3. овог закона;*

5) ако не објави одговарајућим средствима одлуку о прекиду давања услуга (члан 94);

- 6) ако нуди уговоре о превозу путника у име једног или више железничких превозника, а није на захтев путника пружила најмање информацију из члана 95. овог закона;
- 7) ако не пружи путнику обавештење из члана 96. став 4. овог закона;
- 8) ако не омогући путнику да унесе бицикл у воз, под условима из члана 97. овог закона;
- 9) ако не учини разуман напор да помогне путнику у потраживању накнаде штете од трећег лица (члан 98);
- 10) ако особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу наплати резервацију или карту уз додатни трошак (члан 99. став 2);
- 11) ако одбије прихватање резервације или издавање карте особи са инвалидитетом или особи са смањеном покретљивошћу, или захтева да ова особа буде у пратњи друге особе, све док то није неопходно у складу са правилима приступа из члана 99. став 1. овог закона (члан 99. став 3);
- 12) ако не пружи особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу информације о приступачности железничких услуга и о условима приступа возним средствима у складу са правилима приступа из члана 99. став 1. и не информише особе са инвалидитетом и особе са смањеном покретљивошћу о расположивом простору у возу (члан 100);
- 13) ако не успостави механизам за деловање из члана 101. став 1. овог закона;***
- 14) ако у року од 30 дана не достави путнику образложен одговор или, у оправданим случајевима, не информише путника до ког датума у периоду до три месеца од дана пријема **притужбе*** путник може очекивати одговор (члан 101. став 2);
- 15) ако не објави на својој интернет страници годишњу информацију о броју и категорији примљених **притужби*** у вези са правима путника прописаним овим законом (члан 101. став 3);
- 16) ако при продаји карата не информише путнике о њиховим правима из чл. 93–101. овог закона, као и о контакт информацијама Дирекције (члан 102);
- 17) ако не омогући Инспектору неометано вршење инспекцијског надзора и да без одлагања омогући увид у захтевану документацију и податке, као и несметан приступ објектима, средствима или особљу (члан 135. став 1);
- 18) ако Инспектору не доставља извештаје из члана 137. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице привредног друштва или другог правног лица новчаном казном од 20.000 до 100.000 динара.

Новчаном казном од 100.000 до 300.000 динара казниће се предузетник за прекршај из става 1. овог члана.

*Службени гласник РС, број 62/2023

XI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 142.

Дирекција за железнице је дужна да своју унутрашњу организацију усклади са одредбама овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Привредна друштва и други привредни субјекти на које се односи овај закон, дужни су да пословање ускладе са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Поступци који су покренути пре ступања на снагу овог закона окончаће се по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 143.

Јавна железничка инфраструктура са елементима из члана 4. овог закона која се користи за обављање саобраћаја, а изграђена је до дана ступања на снагу овог закона, уписаће се у јавне књиге о евиденцији права на непокретностима и водовима као јавна својина Републике Србије.

Упис из става 1. овог члана спроводи орган надлежан за послове државног премера и катастра по службеној дужности на основу овог закона.

Јавна железничка инфраструктура изграђена до дана ступања на снагу овог закона, која није евидентирана у катастру непокретности и катастру водова евидентира се, по захтеву управљача јавне железничке инфраструктуре, код органа надлежног за послове државног премера и катастра на основу овог закона и геодетског елабората постојећег стања, израђеног у складу са законом којим се уређује државни премер и катастар.

Осим права својине, на јавној железничкој инфраструктури у јавне књиге о евиденцији права на непокретностима, уписаће се и права службености, концесионо право на јавној железничкој инфраструктури, односно друго сродно право у смислу овог закона, у складу са прописима који уређују катастар непокретности.

Лице коме на основу правоснажне судске одлуке буде утврђено право на накнаду за одузету непокретност, стиче право на накнаду у висини тржишне вредности у складу са законом којим се уређује експропријација, ако то право није остварило.

На упис јавне железничке инфраструктуре у јавну књигу о евиденцији непокретности и правима на њима, не примењују се одредбе закона којим се уређује планирање и изградња и упис права својине на непокретностима, ако су у супротности са одредбама овог закона.

Члан 144.

Прописи за извршавање овог закона биће донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, осим прописа из члана 13. став 17, члана 20. став 1, члана 23. став 6, члана 34. ст. 7. и 12. и члана 81. ст. 17. и 18. овог закона који ће бити донети у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана, примењиваће се прописи који су донети на основу Закона о железници („Службени гласник РС”, бр. 45/13, 91/15 и 113/17 – др. закон), ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Одредбе овог закона којима се уређују цене приступа и цене приступа колосецима који повезују са услужним објектима примењиваће се од почетка важења Реда вожње за 2020. годину.

Управљач инфраструктуре може ускладити Изјаву о мрежи са чланом 32. овог закона за период важења првог реда вожње који се утврђује после ступања на снагу овог закона.

Члан 145.

Железнички превозници су дужни да доставе Дирекцији доказе о испуњавању услова из члана 81. ст. 4, 9. и 10. овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу акта из члана 81. став 18. овог закона, а ако то не учине Дирекција ће решењем одузети лиценцу.

Лиценца ће се издавати само у форми решења до ступања на снагу акта из члана 81. став 17. овог закона, када ће Дирекција отпочети издавање лиценце за превоз и на обрасцу из члана 81. став 15. овог закона и сачињавање документа из члана 81. став 16. овог закона.

Члан 146.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о железници („Службени гласник РС”, бр. 45/13, 91/15 и 113/17 – др. закон).

Члан 147.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОДРЕДБЕ ЗАКОНА КОЈЕ НИСУ УНЕТЕ У "ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ" ЗАКОНА

Закон о изменама и допунама Закона о железници: „Службени гласник РС”, 62/2023-29

Члан 55.

Подзаконски прописи за извршавање овог закона биће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењиваће се прописи донети до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Члан 56.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

- 1) Правилник о садржини и форми Изјаве о мрежи („Службени гласник РС”, број 97/13);**
- 2) Правилник о условима за издавање и садржини сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом („Службени гласник РС”, број 39/06);**
- 3) Правилник о условима за издавање и садржину сертификата о безбедности за превоз у железничком саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/06);**
- 4) Правилник о висини накнаде за издавање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, односно индустријском железницом („Службени гласник РС”, број 39/06);**
- 5) Правилник о временском плану доделе капацитета железничке инфраструктуре („Службени гласник РС”, број 140/14);**
- 6) Правилник о висини таксе за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром („Службени гласник РС”, број 3/14);**
- 7) Правилник о лиценцама за управљање железничком инфраструктуром („Службени гласник РС”, број 9/14).**

Члан 57.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба чл. 39. и 40. овог закона, које се примењују по истеку годину дана од дана ступања на снагу овог закона и одредаба члана 38. овог закона, које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији, односно од дана почетка пуне примене Транспортне заједнице у складу са чланом 40. Уговора о оснивању Транспортне заједнице и чланом 1. Протокола VI – Прелазни аранжмани између Европске уније, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 11/17), ако пуна примена Транспортне заједнице почне пре приступања Републике Србије Европској унији.